

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Predmet br: S1 1 K 014550 14 Kri

Datum: objavljivanja: 13.02.2015. godine
pismenog opravka: 31.03.2015. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Mira Smajlović, predsjednik vijeća
sudija Zoran Božić, član vijeća
sudija Mediha Pašić, član vijeća

**PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
PROTIV
OPTUŽENOG DRAGANA ŠEKARIĆA**

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Seid Marušić

Branilac optuženog Dragana Šekarića: advokat Borislav Jamina

IZREKA PRESUDE	4
1. Optuženje	7
2. Završne riječi	8
3. Procesne odluke.....	12
II. PRIMJENA MATERIJALNOG ZAKONA	30
A. OPŠTA OCJENA DOKAZA	32
B. ZAKONSKA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA 172. KZ BiH.....	34
1. postojanje širokog ili sistematičnog napada.....	36
2. Postojanje širokog i sistematičnog napada u Višegradu	37
C. CIVILNI STATUS LICA PREMA KOJIM JE NAPAD BIO USMJEREN	43
D. OPTUŽENI JE ZNAO ZA NAPAD I NJEGOVA DJELA SU DIO NAPADA (NEXUS)	44
III. POJEDINAČNE INKRIMINACIJE U OSNOVI ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI	47
IV. OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE	47
1. Krivica optuženog za silovanje svjedokinje S-1 i ubistvo Fatime Jamak.....	47
B. IDENTIFICIRANJE OPTUŽENOG DRAGANA ŠEKARIĆA PO NADIMKU „GORAŽDAK“	68
C. ALIBI OPTUŽENOG.....	77
1. Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH.....	81
V. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE	86
1. Tačka 1. Izreke oslobađajućeg dijela presude- Napad na civile Kokinog sela.....	86
2. Tačka 2 izreke oslobađajućeg dijela presude- događaji u naselju Dušće (Ubistvo Zukić Behije i prisilni nestanak Zukić Džemila i Faruka)	86
3. Tačka 3. izreke oslobađajućeg dijela presude- premlaćivanje svjedoka VG-025 u logoru u"Uzamnica"	110
VI. ZAKLJUČAK	117
VII. ODLUKA O KAZNI	121
VIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA	122
IX. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA	122
X. ANEKS I	124
A. PRIHVAĆENE UTVRĐENE ČINJENICE	124

XI. IZVEDENI DOKAZI.....	128
A. LISTA SASLUŠANIH SVJEDOKA I VJEŠTAKA OPTUŽBE	128
B. LISTA PROVEDENIH MATERIJALNIH DOKAZA OPTUŽBE.....	129
C. LISTA SASLUŠANIH SVJEDOKA ODBRANE.....	131
D. LISTA PROVEDENIH MATERIJALNIH DOKAZA ODBRANE.....	131
E. SASLUŠANI SVJEDOCI SUDA.....	134
F. ULOŽENI MATERIJALNI DOKAZI SUDA	134

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Mire Smajlović, kao predsjednika vijeća, te sudije Zorana Božića i Medihe Pašić, kao članova vijeća, uz učestvovanje pravnog savjetnika Lejle Kurtanović, kao zapisničara, u krivičnom predmetu koji se protiv optuženog Dragana Šekarića, vodio po optužnici Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od 13.01.2014.godine, koja je potvrđena 14.01.2014.godine, i izmijenjena dana 19.01.2015.godine, a kojom se optuženi teretio za počinjenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. Stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), d), e), g), i) i k) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: KZ BiH) a sve u vezi sa članom 180. stav 1.KZ BiH, nakon održanog javnog glavnog pretresa, na kojem je dijelom bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Seida Marušića, optuženog Dragana Šekarića i branioca optuženog, advokata Borislava Jamine, dana 12.02.2014. godine donio je, a dana 13.02.2015. godine, u prisustvu stanaka i branioca, javno objavio slijedeću:

P R E S U D U

Šekarić Dragan, zv. „Pive“ sin Milenka i majke Kristine, rođ. Topalović, rođen 04.11.1969.godine u Goraždu po zanimanju metalobrusač, stalno nastanjen u ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., oženjen, otac dvoje djece, služio vojsku u Beogradu 1990.godine, nema čin rezervnog vojnog starješine, neodlikovan, zna da se vodi u vojnoj evidenciji u Novom Goraždu, nesouđivan, lošeg imovnog stanja, nalazi se u pritvoru po rješenju Suda broj: S1 1 K 014550 14 Kri od 06.10.2014.godine;

K R I V I J E

Što je

Za vrijeme širokog i sistematičnog napada Vojske Srpske Bosne i Hercegovine, kasnije Vojske Republike Srpske, koji je trajao od kraja maja 1992.godine do jeseni 1992.godine, a koji je bio usmjeren protiv civilnog nesrpskog stanovništva područja općine Višegrad, kao pripadnik vojske Republike Srpske, svjestan tog napada, vršio progon nesrpskog civilnog stanovništva na etničkoj, nacionalnoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi i to ubistvom i silovanjem, tako što je

Dana 03.06.1992 godine u naselju Kosovo polje na području općine Višegrad zajedno sa grupom od najmanje četvoro neidentifikovanih pripadnika Vojske Republike srpske, naoružani automatskim puškama, automobilom se dovezli pred kuću Kos Bakira i pod prijetnjom oružja uperenim na gotovs ušli u kuću i izvršili pretres prostorija, te od ukućana tražili da predaju novac i ostale dragocijenosti, a zatim ukućane istjerali na dvorište i četvoro malodobne djece zajedno sa svjedokom S-3 postrojili uz zid kuće, vrjeđajući ih uz psovke i govoreći da ih sve treba pobiti, psujući im balijsku majku, nakon čega je optuženi Dragan Šekarić izdvojio svjedokinju S-1 naredivši joj da se vrati u kuću i skuha kafu, da bi se nedugo potom uputio za njom do kuhinje i sa leđa je uhvatio za ruku, strgao košulju i pantalone sa nje, a potom odvuкао do sećije gdje je nad istom ostvario prisilni seksualni odnos, iako ga je ista molila da to ne čini, nakon čega je izašao iz kuće, gdje nakon izvjesnog vremena dolazi Jamak Fatima, kojoj su prethodno neidentificirane osobe iz garaže oduzele vozilo i zapalile kuću, pa se ista po dolasku do kuće Kos Bakira obratila optuženom Dragana Šekariću i ostalim prisutnima, tražeći pomoć u gašenju kuće, i ponudivši prisutnim vojnicima da otkupi vozilo koje su prethodno iz garaže njene kuće odvezli nepoznati vojnici, na što je optuženi istoj odgovorio „Baba hoće da otkupi auto, a ni marke nije dala, e sad ćeš gorjeti!“ nakon čega je istu uhvatio za tijelo i zajedno sa dvojicom vojnika odgurao prema zapaljenoj kući, gdje je silom gurnuo u zapaljenu kuću, a zatim iz vatrenog oružja pucao u nju i lišio je života,

dakle,

gore opisanim radnjama, koje su predstavljale dio širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva opštine Višegrad, znajući za takav napad, izvršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva na etničkoj, nacionalnoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi i to ubistvom i silovanjem,

Čime je počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz čl.172. stav 1.tačka h) u vezi sa tačkama a) i g) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, sve u vezi sa članom 180.stav 1. ZKP BiH.

Stoga ga vijeće ovog suda na osnovu odredbe člana 285. ZKP BiH, uz primjenu odredbi članova 39, 42. i 48. KZ- a BiH

OSUĐUJE

Na kaznu zatvora u trajanju od 14 (četrnaest) godina

Optuženom se u skladu sa članom 56. KZ BiH u izrečenu kaznu uračunava i vrijeme koje je proveo u pritvoru po rješenju Suda, počevši od 06.10. 2014.godine, pa nadalje.

II

Na osnovu odredbe člana 284. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, optuženi se

OSLOBAĐA OD OPTUŽBE

Da je:

1. (tačka 1.izmijenjene optužnice) *Početkom maja mjeseca neutvrđenog datuma 1992.godine u jutarnjim satima u naselju Lozje zv.Kokino selo, općina Goražde, obučen u uniformu, zajedno sa više pripadnika Teritorijalne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine, naoružani automatskim oružjem,izvršili napad na civilno stanovništvo bošnjačke nacionalnosti, pucajući iz automatskog oružja po kućama i drugim civilnim objektima, uz sadejstvo artiljerijske vatre, na bespomoćne civile koji su tražili spas u bježanju prema rijeci Drini, ubili civile Smajović Mensuru, Močević Muju, Živojević Šahina i Kaloper Midhata, a teže ranili Uhotu Reufa i njegovu majku Uhotu Ramizu, Dragolj Izeta, Ramić Vasviju i Močević Fatimu;*

2. (tačka 2. Izmijenjene optužnice) *Krajem maja 1992. godine u naselju Dušća, općina Višegrad zajedno sa Lukić Milanom, i grupom od najmanje četiri neidentifikovana pripadnika paravojne jedinice „Osvetnik“ u uniformama i naoružani automatskim puškama presreli Zukić Đemaila koji se vozilom marke „Pasat“ i porodicom uputio prema Višegradu radi napuštanja teritorije zbog sigurnosti, naredili mu da se vrati do svoje kuće u mjestu Dušće, što su ovi i u činili, a kada su stigli kući tražili mu da preda sav novac i dragocijenosti koje su imali kod sebe, i da iz garaže natovari svu robu u teretno vozilo koje se nalazilo u garaži, pa kada je Zukić Đemail predao novac i dragocijenosti i utovarilo robu u vozilo, jedan od vojnika iz grupe je odvezao vozilo sa robom, a Zukić Đemailu i njegovom sinu Zukić Faruku narerdi da*

6

uđu u njegovo vozilo pasat pod izgovorom da za njih izvrše provjere odvezli ih u nepoznatom pravcu, od kada im se gubi svaki trag, i koji su naknadno ekshumirani iz grobnice Slap, a u večernjim satima ponovo došli do kuće Zukić Đemaila u kojoj se nalazila njegova supruga Zukić Behija i pucnjima iz oružja lišili života;

3. (tačka 4. izmijenjene optužnice) u periodu od septembra 1992. godine do jeseni 1993. godine u logoru „Uzamnica“ u Višegradu gdje su se nalazili protivzakonito zatvoreni civili Bošnjaci koji su povremeno odvođeni van logora radi obavljanja radova, zajedno sa Milanom i Sredojem Lukićem i drugim nepoznatim pripadnicima paravojne formacije u više navrata dolazili u prostorije logora i izvan logora, tukli svjedoka VG025 pesnicama, kundacima pušaka i drugim predmetima u predjelu glave i tijela, koji bi od zadobivenih povreda trpili bolove, patnje i strah;

Čime bi počinio počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz čl.172. stav 1.tačka a), d) e) i) i k) KZ BiH.

III

Na osnovu člana 188. stav 4. i 189. stav 1. ZKP- a BiH optuženi se oslobađa od obaveze naknade troškova krivičnog postupka.

IV

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni Jamak Šefket i svjedokinja S-1 se sa imovinsko – pravnim zahtjevima upućuju na parnicu, dok se oštećeni u odnosu na oslobađajući dio presude, upućuju na parnicu temeljem odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH.

Obrazloženje

1. Optuženje

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Posebnog odjela za ratne zločine, broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od 13.01.2014.godine, koja je potvrđena dana 14.01.2014. godine, optuženom Draganu Šekariću se na teret stavljalo izvršenje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. Stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), d), e), g), i) i k) KZBiH, u vezi sa članom 180. stav 1.KZ BiH.

2. Optuženi je dana 20.02.2014.godine izjavio da se ne osjeća krivim. Kod istog stava optuženi je ostao do kraja glavnog pretresa.

3. Statusna konferencija u ovom predmetu održana je 17.03.2014.godine, a glavni pretres u ovom predmetu je počeo 24.03.2014. godine čitanjem optužnice Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od 13.01.2014.godine, te iznošenjem uvodnih riječi Tužilaštva. U svom uvodno izlaganju, postupajući tužilac je izjavio da će provođenjem dokaza, saslušanjem svjedoka, te uvođenjem materijalnih dokaza, pružiti Sudu dovoljan osnov na kome će zasnovati svoju odluku o odgovornosti optuženog za radnje koje mu se stavljaju na teret potvrđenom optužnicom.

4. Branilac optuženog, advokat Borislav Jamina je u uvodnom obraćanju istakao da će provedeni dokazi uvjeriti pretresno vijeće u nevinost optuženog, i da prema njegovom mišljenju dokazi dostavljeni uz optužnicu ne upućuju na nesumnjiv zaključak da je optuženi počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

5. Optužnica je izmijenjena od strane postupajućeg tužioca na glavnom pretresu održanom 19.01.2015.godine, a glavni pretres u ovom predmetu okončan iznošenjem završnih riječi dana 02.02.2015.godine.

2. Završne riječi

(a) Završne riječi Tužilaštva

6. Tužilac je u završnom izlaganju istakao da smatra dokazanim krivicu optuženog Dragana Šekarića po svim tačkama optužnice. Prevažodno, Tužilaštvo nalazi dokazanim opšte elemente krivičnog djela iz člana 172. KZ BiH, a potom i da postoji dovoljno dokaza o učešću optuženog u pojedinačnim inkriminacijama.

7. Tužilac je dalje istakao da je optuženi od 01.05.1992.godine, bio pripadnik oružanih formacija, te je dužio automatsko naoružanje, čime je prema shvatanju Tužilaštva i sam bio svjestan širokog i sistemaitčnog napada koji se odvijao, uzevši učešće u istom. Također, Tužilaštvo nalazi dokazanim da je takav napad isključivo bio usmjeren protiv civilnog stanovništva. U svrhu potkrepljivanja ovih tvrdnji, tužilac se pozvao na činjenice koje su utvrđene u pravosnažnim presudama Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) koje su prihvaćene rješenjem ovog Vijeća.

8. Tužilac je u daljem izlaganju ukratko elaborirao dokaze na kojima se prema mišljenju Tužilaštva dokazuje svaka od pojedinačnih tački optužnice. Tako je u pogledu

inkriminacija iz tačke 1. istakao da je cilj napada 22.05.1992.g.godine bilo civilno stanovništvo naselja Kokino selo (Goražde), u kojem je prema kazivanjima svjedoka učestvovao i optuženi Dragan Šekarić. Uslijed napada, stradao je veći broj civila koji su poimenično navedeni u ovoj tački optužnice. U tom kontekstu tužilac se pozivao na iskaze svjedoka Živojević Paše, Uhotu Ramize, Močević Nure, Uhotu Reufa i dr. svjedoka koji su poznavali optuženog kao mještanina susjednog sela i koji su imali priliku istog vidjeti uniformisanog i naoružanog prije izvršenog napada.

9. Na isti način tužilac je elaborirao iskaze svjedoka i na okolnost silovanja zaštićene svjedokinje S-1, te ubistva oštećene Jamak Fatime, što je prema mišljenju tužioca dokazano iskazima same oštećene S-1, svjedokinje S-3, Hasečić Bakire i Amele Međuseljac¹. Svjedokinje u svom iskazu optuženog identificiraju nadimkom „Goraždak“ tvrdeći da su ga tim nadimkom oslovljavali drugi vojnici koji su sa njim došli u selo kritične prilike. Prema kazivanju tužioca, svjedokinja S-1 tvrdi da joj se sam optuženi predstavio, rekavši da je iz Goražda, a u jednom trenutku ga je neko od vojnika oslovio i imenom Dragan.U konktesktu učešća optuženog u paravojnim formacijama koje je predvodio Lukić, te čestim upadima u sela u okolini Višegrada, kojom prilikom je maltretirano civilno stanovništvo, tužilac se pozvao na iskaz svjedoka replike Oprašić Mujesire.

10. U odnosu na tačku 3.optužnice, koji se odnosi na odvođenje oštećenih Zukić Džemala i Faruka, te ubistvo Zukić Behije, tužilac se osvrnuo na navode svjedokinje Muhić Dženite, koja je neposredno oštećena navedenim događajem, i koja događaj veoma detaljno opisuje u svom svjedočenju. Njen iskaz je prema mišljenju tužioca saglasan i podudaran sa iskazom zaštićene svjedokinje S-2, koja je također neposredni očevidac inkriminacije iz ove tačke optužnice.

11. U pogledu inkriminacije iz posljednje tačke optuženja, tužilac je istakao da smatra dokazanim da su u relevantnom periodu pripadnici Lukićeve grupe, među kojima i optuženi, dolazili u logor „Uzamnica“ gdje su učestvovali u premlaćivanju zatvorenika Dervišević Nurke i zaštićenog svjedoka „VG-025“, što oni potvrđuju u svojim iskazima.

12. Opisom ponašanja optuženog u to vrijeme, tužilac smatra dokazanim da je isti u počinjenju svih inkriminacija postupao sa diskriminatorском namjerom, odnosno sa

¹ Svjedokinja Amela Međuseljac je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 07.07.2015.godine.

mržnjom zasnovanom na nacionalnoj netrpeljivosti, poduzimajući sve inkriminacije sa direktnim umišljajem.

13. Na kraju, tužilac je predložio da se optuženi oglasi krivim po svim tačkama optužnice i da se kazni po zakonu, te da mu se izrekne kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 25 (dvadeset i pet godina).

(b) Završne riječi odbrane

14. Branilac smatra da Tužilaštvo tokom dokaznog postupka nije nesporno dokazalo učešće optuženog u događajima koji su opisani pojedinačnim tačkama optužnice. Prema mišljenju branioca, netačna su i vremenska određenja pojedinačnih tačaka, te u tom pravcu branilac ističe vremensku odrednicu u kojoj je optuženi boravio u R Srbiji, odnosno poziva se na alibi koji je odbrana ponudila putem iskaza više svjedoka. Tako branilac ističe da se od polovine maja do sredine juna 1993.godine optuženi prema iskazima svjedoka odbrane Miljka Topalovića i B.Č. nalazio u R Srbiji.

15. Branilac je dalje istakao da iz iskaza svjedoka Miloša Neškovića² te matičnog i jediničnog kartona optuženog, proizilazi da je optuženi bio vojno angažovan u vojnoj pošti Goražde 04.05.do 28.08.1992.godine, te vojnoj pošti Višegrad 23.09.1992.godine pa nadalje. Vojno angažovanje na području Goražda se prema tvrdnjama branioca podudara vremenski sa povlačenjem srpskih jedinica sa tog prostora i preuzimanjem konrole od strane pripadnika Armije BiH. U pogledu održivosti alibija optuženog, branilac je ukazao na činjenicu da je dana 25.06.1992.godine optuženi ranjen na području Goražda, nakon čega je helikopterom prebačen na aerodrom Ponikve na Zlatiboru.

16. Branilac je u daljem izlaganju dao osvrt na iskaze svjedoka u odnosu na svaku tačku optužnice pojedinačno, tako nalazi da svjedoci koji su svjedočili na okolnosti iz tačke 1.optužnice ne dokazuju nesporno učešće optuženog u napadu na Kokino selo (Goražde), obzirom da samo jedan od svjedoka čiji iskaz je pročitao na glavnom pretresu pominje optuženog Šekarić Dragana. Međutim, branilac je mišljenja da navedeni svjedok u svom iskazu zapravo samo pobraja imena svih muškaraca srpske nacionalnosti koje je u relevantno vrijeme poznavao kao svoje komšije, dok ostali

² Svjedok odbrane Miloš Nešković je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 20.10.2014.godine.

svjedoci o ovom događaju posjeduju samo posredna saznanja, pa smatra da su u tom dijelu njihovi iskazi nepotvrđeni.

17. U odnosu na događaj opisan u tački 2.optužnice, branilac ističe da svjedoci odbrane potvrđuju da je u vrijeme iz ove tačke optužnice naselje Dušće bilo pusto i polavljeno uslijed puštanja brane. Branilac se u daljem izlaganju osvrnuo na razlike u detaljima koje u svojim iskazima navode svjedokinje Muhić Dženita i svjedokinja S-2, saslušane na okolnost ove tačke optužnice, a koje razlike su prema mišljenju branioca veoma značajne i koje u konačnici ukazuju na nekredibilnost iskaza svjedokinje S-2.

18. U dijelu sjednice zatvorene za javnost, branilac je iznio podatke kojima se prema njegovom mišljenju narušava kredibilitet svjedoka pod mjerama zaštite S-2³ i S-4, smatrajući da su njihovi motivi za svjedočenje proistekli iz narušenja privatnih i prijateljskih odnosa sa optuženim. Dakle, branilac tvrdi da se ovi svjedoci prilikom davanja izjave nisu rukovodili interesima istine, što prema njegovom mišljenju ukazuje da je njihovo svjedočenje u ovom predmetu pristrasno. Također, zbog nekih činjenica koje su na glavnom pretresu iznosili navedeni svjedoci, status optuženog je po mišljenju branioca uveliko pogoršan, ne samo u procesnom smislu, već i kroz određivanje mjere pritvora prema istom.

19. U odnosu na tačku 3.optužnice branilac je ukazao na nesaglasnost iskaza svjedokinja pod mjerama zaštite S-1 i S-3, koje različito identificiraju optuženog pod nadimkom „Goraždak“, te koje nisu konzistentne u sadržaju iskaza iz istrage i svjedočenja na glavnom pretresu. Branilac je naročito ukazao na značajne razlike u fizičkom opisu optuženog koji daje oštećena S-3 za koje razlike nije mogla ponuditi logično obrazloženje, čime je prema mišljenju branioca, u znatnoj mjeri umanjena dokazna snaga njenog iskaza. Neprihvatljiv je prema stavu branioca i iskaz Bakire Hasečić dat na glavnom pretresu, a povodom događaja iz ove tačke optužnice, obzirom da navedeni događaj nije spominjala prilikom davanja ranijih izjava vezanih za događaje u Višegradu, iako sama tvrdi da joj je isti ostao „urezan u pamćenje“. Također, branilac smatra činjenični opis ove tačke optužnice u dijelu koji se odnosi na ubistvo oštećene Fatime Jamak, nije moguće staviti na teret optuženom, jer Tužilaštvo u tom pravcu nije ponudilo dovoljno dokaza.

³ O-20- Podaci iz kaznene evidencije za S-2 izdati od strane MUP-a Bosansko podrinjskog kantona, Sektro kriminalističke policije Goražde, broj 07/I-5-04-13/142/ER od 11.11.2014. godine.

20. U odnosu na tačku 4. optužnice branilac je ukazao na eksces u činjeničnom navodu ove tačke optužnice, smatrajući da je izmjenom optužnice i dodavanjem Nurke Derviševića kao oštećenog u činjenični opis, povećana kriminalna količina koja se stavlja na teret optuženom. Također, činjenični opis ove tačke je prema mišljenju branioca u pretežnom dijelu zasnovan na iskazima svjedoka koji su pročitani na glavnom pretresu, dakle na dokazima koji nisu izvedeni usmeno i neposredno pred sudećim vijećem, pa je stav odbrane da se na takvim dokazima ne može u pretežnom dijelu zasnovati osuđujuća presuda.

21. Na kraju izlaganja, branilac je predložio da se optuženi oslobodi od optužbe po svim tačkama potvrđene i na glavnom pretresu izmijenjene optužnice.

22. Optuženi Dragan Šekarić se pridružio izlaganju svog branioca, dodavši da nikada nije nikoga ubio ni silovao, da je uvijek bio jugoslovenski orijentisan i da nikada nije postupao sa diskriminatorском namjerom, te se ne osjeća krivim za događaje koji mu se stavljaju na teret izmijenjenom optužnicom.

3. Procesne odluke

(a) Utvrđene činjenice

23. Tužilaštvo BiH je u predmetu protiv optuženog Dragana Šekarića, dana 11.03.2014.godine, podnijelo prijedlog za prihvatanje kao utvrđenih, činjenica iz predmeta pravosnažno okončanih pred MKSJ i Sudom BiH. Osnov za navedeno traženje, Tužilaštvo je našlo u odredbi člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Tužilaštvu Bosne i Hercegovine i korištenju dokaza pribavljenih od Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini (Zakon o ustupanju)⁴.

24. Temelj za prihvatanje predloženih činjenica prema mišljenju Tužilaštva proizilazio je i iz odredbi članova 10. i 15. ZKP BiH, te Pravila 94. Pravidnika o postupku i dokazima. Tužilaštvo je tako smatralo da će se prihvatanjem predloženih činjenica kao utvrđenim, doprinjeti ekonomičnosti predmetnog postupka, obzirom da će se time reducirati izvođenje dokaza u odnosu na okolnosti koje se potkrepljuju utvrđenim činjenicama.

⁴ Službeni glasnik BiH 61/04, 46/06, 53/06 i 76/06).

25. Branilac optuženog Šekarić Dragana se u pogledu navedenog prijedloga usmeno izjasnio na ročištu na kojem je održana statusna konferencija. Tom prilikom branilac je izrazio načelno protivljenje predloženim činjenicama iz razloga što su u nekima navedeni netačni podaci, neke od činjenica su prema njegovom mišljenju bile irelevantne, a neke su predstavljale pravne zaključke pretresnih vijeća MKSJ, te su samim tim neprihvatljive.

26. U pismenom izjašnjenju, koje je branilac dostavio Sudu 07.04.2014.g. izrazio je slaganje sa prihvatanjem činjenica iz presude *Vasiljević* pod r.br. par. 39, 40, 42, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55 i 58, s tim da su pojedini dijelovi činjenica iz navedenih paragrafa neprihvatljivi po mišljenju odbrane i isti su citirani u navedenom izjašnjenju. U pogledu preostalih predloženih činjenica iz ove presude MKSJ.-a, branilac je smatrao da iste nisu bile dovoljno određene, konkretizovane, te su predstavljale zaključak ili mišljenje vijeća MKSJ-a, pa samim tim nisu zadovoljavale kriterije prihvatljivosti koje je uspostavio Tribunal i Sud BiH.

27. U pogledu predloženih činjenica iz presude Suda BiH *Tanasković Nenad*, branilac je sporio prihvatljivost paragrafa sa str.18 i 19 navedene presude, jer se radi o zaključku pretresnog vijeća o karakteru napada, što predstavlja pravno kvalificiranje djela.

28. Najzad, u pogledu svih predloženih paragrafa iz presude *Milan i Sredoje Lukić* branilac je smatrao da isti predstavljaju nepotrebnu kumulaciju činjenica.

29. Sud je analiziranjem svih naprijed iznesenih navoda našao da je podneseni prijedlog Tužilaštva BiH za prihvatanje utvrđenih činjenica broj: T 20 0 KTRZ 0006581 13 od 11.03.2014.godine djelimično osnovan, te su prihvaćene kao utvrđene činjenice utvrđene u presudama MKSJ u predmetu Milana i Sredoja Lukuća (IT-98-32/1-T) prvostepena presuda od 20.07.2009.godine i u predmetu Mitra Vasiljevića (IT-98-32-T) prvostepena presuda od 29.11.2002.godine. Prihvaćene činjenice su korištene u predmetnom postupku u dijelu u kojem su bile potkrepljene drugim provedenim dokazima, a detaljno su pobrojane u Aneksu rješenja od 14.04.2014.godine i u Aneksu I ove presude.

30. Temelj za prihvatanje navedenih činjenica je bila odredba člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, dok je u preostalom dijelu prijedlog Tužilaštva odbijen kao neosnovan.

31. Odredbom člana 15. ZKP BiH propisano je da pravo Suda da ocijenjuje postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim pravilima (slobodna ocjena dokaza). Prihvatanje utvrđene činjenice kao dokazane u sebi sadrži pretpostavku pravne valjanosti takve činjenice. Ona, naime, pretstavlja dokaz u postupku čime je podložna diskvalifikaciji od suprotne strane, dok će se po provedenom dokaznom postupku, a slijedom slobodne ocjene dokaza u smislu citirane odredbe iz člana 15. ZKP BiH i vrednovati.

32. Zakon o ustupanju je u konkretnom slučaju cijenjen kao *lex specialis*, i to član 4. Zakona o ustupanju, koji propisuje da Sud može, nakon saslušanja stranaka, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka (što je u konkretnoj situaciji bio slučaj), odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupaka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanja od značaja u tekućem postupku.

33. Vijeće nalazi korisnim odmah istaći da navedena odredba nije bila primjenjiva i na presude Suda BiH, odnosno ne važi za postupke pravosnažno okončane pred ovim Sudom, pa je u tom dijelu prijedlog Tužilaštva odbijen kao neosnovan.

34. Glavni cilj prihvatanja utvrđenih činjenica dokazanim je bilo osiguranje efikasnosti i ekonomičnost postupka, s jedne strane, uz istovremenu zaštitu prava optuženog na pravično suđenje, s druge strane. Na ovaj način, spriječilo se ponavljanje svjedočenja na iste okolnosti, što u konačnici predstavlja određenu traumatizaciju svjedoka. Na koncu, ovakvim postupanjem se također osiguralo pravo optuženog na suđenje u razumnom roku, kako je to zagarantovano članom 13. ZKP BiH i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP).

35. Slijedom odredbe iz člana 6. stav 2. ZKP BiH, odbrana je tokom postupka imala mogućnost da svojim dokazima osporava utvrđenu činjenicu, koja je kao dokazana prihvaćena pred ovim sudom.

36. Članom 3. Zakona o ustupanju predmeta, propisano je da se dokazi pribavljeni u skladu sa Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima MKSJ mogu koristiti u postupcima pred sudovima u BiH, međutim, sudovi ne mogu zasnivati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na prethodnim iskazima svjedoka koji nisu dali usmeni iskaz na glavnom pretresu. Analognim tumačenjem navedene odredbe, a vezano za okolnosti u konkretnoj situaciji, Sud nije mogao zasnovati osuđujuću presudu isključivo ili u odlučujućoj mjeri na dokazima, odnosno činjenicama, koji nisu

neposredno izvedeni na glavnom pretresu. Obzirom na navedeno ograničenje, Sud cijeni da prihvatanjem činjenica kao utvrđenih, ni na koji način nije prekršio prezumpciju nevinosti optuženog po članu 3. stav 1. ZKP BiH i članu 6. stav 2. EKLJP.

37. Prilikom odlučivanja Vijeće je koristilo Kriterije za odlučivanje o predloženim činjenicama utvrđene u praksi MKSJ i Suda BiH, obzirom da član 4. Zakona o ustupanju, kao ni ZKP BiH ne daju smjernice na koji način Vijeće treba cijiniti takve činjenice.

38. Međutim, u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*⁵, navedeni su kriteriji prihvatljivosti predloženih utvrđenih činjenica dokazanim, koji kriteriji su prihvaćeni praksom ovog suda, a kojima se u konkretnom slučaju rukovalo i ovo Vijeće.

(i) Činjenica mora biti jasna, konkretna i može se identificirati;

39. Činjenica mora biti uzeta iz jedne ili više određenih tačaka presude pretresnog ili žalbenog vijeća MKSJ i ne smije biti nejasno ili uopćeno vezana za presudu. Ona mora biti razumljiva sama po sebi, tj. i onda kada je izvučena iz konteksta. Formulacija činjenice mora biti slična izvornoj tački, ali da bi se osigurala razumljivost, ona može biti neznatno izmijenjena. Vijeće konstatuje da činjenice koje su prihvaćene i navedene u Aneksu rješenja zadovoljavaju ovaj kriterij, međutim ne i činjenice pod rednim brojem 11., 12., 29.,32.,41., 42., 43. i 44. prijedloga, te činjenica iz par. 892. presude *Milan i Sredoje Lukić*, pa ih je iz tog razloga ovo Vijeće i odbilo.

(ii) Činjenica mora biti relevantna za tekući postupak;

40. Vijeće je našlo da su određene predložene činjenice irelevante za predmetni postupak, zbog čega se ograničilo na prihvatanje činjenica, koje je naveo u Aneksu rješenja. Sud, naime, nalazi da je činjenica pod rednim brojem 33. irelevantna za predmetni krivičnopravni događaj sa njegovog užeg i šireg konteksta. S druge strane, iako je suština postupka prihvatanja utvrđenih činjenica bila u tome da se „uštedi“ na vremenu i resursima koji bi bili utrošeni na dokazivanje konteksta događaja, odbrana je

⁵ Predmet br. IR-00-39-T, Rješenje po prijedlozima optužbe za prihvatanje činjenica o kojima je presuđeno i za prihvatanje pisanih izjava svjedoka shodno Pravilu 92 bis, od 28.02.2003;

sve vrijeme trajanja glavnog pretresa imala priliku iste osporavati izvođenjem svojih dokaza.

(iii) Činjenica čini dio originalne presude na koju nije izjavljena žalba, koja je pravosnažno riješena po žalbi, ili potpada pod pitanja koja nisu sporna u toku apelacije:

41. Sve činjenice koje je Tužilaštvo BiH predložilo i koje je sud prihvatio, ispunjavaju ovaj kriterij. Vijeće je, naime, nakon izvršenog uvida u prvostepene predmete *Lukić i Vasiljević* ustanovilo da sve predložene činjenice ispunjavaju i ovaj kriterij, odnosno da predložene činjenice predstavljaju autentične činjenice iz pravomoćnih presuda, te su kao takve i prihvaćene dokazanim i temeljem ovog kriterija.

(iv) Činjenica se ne smije temeljiti na sporazumu između stranaka u izvornom postupku:

42. Vijeće je utvrdilo da činjenice ne potječu iz presuda koje se zasnivaju na sporazumu o potvrdnom izjašnjanju o krivnji.

(v) Činjenica nije predmet razumnog spora između strana;

43. Vijeće je ocijenilo da prihvaćene činjenice neće u toku postupka stvoriti razuman spor između stranaka u postupku.

(vi) Činjenice se ne smiju odnositi na radnje, ponašanje ili psihičko stanje optuženih:

44. Odbrana uopće nije ni isticala prigovor u pogledu valjanosti određene činjenice u vezi ovog kriterija, niti je Vijeće ustanovilo da je ijedna od prihvaćenih činjenica u suprotnosti sa ovim kriterijem.

(vii) Činjenica mora biti ograničena na zaključke o činjenicama i ne sadržavati pravne karakterizacije:

45. Vijeće nalazi da predložene i prihvaćene činjenice zadovoljavaju i ovaj kriterij. Međutim, našao je da određene činjenice pod rednim brojem 26., 37., 45. i 46. te činjenice navedene u par. 890. i 891. presude *Lukić Milan i Sredoje*, ne ispunjavaju navedeni kriterij, zbog čega iste nije ni prihvatilo. Naime, utvrđivanje statusa civila, karaktera napada i uopšte elemenata djela, predstavlja pitanje pravne karakterizacije

koje je bilo potrebno *in concreto* i utvrditi nakon okončanja predmetnog krivičnog postupka, odnosno nakon temeljite ocjene svih provedenih dokaza, što je i učinjeno.

(b) Zahtjev branioca za izdavanje naredbe radi pribavljanja dokaza

46. Branilac optuženog, advokat Jamina Borislav, obratio se Sudu dana 28.02.2014.godine sa zahtjevom za izdavanjem naredbe radi pribavljanja dokaza.

47. Naime, branilac je od Suda tražio izdavanje obvezujućeg naloga Ministarstvu rada i boračko invalidske zaštite Vlade RS- Odjeljenje za vojne evidencije, Ministarstvu unutrašnjih poslova Vlade Kantona Goražde- policijska stanica Goražde, Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA-i) i Tužilaštvu BiH.

48. Sud je uvidom u predmetni zahtjev konstatovao da branilac u svom podnesku nije precizirao da li je u prethodnom periodu upućivao molbe, zahtjeve ili druge podneske navedenim službenim organima, a kojima eventualno nije udovoljeno. Drugim riječima, branilac uz podnesak nije dostavio bilo kakav dokaz iz kojeg bi jasno proizlazilo da mu je prikupljanje tražene dokumentacije na bilo koji način bilo otežano ili onemogućeno.

49. Vijeće je tom prilikom odlučilo da će tek ukoliko se braniocu neosnovano bude uskraćivalo pravo na odbranu u prikupljanju relevantne dokumentacije, o čemu će on pismenim putem obavijestiti Sud, cijeliti opravdanost izdavanja obvezujućeg naloga određenim Ministarstvima ili nadležnim organima kod kojih se tražena dokumentacija nalazi.

50. U pogledu traženja branioca da se Tužilaštvu BiH izda naredba za objelodanjivanje neredigovanih izjava zaštićenih svjedoka S2 i S4 Vijeće je uputilo branioca na tačku IV rješenja Suda BiH broj: broj: S1 1 K 014550 13 Krn od 25.12.2013.g. u kojem stoji da *„Poverljivi podaci o svjedoku pod pseudonimom „S2“ neće biti objelodanjeni od strane Tužilaštva BiH osumnjičenom i njegovom braniocu, ali ostaje obaveza Tužilaštva da, u skladu sa članom 12. stav 8. Zakona o ustupanju predmeta osumnjičenom i njegovom braniocu otkrije detalje koji će biti dovoljni da se odbrana pripremi za ispitivanje svjedoka i to najkasnije 15 dana prije nego svjedok da svoj iskaz na suđenju.“* Isto pravilo je navedeno i pod tačkom IV rješenja Suda broj: S1 1 K 014550 13 Kro od 16.01.2014.godine u odnosu na svjedoka S4.

51. Dakle, Sud nalazi da je Tužilaštvo u fazi u kojoj se branilac obraćao Sudu, postupilo po svemu u skladu sa citiranim rješenjem, te nije bilo osnova za izdavanje

bilo kakve naredbe Tužilaštvu BiH.

52. U pogledu ostale dokumentacije Sud je dopisom od 04.03.2014.godine, branioca uputio da prilikom podnošenja novog zahtjeva dostavi fotokopije pismene korespondencije sa odgovarajućim ministarstvima i službenim ili državnim organima, iz kojih će jasno proizlaziti da je bio objektivno spriječen u pribavljanju dokumentacije, kako bi Vijeće u tom pravcu donijelo adekvatnu odluku.

53. Nakon toga, dana 07.04.2014.godine advokat Borislav Jamina, obratio se Ministarstvu unutrašnjih poslova Bosnasko podrinjskog kantona (BPK) sa zahtjevom za dostavu dokumentacije- konkretno reversa o zaduženju oružja, municije i opreme u odnosu na sve pripadnike Rezervog sastava milicije u Goraždu.

54. U odgovoru na navedeni dopis, MUP BPK je obavijestio branioca da traženu dokumentaciju ne posjeduje.

55. Imajući u vidu da je tužilac u ovom predmetu, kao dokaz uz optužnicu priložio Revers broj 82 od 21.10.1991.godine na ime Dragan Šekarić, Vijeće je našlo potrebnim obratiti se MUP-u dopisom od 11.04.2014.godine, te zatražiti informaciju o posjedovanju reversa i slične dokumentacije za druga lica, pored optuženog, o čemu je bilo potrebno u što skorijem roku izvjestiti Sud, kao i pružiti informaciju u kojem organu bi se potraživana dokumentacija (arhivska građa) mogla nalaziti, kako bi je Sud zatražio službenim putem.

56. Na navedeni dopis Sud je zaprimio odgovor MUP-a BPK od 22.04.2014.godine u kojem se odbrana obaviještava da Ministarstvo ne posjeduje traženu dokumentaciju.

57. U pogledu izjava koje su prema navodima branioca svjedoci Bakira Hasečić S-1 i S-3 davali drugim istražnim organima, među kojima su PS Goražde, istražitelji SIPA-e i sl. pa se Sud u cilju pribavljanja eventualnih izjava ovih svjedoka obraćao MUP-u BPK I Državnoj agenciji za istrage i zaštitu sa pismenim zahtjevom za dostavljanje ranijih izjava ovih svjedoka. Urgencija za postupanje po navedenom zahtjevu Suda upućena je SIPA-i 22.04.2014.godine.

58. Izjava koju je zaštićeni svjedok S-1 dao SIPA-i je dostavljena odbrani, ali je nedostajala fotodokumentacija o kojoj se svjedok S-1 izjašnjavao, a koja je sastavni dio zapisnika, pa se Sud pismenim putem obratio SIPA-i, a potom i Tužilaštvu BiH, kako bi se odbrani blagovremeno kompletirala dokumentacija potrebna za pripremu unakrsnog ispitivanja ovog svjedoka planiranog za 05.05.2014.godine. Dostava izjava navedenog¹⁸

svjedoka zatražena je i od MUP-a BPK, koje je dopisom od 25.04.2014.godine obavijestio da posjeduje izjavu datu Sektoru kriminalističke policije Goražde od 12.08.2005.godine, te da će ista na izričito traženje biti dostavljena.

59. Međutim ročište planirano za saslušanje ovog svjedoka je odloženo zbog pogoršanja zdravstvenog stanja advokata Borislava Jamine.

(c) Mjere zaštite za svjedoke i isključenje javnosti

60. U toku cijelog postupka, Sud je vodio računa o zaštiti identiteta svjedoka sa dodjeljenim mjerama zaštite na način što se na glavnom pretresu kao i u presudi ne spominju puna imena i prezimena ovih svjedoka, nego samo njima dodijeljeni pseudonimi, dok se potpuni podaci o navedenim svjedocima nalaze u spisu, koji je takođe pod posebnom zaštitom. Sud je posebno vodio računa o zaštiti ovih svjedoka obzirom da su neposredne žrtve, pojavili su se u svojstvu zaštićenih svjedoka.

61. Tužilaštvo je na glavnom pretresu, koji je održan 21.04.2014.godine, predložilo da se isključi javnost za dio iskaza zaštićene svjedokinje S-6 kako bi ista iznijela puna imena i prezimena članova porodice koji su nastradali u napadu koji je činjenično opisan tačkom 1. oslobađajućeg dijela izreke presude. Prije isključenja javnosti, Vijeće je saslušalo branioca i optuženog, koji se nisu protivili navedenom prijedlogu. Sud je našao da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi iz 235. ZKP BiH, obzirom da je isključenje javnosti bilo neophodno zbog zaštite ličnog i privatnog života svjedoka, koji pored čijenice da je neposredno oštećen krivičnim djelo, uživa i mjeru zaštite identiteta, pa je Sud ocijenio da bi navođenjem imena srodnika u okviru ovog dijela svjedočenja, bili objelodanjeni zaštićeni podaci svjedoka.

62. Vijeće je prilikom odlučivanja imalo u vidu i prava javnosti na pravilno i pravovremeno informisanje, jer u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima isključenje javnosti predstavlja izuzetak propisan ZKP BiH. U konkretnom slučaju, vijeće je ocijenilo da se isključenjem javnosti postiže željeni cilj, a to je sprječavanje štetnih posljedica po svjedoke, dok će se informisanje javnosti omogućiti na drugi, prihvatljiviji način. Vijeće je pri donošenju odluka o isključenju javnosti uzelo u obzir specifičnost sadržaja iskaza zaštićenog svjedoka, kao i zaštitu interesa svjedoka, posebno zaštitu njegovog ličnog i intimnog života.

63. Javnost je u skladu sa citiranim odredbom bila isključena i na ročištu za glavni pretres od 09.06.2014.godine, na kojem je svjedokinja S-3 iznijela Vijeću razlog zbog kojih zahtijeva određivanje dodatnih mjera zaštite identiteta, na način da joj se dozvoli

svjedočenje iz druge prostorije. Svjedokinja je na sjednici zatvorenoj za javnost pojasnila privatne i lične razloge na kojima zasniva navedeno traženje, pa je Vijeće u skladu sa iznesenim, a po saslušanju stranaka i branioca, donijelo odluku da će se svjedokinji omogućiti svjedočenje iz druge prostorije, uvažavajući činjenicu da je direktno oštećena događajem o kojem je trebala svjedočiti, opisanim u tački 2 optužnice, kojom se optuženi teretio za silovanje svjedokinje S-1. U svrhu osiguranja zaštite identiteta, ličnog i privatnog života svjedokinje, Vijeće je odlučilo da se slika navedene svjedokinje neće objavljivati u bilo kojem obliku elektrosnkih ili printanih medija, odnosno sredstava informisanja.

64. Dakle, vijeće je, pored zaštitne mjere dodjele pseudonima, kao i dodatnih mjera zaštite tokom saslušanja pomenutih svjedoka, u skladu sa zakonskim odredbama, isključilo javnost u navedenim slučajevima, nalazeći neophodnim pojačanje ranije dodjeljene mjere pseudonima, koja je osnovna mjera u zaštiti identiteta ovih svjedoka.

(d) Protek roka od 30 (trideset) dana

65. Pretresno vijeće je tokom cijelog postupka postupalo u neizmijenjenom sastavu, međutim, odredba člana 251.stav 2. ZKP BiH predviđa da „glavni pretres koji je odgođen mora ponovo početi ako se izmijenio sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu.“

66. Vijeće je dana 09.06.2014.godine nastavilo sa glavnim pretresom koji je bio planiran za 05.05.2014.godine, a koji je odložen uslijed teškog zdravstvenog stanja branioca optuženog. Na navedenom ročištu predsjednica je objavila da glavni pretres počinje teći iznova, ali se uz saglasnost stranaka i branioca izvedeni dokazi neće ponovo izvoditi, nego će se koristiti iskazi svjedoka datih na ranijim ročištima za glavni pretres.

67. Nakon završetka ročišta za glavni pretres 10.07.2014.godine, isti je nastavljen 18.08.2014.godine, po proteku roka od 30 (trideset) dana, pa je predsjednica vijeća ponovo objavila da glavni pretres počinje iznova, pred pretresnim vijećem u istom sastavu, te se uz saglasnost stranaka i branioca, već provedeni dokazi neće ponovo neposredno izvoditi.

68. Dakle, glavni pretres u ovom predmetu održavao se u skladu sa citiranom odredbom Zakona o krivičnom postupku, jer je jedino prekoračenje navedenog roka

učinjeno iz objektivnih razloga, uslijed pogoršanja zdravstvenog stanja branioca i nemogućnosti njegovog prisustva na Sud.

(e) Pravo na odbranu

69. Kako je dana 05.05.2014.godine, Sud od strane supruge advokata Borislava Jamine, obaviješten o njegovom teškom zdravstvenom stanju, te kako je prema dostavljenim medicinskim nalazima bilo neizvjesno poboljšanje, odnosno bila je upitna stvarna sposobnost advokata za učešće u predmetnom postupku, to je Sud našao da je u interesu optuženog i ekonomičnosti postupka, da se optuženi pouči o pravu na izbor novog branioca koji će ga zastupati po službenoj dužnosti.

70. Sud je naglasio da će novom braniocu, na traženje, biti ostavljen rok koji Sud nađe primjerenim i dostatnim za pripremu odbrane u ovom predmetu.

71. U skladu sa navedenim, optuženi je pozvan da sa predočene liste odabere branioca koji će ga zastupati u predmetnom postupku, na što je optuženi dopisom od 22.05.2014.godine, izričito ostao kod izbora advokata Borislava Jamine.

72. Uvažavajući činjenicu da pravo na pravično suđenje i izbor branioca ima prioritet u odnosu na načelo ekonomičnosti postupka, Sud nije održavao ročišta za glavni pretres do poboljšanja zdravstvenog stanja branioca.

(f) Novčano kažnjavanje svjedoka zbog odbijanja svjedočenja

73. Na ročište glavni pretres zakazano za 09.09.2014. godine, kao svjedok Tužilaštva Bosne i Hercegovine, uredno je pozvan i pristupio zaštićeni svjedok S-4. Prije saslušanja navedenog svjedoka, pretresno vijeće je obaviješteno da isti ne želi pristupiti u sudnicu, odnosno ne želi biti u prisustvu optuženog i njegovog branioca, te odbija svjedočiti, tvrdeći da je uslijed svjedočenja u ovom predmetu ugrožena njegova i sigurnost članova njegove porodice.

74. Sud je u konkretnom slučaju imao u vidu da je navedeni svjedok u dosadašnjem toku postupka uživao mjere zaštite identiteta, te je sa jednog dijela glavnog pretresa, po saslušanju stranaka i branioca, isključena javnost, kako bi svjedok neposredno pred pretresnim vijećem iznio razloge zbog kojih odbija svjedočiti. Kako je svjedok i dalje odbijao pristupiti u sudnicu, to je Vijeće iz sudnice udaljilo sve prisutne i na zatvorenoj sjednici omogućilo da zaštićeni svjedok obrazloži svoje traženje. Te prilike, zaštićeni svjedok je izjavio da je na njega izvršen napad, odnosno pokušaj ubistva nakon davanja izjave u Tužilaštvu 27.11.2013.godine, što dovodi u vezu sa

svjedočenjem u predmetnom postupku. Konkretno, svjedok je izrazio sumnju da je napad u kojem je zadobio teže tjelesne povrede, povezan sa optuženim Draganom Šekarićem.

75. Dakle, zaštićeni svjedok S-4 je te prilike pojasnio razloge na kojima zasniva bojazan za vlasitu sigurnost, te sigurnost članova porodice, dodajući da je to jedini razlog odbijanja svjedočenja. Predsjedavajuća vijeća je potom upozorila svjedoka na posljedice neopravdanog odbijanja svjedočenja, koje uključuju novčano kažnjavanje, kao i određivanje pritvora, ali je svjedok ipak ostao pri odluci da ne želi svjedočiti, dok se ne ispituju razlozi koji su izneseni na sjednici zatvorenoj za javnost.

76. Nakon što je svjedok iznio svoja saznanja te odbio svjedočiti u predmetnom postupku, Vijeće je glavni pretres otvorilo za javnost, objavilo razloge odbijanja svjedočenja, te u sudski spis uvrstio kao dodatni dokaz materijale koje je pribavio postupajući tužilac, od Centra Javne bezbjednosti (CJB) Istočno Sarajevo, policijska stanica (PS) Novo Goražde, u kojem je dokumentovan napad na zaštićenog svjedoka izvršen 08.06.2014.godine.

77. Uvidom u navedeni spis, jasno proizlazi da su navodi zaštićenog svjedoka o vezi između izvršenog napada i svjedočenja u ovom predmetu paušalni i neutemeljeni dokazima iz spisa. Naime, iz dostavljenih materijala je proizlazilo da je motiv napada na svjedoka S-4 bio političke prirode, te nije iznesena bilo kakva konkretna okolnost ili argumentacija koja bi osnovano dovela u sumnju postupanje optuženog Šekarić Dragana sa izvršenim napadom, odnosno Vijeće nije našlo vezu između napada na zaštićenog svjedoka i sadržaja njegovog svjedočenja u ovom predmetu. Osim toga, Sud je konstatovao da se radi o svjedoku kojem je obezbijeđena odgovarajuća institucionalna zaštita kroz djelovanje pripadnika Državne agencije za istrage i zaštitu, te isti nema opravdane razloge da odbije svjedočiti u ovom predmetu.

78. Zakonom o krivičnom postupku, odnosno članom 83. i 84. izričito je predviđeno ko može odbiti svjedočenje i ko može uskratiti odgovor na postavljeno pitanje. Tako je članom 83. ZKP BiH propisano da svjedočenje mogu odbiti bračni i vanbračni drug optuženog, roditelj, dijete, usvojitelj i usvojenik optuženog lica. Članom 84. ZKP BiH određeno je da svjedok ima pravo da ne odgovara na pitanje, ukoliko bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju.

79. Međutim, niti jedna od navedenih situacija nije primjenjiva u konkretnom slučaju, jer svjedok nije bio u rodbinskim vezama sa optuženim licem, a nije bilo ni

osnova za pozivanje na odredbe člana 84. ZKP BiH, pa je Sud utvrdio da je zaštićeni svjedok S-4 bez opravdanog razloga odbio svjedočenje, ne dajući konkretne i osnovane razloge za takvo postupanje. Pored svih upozorenja Suda, pojašnjenja da je zaštita sigurnosti svjedoka i njegove porodice obezbijeđena kroz institut zaštite identiteta, te pored činjenice da je svjedoku ponuđeno i svjedočenje na sjednici zatvorenoj za javnost, kao i svjedočenje iz druge prostorije, isti je nastavio sa odbijanjem svjedočenja.

80. Stoga je Sud. u skladu sa odredbama člana 268. stav 1. ZKP BiH, nalazeći da su ispunjena oba uslova predviđena ovom odredbom, svjedoku izrekao novčanu kaznu u visini od 20.000,00 KM. Ujedno, Sud je upozorio svjedoka da mu se u slučaju daljeg odbijanja svjedočenja može odrediti zatvor, koji može trajati dok svjedok ne pristane da svjedoči, ili dok njegovo svjedočenje ne postane nepotrebno, ili dok se krivični postupak ne završi, ali najduže 30 dana.

81. Ocjena je Suda bila, da je navedeni iznos novčane kazne adekvatan, s obzirom na materijalnu situaciju svjedoka, te nalazeći da će ga navedena kazna podstaći da odstupi od zauzetog stava i svjedoči na glavnom pretresu, kada ponovno bude pozvan.

82. Svjedok S-4 je ponovo pristupio na Sud dana 06.10.2014.godine kada je dao iskaz u svojstvu svjedoka, nakon čega je Sud rješenje o novčanom kažnjavanju stavio van snage.

83. U konkretnom slučaju, ocijenjeno je da odredba člana 268.stav 1. ZKP BiH, omogućava Sudu primjenu određenih mehanizama prinude, u svrhu osiguranja opšte dužnosti svakog građanina- svjedočenja na glavnom pretresu. Imajući u vidu da je svjedok S-4 pristupio na Sud dana 06.10.2014.godine i da je dao iskaz u svojstvu svjedoka, Sud cijeni da je shvatio važnost svog svjedočenja i ozbiljnost svog procesnog položaja, te nije našao dalje ispunjenim uslove za održavanjem na snazi rješenja o kažnjavanju svjedoka, obzirom da je izvršenje istog postalo nesvršishodno.

84. Supruga zaštićenog svjedoka S-4, svjedokinja S-2, jer iz istih razloga u više navrata izbjegavala pristupiti na Sud u cilju saslušanja u svojstvu svjedoka optužbe.

85. Prije početka glavnog pretresa dana 18.08.2014.godine, postupajući tužilac je obavijestio pretresno vijeće da zaštićena svjedokinja S-2 jeste pristupila na Sud, ali se psihički nije osjećala dobro, te je zatražila da joj se omogući svjedočenje iz druge prostorije, uz isključenje javnosti u dijelu uzimanja ličnih podataka i daljem toku

svjedočenja. Također, svjedokinja je zatražila da njen lik ne bude objavljen u javnosti, te da se svjedočenje obavi u prisustvu saradnice Odjela za podršku svjedocima.

86. Branilac optuženog se povodom istaknutih navoda tužioca izjasnio da nema razloga za isključenjem javnosti, obzirom da svjedokinja već uživa mjere zaštite identiteta, pa samim tim njeno puno ime i prezime ili fotografija neće biti objelodanjeni u pisanim ili elektronskim medijima.

87. Predsjedavajuća vijeća je potom objavila da će se javnost isključiti sa jednog dijela glavnog pretresa i to samo za vrijeme dok zaštićena svjedokinja pred pretresnim vijećem iznese razloge na kojima zasniva svoje traženje.

88. Na ročištu isključenom za javnost zaštićena svjedokinja je iznijela razloge zbog kojih osjeća bojazan za vlastitu i sigurnost članova svoje porodice, te je osjećajući se psihički nesposobnom za svjedočenje zatražila dozvolu da se njeno saslušanje odgodi za slijedeći glavni pretres planiran za 05.09.2014.godine.

89. Uvažavajući navode svjedokinje, Vijeće je odgodilo njeno saslušanje za navedeni datum, međutim, zaštićena svjedokinja S-2 iako uredno pozvana nije pristupila na Sud. U svrhu opravdanja svog izostanka dostavila je medicinsku dokumentaciju JZU kantonalna bolnica Goražde, iz koje je bilo vidljivo da je ista hospitalizirana i da se opravdano nije odazvala na uredno dostavljeni poziv suda.

90. Nakon što zaštićena svjedokinja nije pristupila ni na ročište zakazano za 15.09.2014.godine⁶, Vijeće je odlučilo provesti vještačenje njene zdravstvene sposobnosti kako bi utvrdilo stvarnu sposobnost prisustva i svjedočenja u ovom postupku. Vijeće je pri tom imalo u vidu da je prema dostavljenim podacima po službenoj dužnosti, samo par dana prije datuma nastavka glavnog pretresa u ovom predmetu, zaštićena svjedokinja S-2 poduzimala aktivno učešće u okviru svog radnog mjesta, gdje je profesionalno angažovana.

91. Naredbom Suda od istog dana određeno je vještačenje zdravstvenog stanja zaštićene svjedokinje S-2, po vještaku Gavrankapetanović prim.dr. Ibrahimu,

⁶ Istog dana Sud je zaprimio i nalaz i mišljenje ljekara specijaliste Ordinacije za srce dr. Adrović (nalaz je datiran sa 04.09.2014.g.).

spec.interne medicine, koji je svoj nalaz i mišljenje iznio usmeno na ročištu za glavni pretres održanom dana 22.09.2014.godine, na kojem je izjavio da ne postoji opravdani razlozi za odbijanje svjedočenja od strane svjedokinje S-2, te da se prema postojećoj medicinskoj dokumentaciji ista jeste obraćala ljekarima i hitnoj pomoći zbog određenih tegoba koje je osjećala, ali koje prema mišljenju vještaka nisu takve prirode da istu onemogućavaju u pristupu na Sud i davanje iskaza u svojstvu svjedoka.

92. Po saslušanju vještaka, u sudnicu je isti dan pristupila i zaštićena svjedokinja S-2, koja je dala svoj iskaz na ročištu isključenom za javnost.

93. Vijeće je u konkretnom slučaju imalo u vidu da se radi o svjedoku kojem su u dosadašnjem toku postupka upućivane prijetnje, o čemu je u sudski spis dostavljena i relevantna dokumentacija (službene zabilješke MUP-a Goražde), pa je po saslušanju odbrane Vijeće odlučilo da je u interesu zaštite ličnog života svjedokinje koja već uživa mjere zaštite identiteta, bilo opravdano isključiti javnost.

94. Kako bi se ispoštovalo načelo jednakosti u postupanju, Vijeće je na pretresu održanom 10.11.2014.godine naložilo Tužilaštvu da u skladu sa temeljem odredbe člana 14. ZKP BiH, na prijedlog branioca, pribave izvod iz kaznene evidencije za zaštićenu svjedokinju S-2. Vijeće je našlo da odbrana ima pravo pribavljati ovu vrstu podataka u svrhu osporavanja kredibiliteta svjedokinje, te je istovremeno zaključilo da će se relevantni podaci u tom pravcu uspješno pribaviti posredstvom tužioca, na način da će se osigurati održanje na snazi mjera zaštite identiteta koje svjedokinja uživa. Uporište za navedeno postupanje Vijeće je našlo u odredbi člana 14. ZKP BiH koja konstituiše obavezu tužioca da pribavlja i dokaze koji idu u korist optuženom.

(g) Izuzetak od neposrednog izvođenja dokaza na glavnom pretresu i digresija u redoslijedu izvođenja dokaza

95. Tokom predmetnog postupka, napravljen je izuzetak od neposrednog sprovođenja dokaza u skladu sa članom 273.stav 2. ZKP BiH, na način da je na glavnom pretresu od 10.11.2014.godine pročitao iskaz preminulog svjedoka replike Šabana Muratagića, nakon čega je optuženom i njegovom braniocu data mogućnost postavljanja pitanja, koje je Vijeće imalo u vidu prilikom konačne ocjene ovog dokaza.

96. Dana 09.06.2014.godine, predsjednica vijeća je napravila digresiju u izvođenju dokaza temeljem odredbe člana 240.ZKP BIH, te je dozvolila odbrani da u dokaze uvrsti ranije izjave zaštićenih svjedokinja S-1 i S-3, date SIPA-i i krim policiji Goražde, obzirom da su iste korištene prilikom unakrsnog ispitivanja navedenih svjedokinja. Na

istom ročištu, predsjednica vijeća je odbila uvrštavanje izjave koju je svjedokinja Bakira Hasečić dala Udruženju „Žene žrtve rata“, obzirom da navedena izjava nije sačinjena od strane ovlaštenih organa gonjenja, odnosno ne sadrži upute o pravima svjedoka, propisane odredbama ZKP-a, pa je kao takva nepodobna za ulaganje u materijalne dokaze. Braniocu je ipak omogućeno da sadržaj navedene izjave koristi priikom formulisanja pitanja u korist vlastitih tvrdnji, prilikom unakrsnog ispitivanja svjedokinje Bakire Hasečić.

97. Digresija u redosljedu izvođenja dokaza napravljena je i na ročištu za glavni pretres održanom 15.09.2014.godine, kada je tužilac obavijestio da je jedan od svjedoka čije saslušanje je predloženo u optužnici uživao mjere zaštite identiteta u predmetu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (Tribunal), pa je iste bilo potrebno *mutatis mutandis* održati na snazi u ovom predmetu. Međutim, kako je zakašnjenjem tužioca prologirano dobijanje odobrenja od strane Tribunala, za korištenje ranijih izjava ovog svjedoka i njegovo pozivanje i pristupanje na Sud, predsjednica vijeća je u cilju efikasnosti vođenja postupka, objavila da će se preći na izvođenje dokaza odbrane, dok se ne dobije potrebno odobrenje Tribunala.

98. Kako je navedeni svjedok, u postupku pred MKSJ koristio pseuodnim VG-025 i kako je tužilac predložio da se na glavnom pretresu čita njegov iskaz iako je svjedok dostupan, Vijeće je odlučilo od istog pribaviti svu relevantnu medicinsku dokumentaciju koju posjeduje, kako bi se provelo vještačenje, odnosno ispitala stvarna sposobnost svjedoka za učešće u predmetnom postupku.

99. Imajući u vidu da je zaštićeni svjedok dostavio obimnu medicinsku dokumentaciju, te da je uvidom u istu konstatovano da se radi o različitim vrstama oboljenja, Sud je 14.10.2014.godine angažovao vještake Senada dr.sci.Pešto, specijalistu interne medicine i vještakinju Enru Mehmediku-Suljić, specijalistu neuropsihijatra, da na temelju raspoložive medicinske dokumentacije sačine pismeni nalaz i mišljenje o zdravstvenoj sposobnosti svjedoka, odnosno sposobnosti u smislu pristupa na Sud i davanja iskaza u svojstvu svjedoka.

100. Vještaci su u dostavljenom nalazu i mišljenju⁷ kao i na glavnom pretresu ustvrdili da je navedeni svjedok sposoban pristupiti na sud, i biti saslušan u svojstvu

⁷ **D-S-2** - Nalaz i mišljenje prof dr Enra Suljić od 17.10.2014.godine, vještačenje zaštićenog svjedoka VG-025; Nalaz i mišljenje prim dr Pešto Senada od 30.10.2014.godine, vještačenje zaštićenog svjedoka VG-025.

svjedoka, međutim, zbog propusta Tužilaštva da se postupi u skladu sa pravilom 86H Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, Tribunal je obavijestio Tužilaštvo da nije u mogućnosti u periodu od naredna tri mjeseca udovoljiti zahtjevu Tužilaštva i odobriti pozivanje i saslušanje navedenog svjedoka u postupku pred Sudom BiH.

101. Vijeće je našlo da bi navedeni vremenski interval u konkretnom slučaju predstavljao nepotrebno odugovlačenje postupka na štetu optuženog koji se nalazi u pritvoru, a zbog neopravdanog propusta Tužilaštva. Obzirom da je svjedok VG-025 prema nalazu i mišljenju vještaka sposoban da svjedoči neposredno i usmeno pred petresnim vijećem, to nisu bili ispunjeni ni uslovi iz člana 273.stav 2. ZKP BiH za čitanje iskaza ovog svjedoka iz istrage.

102. U pogledu dokaznih prijedloga replike, tužilac je dopisom od 05.11.2014.godine predložio čitanje iskaza svjedoka Muratagić Šabana, neposredno saslušanje Selimbegović Mirsada, Berberović Adema i Oprašić Mujesire⁸. Tužilac je u svom podnesku obrazložio razloge zbog kojih nije ranije mogao osigurati saslušanje ovih svjedoka na okolnost nezakonitog zatvaranja civila u logoru „Uzamnica“, boravku i uslovima u logoru, te maltretiranju civila od strane optuženog Dragana Šekarića. Tužilac je u podnesku detaljno obrazložio razloge zbog kojih navedeni svjedoci ranije nisu bili dostupni, a branilac je izrazio načelno slaganje sa predloženim dokazima replike.

103. Na glavnom pretresu održanom 10.11.2014.godine, branilac optuženog je zatražio dodatno vrijeme za pripremu unakrsnog ispitivanja svjedokinje Oprašić Mujesire, obzirom da je ista svjedočila u drugim predmetima na istu okolnost. Vijeće je odlučilo da će se navedenog dana sprovesti direktno ispitivanje svjedokinje, dok je odbrani dozvoljeno da na narednom ročištu unakrsno ispita svjedokinju, nakon što pribavi sve njene ranije izjave, koje je namjeravao koristiti prilikom postavljanja unakrsnih pitanja, te pitanja u korist vlastitih tvrdnji.

104. Tužilac je istog dana, odustao od saslušanja predloženog svjedoka replike, Mirsada Selimbegovića, jer je ocijenio da njegovo saslušanje nije neophodno.

105. U pogledu svjedoka Adema Berberovića, tužilac je obavijestio Sud da će navedeni svjedok doputovati iz Sjedinjenih američkih država 24.11.2014.godine pa je

⁸ Svjedokinja Oprašić Mujesira je direktno ispitana na glavnom pretresu održanom dana 10.11.2014.godine.

njegovo saslušanje zakazano za glavni pretres planiran za 26.11.2014.godine. Na ročištu održanom 26.11.2014.godine, tužilac je ponovo obavijestio Sud da se na tom ročištu neće moći izvršiti saslušanje ovog svjedoka posredstvom video linka, jer je svjedok svjedočio tog dana u drugom predmetu Suda BiH, ali kao svjedok odbrane, što nije kompatibilno sa svojstvom u kojem se poziva u ovom predmetu i što nije saglasno striktnim propisima i uslovima međunarodne pravne pomoći sa SAD-om, pa je saslušanje navedenog svjedoka prolongirano, s tim da je tužiocu naloženo da do slijedećeg ročišta za glavni pretres, izvijesti pretresno vijeće o konačnom terminu saslušanja ovog svjedoka.

106. Također, od tužioca je zatraženo da se na ročištu zakazanom za 08.12.2014.godine konačno odredi o planu pozivanja i saslušanja preostala dva svjedoka optužbe, zaštićenog svjedoka VG-025 i svjedoka Adema Berberovića.

107. Kako saslušanje navedenih svjedoka nije bilo moguće obezbijediti ni do ročišta održanog 15.12.2014.godine, predsjedavajuća je napravila digresiju izvođenja dokaza na način da se uz saglasnost branioca prešlo na izvođenje materijalnih dokaza odbrane, dok su 22.12.2014.godine izvedeni dokazi Suda ponovnim saslušanjem i suočenjem svjedokinje Dženite Muhić i zaštićene svjedokinje S-2.

108. Vijeće je ocijenilo da je navedeno odstupanje učinjeno u interesu ekonomičnosti postupka, te nije išlo na štetu prava odbrane u ovom postupku, obzirom da je braniocu i optuženom ostavljena mogućnost da nakon okončanja dokaznog postupka Tužilaštva, daju dokazne prijedloge duplike ili eventualno predlože dodatne dokaze.

109. Izvođenje dokaza Tužilaštva uvođenjem materijalne dokumentacije, kompletirano je na ročištu za glavni pretres od 10.11.2014.godine, dok je odbrana izvođenje materijalnih dokaza završila na ročištu od 15.12.2014.godine.

110. Tužilac se na ročištu održanom 15.12.2014.godine⁹ obavezao da će do 14.01.2014.godine osigurati prisustvo svjedoka Adema Berberovića te obezbijediti

⁹ Tužilac je na istom ročištu sudu dostavio u zamolnicu koju je još 26.10.2014.godine uputio Uredu za međunarodne odnose Ministarstva pravosuđa SAD-a u New York-u. Na istom ročištu tužilac je podnio i pismeni podnesak u kojem je taksativno naveo podzete radnje u svrhu osiguranja svjedočenja dodatnog svjedoka Adema Berberovića te korespondenciju sa Tribunalom u pravcu odobravanja pozivanja zaštićenog svjedoka VG-025 ili čitanje transkripta njegovog iskaza iz predmeta *Milan i Sredoje Lukić* datog pred MKSJ. U navedenom podnesku se Sud obavještava da postupak izmjene zaštitinih mjera određenih od strane

potrebne dozvole Tribunala kako bi predložio uvrštavanje transkripta njegovog svjedočenja pred MKSJ. Kako se navedeno nije moglo obezbijediti ni na ročištu od 12.01.2014.godine, tužilac je odustao od izvođenja dokaza saslušanjem svjedoka VG-025 i Adema Berberovića, jer nije bio u mogućnosti obezbijediti blagovremeno njihov pristup na Sud.

111. Na navedenom ročištu branilac je u duplici predložio saslušanje svjedokinje B.Č.¹⁰, kao odgovor na repliku tužioca, odnosno svjedočenje Mujesire Oprašić. Svjedokinja odbrane je saslušana na pretresu održanom 19.01.2015.godine, na kojem je javno objavljeno da je dokazni postupak u ovom predmetu okončan.

112. Tužilac je istog dana pročitao izmijenjenu optužnicu u ovom predmetu, prethodno dostavljenu optuženom i njegovom braniocu, koji se na glavnom pretresu izjasnio da nema primjedbe na izmjenu činjeničnog opisa prve tri tačke optužnice, ali prigovara da je u okviru tačke 4. iste, došlo do ekscesa u činjeničnom opisu, na način da je uvođenjem novog oštećenog (svjedoka Dervišević Nurke) optuženom na teret stavljena dodatna kriminalna količina.

(h) Obilazak lica mjesta

113. Kako bi se upoznalo sa lokacijama koje su bile obuhvaćene u pojedinim tačkama optužnice protiv optuženog Šekarić Dragana, Vijeće je donijelo odluku da će se izvršiti obilazak lica mjesta dana 17.10.2014.godine. Obilasku lica mjesta je prisustvovalo pretresno vijeće, stručno osoblje suda, postupajući tužilac u predmetu, branilac optuženog, te svjedokinje Dženita Muhić i Bakira Hasečić.

114. Obilazak lica mjesta je započet na lokaciji mosta Mehmed Paše Sokolovića u Višegradu, nakon čega se obišla lokacija naselja Dušće, udaljenog 3-4 km od centra Višegrada, gdje se nalazi porodična kuća u kojoj je u inkriminisano vrijeme sa porodicom živjela svjedokinja Dženita Muhić i gdje su se desili inkriminisani događaji iz tačke 3. optužnice, koji se odnose na odvođenje oca i brata svjedokinje (Zukić Džemaila i Faruka) te ubistvo njene majke (Behije Zukić).

Tribunala traje 3 (tri) mjeseca, te nije izvjesno da će isto biti obezbijedeno do planiranog saslušanja svjedoka Adema Berberovića putem video linka sredinom januara 2015.godine.

¹⁰ Svjedokinja B.Č. je u svojstvu svjedoka duplike saslušana na glavnom pretresu održanom dana 19.01.2015.godine.

115. Slijedeća lokacija obilaska je bila naselje Kosovo polje opština Višegrad, gdje se nalazila kuća brata svjedokinje Bakire Hasečić, u kojoj su se prema navodima tačke 2. optužnice u vrijeme počinjenja djela nalazile oštećene svjedokinje S-1 i S-3, te lokacija kuće svjedoka Šefketa Jamaka, kako bi se izvršio uvid u mjesto pogibije njegove supruge, oštećene Fatime Jamak.

116. Obezbjedenje gore navedenih lokacija su vršili pripadnici sudske policije Suda BiH, dok je o provedenim radnjama sačinjen audio-video zapis, od strane AV tehničara Suda Bosne i Hercegovine, koji je javno prezentiran na ročištu za glavni pretres, te zajedno sa pismeno sačinjenim zapisnikom uložen u predmetni spis kao materijalni dokaz Suda¹¹.

II. PRIMJENA MATERIJALNOG ZAKONA

117. Vijeće je na samom početku razmotrilo pitanje primjenjivog materijalnog prava na konkretan slučaj. Naime, iz optužnice Tužilaštva proizilazi da su inkriminisana djela počinjena u periodu od maja 1992.godine pa i tokom 1993.godine, kada je na snazi bio Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ).

118. Iako KZ SFRJ sadrži poglavlje pod nazivom „Zločini protiv čovječnosti i međunarodno pravo“, nije sadržavao odredbe koje bi se odnosile direktno na zločine protiv čovječnosti.

119. Pravna kvalifikacija krivičnih djela u optužnici, a analogno tome i u presudi, data je u skladu sa KZ BiH iz 2003. godine, dakle, krivičnim zakonom koji je stupio na snagu nakon inkriminisanog perioda. U članu 4. ovog Zakona, propisano je vremensko važenje krivičnog zakona što podrazumijeva da se na učinitelja krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, osim u slučajevima kada se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, jer se tada na učinitelja primjenjuje blaži zakon.

120. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za

¹¹ **D-S -1** - Zapisnik o obilasku lica mjesta broj S1 1 K 14550 14 Kri od 17.10.2014.godine i Snimak sa lica mjesta.

koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*).

121. Međutim, članovi 3. i 4. ovog Zakona ne spriječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu s opštim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZ BiH).

122. Na isti način pitanje principa legaliteta i izuzeci od istog, propisani su i odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima (Konvencija) čiji član 7. glasi:

123. „(1) Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

124. „(2) Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.”

125. Prema izričitoj odredbi člana II (2) Ustava BiH, prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

126. Analizirajući konkretnu situaciju, jasnim se nameće zaključak da su Zločini protiv čovječnosti nesumnjivo i u inkriminisanom periodu predstavljali krivično djelo prema „opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda”, odnosno „opštim načelima međunarodnog prava”. Prema tome, iako u krivičnom zakonu koji je važio u vrijeme počinjenja krivičnih djela koja su predmet optužnice, Zločini protiv čovječnosti nisu bili izričito propisani kao krivično djelo, ipak je postojala obaveza njihovog procesuiranja.

127. Nadalje, Vijeće je imalo u vidu i da KZ SFRJ nije predviđao postojanje dugotrajnog niti doživotnog zatvora, nego je za najteža krivična djela propisivao smrtnu kaznu, a za lakše oblike maksimalne zatvorske kazne do 15 godina zatvora. Ukidanjem smrtno kazne, cjelokupan sistem kažnjavanja KZ SFRJ je postao neprimjenjiv, jer kako ranije pomenuta odluka Ustavnog suda BiH naglašava „ne može se odvojiti jedna

sankcija od cjelokupnosti cilja koji se želio postići kaznenom politikom u vrijeme važenja tog zakona".

128. Iz svega naprijed navedenog, Vijeće zaključuje da je u konkretnom slučaju bilo potrebno i opravdano primjeniti Krivični zakon BiH.

A. OPŠTA OCJENA DOKAZA

129. Nakon što je vijeće u smislu člana 281. ZKPBiH savjesno i sadržajno ocijenilo svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima, koji su izvedeni na glavnom pretresu, te prethodno analizirajući navode optužbe i odbrane, utvrđeno je činjenično stanje kao u izreci iz slijedećih razloga.

130. Član 3. stav 1. ZKP BiH propisuje da se optuženi smatra nevinim za krivično djelo dok se ne dokaže njegova krivnja.¹² Tužilac stoga nosi teret utvrđivanja krivice optuženog, i u skladu sa članom 3. stav 2. ZKP BiH optužba to mora uraditi izvan razumne sumnje.¹³

131. Činjenica da odbrana nije osporavala određene činjenične navode sadržane u optužnici ne znači da je vijeće prihvatilo te činjenice kao dokazane. Teret dokazivanja ostaje na tužiocu za svaku optužbu tokom cijelog suđenja. Shodno tome, u utvrđivanju da li je tužilac dokazao predmet izvan svake razumne sumnje, Vijeće je pažljivo razmotrilo da li postoji bilo kakva druga razložna interpretacija uvrštenih dokaza, osim one koju je prihvatilo, kada je odlučilo da su ispunjena obilježja krivičnog djela za koje se optuženi tereti, kao i oblik odgovornosti za koji je oglašen krivim.

132. U skladu sa članom 15. ZKP BiH, vijeće ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze.¹⁴ Prema tome, optužbe protiv optuženog su pažljivo razmotrene, uključujući i sve provedene dokaze. Prilikom ocjene dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa, Vijeće je poklonilo dužnu pažnju, između ostalog, pojedinačnim okolnostima svjedoka,

¹² Član 3. stav 1. ZKP BiH navodi da „ se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomocnom presudom ne utvrdi njegova krivnja“. Ova odredba je u skladu sa svim glavnim institutima o ljudskim pravima. *Vidjeti*, Evropska konvencija o ljudskim pravima, član 6. stav 2; međunarodna konvencija o civilnim i političkim pravima, član 14. stav 2.

¹³ Član 3. stav 2. ZKP BiH navodi da „sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.“

¹⁴ Član 15. ZKP BiH navodi da „... postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima“.

kao i njihovog mogućeg učešća u događajima i rizika da sebe inkriminiraju, te njihovom odnosu sa optuženim. Vijeće je također razmotrilo internu konzistentnost svjedočenja svakog svjedoka tokom direktnog ili unakrsnog ispitivanja i uporedilo ga sa izjavama koje su dali tokom istrage.

133. Ponekad se usmeno svjedočenje svjedoka razlikovalo od izjava koju su isti dali u istražnoj fazi. Međutim, treba imati u vidu da je prošlo više od dvadeset godina od događaja navedenih u optužnici, te je opravdano očekivati da je protok vremena uticao na tačnost i vjerodostojnost sjećanja svjedoka.

134. Također, činjenica je da se zbog prirode krivičnog postupka, svjedoku na glavnom pretresu mogu postaviti drugačija pitanja od onih koja su postavljena u prethodnim ispitivanjima, pa je nakon konkretizacije pojedinih pitanja opravdano očekivati da se svjedok sjeti dodatnih detalja, koje nije iznosio u ranijim iskazima. Naravno, ovakve situacije vijeće je pažljivo razmatralo prilikom utvrđivanja težine koja se treba dati takvim dokazima.

135. Nesumnjivo je veći broj svjedoka koji se pojavio pred Vijećem očevidac događaja koji su se desili kako u gradu Goraždu, tako i u Višegradu i okolnim naseljima, pa sjećanje i iznošenje tako trumatičnih događaja može izazvati jake emocionalne reakcije i narušiti sposobnost svjedoka da se izraze jasno, te iznesu potpun iskaz njihovih iskustava u pravnom kontekstu, posebno iz razloga što je određeni broj svjedoka, duže vrijeme boravio u uslovima psihičkog i fizičkog terora raznih vojnih i paravojnih jedinica, pri čemu je nezanemarljivo da je licima nesrpske nacionalnosti gotovo potpuno bila ograničena mogućnost kretanja, čime se samo pojačavao već prisutni strah za vlastiti život. Jasno je da u takvim trenucima mnogi nisu obraćali pažnju na detalje, ili ih smatraju neznantnim, pa ih u svojim ranijim izjavama uopšte ne spominju.

136. Vijeće svoju konačnu odluku temelji prvenstveno na usmenim i neposrednim svjedočenjima na glavnom pretresu, pri čemu izvjesne nedosljednosti između iskaza različitih svjedoka predstavljaju relevantan faktor u procjeni njihove dokazne težine.

137. Istovremeno, značajno je naglasiti da ove nedosljednosti nisu nužno diskreditovala cijelo svjedočenje svjedoka. Dakle, ako je svjedok detaljno ispričao suštinu događaja o kojima se radi, periferne devijacije nisu dovele u pitanje istinitost takvog dokaza. U svakom slučaju, razlozi prihvatljivosti pojedinih iskaza, te ocjena

njihovog kredibiliteta i osnovanosti, detaljno su obrazloženi u odnosu na svaku inkriminaciju za koju je ustanovljena krivica optuženog Dragana Šekarića.

138. Najzad, u ovom krivičnom postupku optuženi se koristio svojim pravom na šutnju, koje uživa saglasno odredbi člana 6 stav 3. ZKP BiH¹⁵ i član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima¹⁶ koje predviđaju da niti jedan optuženi nije dužan svjedočiti protiv sebe. Vijeće napominje da iz ove okolnosti nisu izvedeni nikakvi štetni zaključci.

B. ZAKONSKA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI **IZ ČLANA 172. KZ BiH**

139. Potvrđenom optužnicom Tužilaštva BiH, koja je od strane postupajućeg tužioca izmijenjena na glavnom pretresu održanom 19.01.2015. godine, optuženom Draganu Šekariću stavljeno je na teret izvršenje krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1., tačka h) u vezi sa tačkama a), d), e), g), i) i k) sve u vezi člana 180. stav 1. KZ BiH.

140. Navedena zakonska odredba u relevantnom dijelu glasi:

Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

a) lišenje druge osobe života (ubistvo);

d) deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva;

e) zatvaranje ili drugo teško oduzimanje fizičke slobode, suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava;

g) prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili s njim

¹⁵ Član 6. stav 3. ZKP BiH navodi da optuženi "optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja".

¹⁶ Iako nije posebno navedeno u članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Evropski sud za ljudska prava smatra da je pravo na šutnju i pravo da se ne inkriminira su opće priznati međunarodni standardi koji su ključ principa pravičnog postupka po članu 6. stav 1. Konvencije. Ova prava su usko povezana sa načelom utemeljenim u članu 6. stav 2, da osoba optužena za zločin jeste nevinna dok se ne dokaže da je kriva po zakonu. Vidjeti, *Saunders protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (Žalba 19187/91), presuda od 17. decembra 1996. godine (1997. godine); *R. protiv Direktora ureda za teške prevare, ex parte Smith*, 3 WLR 66 (1992. godine).

izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), seksualno ropstvo, prisilnu prostituciju, prisilnu trudnoću, prisilnu sterilizaciju ili bilo koji drugi oblik teškog seksualnog nasilja;

i) prisilni nestanak osoba;

k) druga nečovječna djela slične prirode, učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja,

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

141. Optuženi se izmijenjenom optužnicom teretio i za individualnu krivičnu odgovornost po članu 180. stav 1. KZ BiH, koja je jedno od temeljnih načela i međunarodnog krivičnog prava, predviđena posebno za počinjenje najtežih krivičnih djela iz glave XVII KZ BiH.

142. Navedena odredba u relevantnom dijelu glasi: „osoba koja planira, pokrene, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju ili učinjenju krivičnih djela iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika), 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), 177. (Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja), 178. (Protupravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu) i 179. (Povrede zakona ili običaja rata) ovog zakona, individualno je odgovorna za to krivično djelo. Jedna od značajnih odrednica navedene odredbe je to što službeni položaj bilo kojeg okrivljenog, bilo da se radi o šefu države ili vlade, ili o odgovornoj službenoj osobi vlade, ne oslobađa takvu osobu krivične odgovornosti niti utječe na ublažavanje kazne”

143. Stav 1. citirane odredbe KZ BiH predviđa različite oblike saučesništva u širem smislu pri izvršenju navedene kategorije krivičnih djela. Prije svega, radi se o oblicima počinjenja krivičnih djela, ali i većem broju radnji saizvršilaštva koje karakterizira bitno drugačiji način određenja nego je to slučaj kod tzv. „opštih krivičnih djela“¹⁷ Analizirajući sve elemente citirane odredbe, Sud je ustanovio postojanje individualne krivične odgovornosti optuženog Dragana Šekarića u odnosu na radnje za koje je oglašen krivim, jer je iste počinio neposredno i lično, pa Vijeće ovaj zaključak ne nalazi potrebnim obrazlagati ponovo u dijelu presude koji govori o krivici optuženog.

¹⁷ Komentari krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope i Evropska Komisija, Sarajevo, 2005., str.593.

144. Vijeće će u daljem izlaganju iznijeti svoj zaključak o postojanju općih elemenata koji su uslov egzistiranja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, a čije postojanje je ustanovljeno temeljnom ocjenom provedenih dokaza.

145. Naime, iz zakonske definicije krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, a u vezi sa radnjama izvršenja navedenim u izreci presude, za koje se optuženi tereti, proizilaze sljedeći opći elementi ovog krivičnog djela:

- postojanje širokog ili sistematičnog napada,
- da je djelo optuženog učinjeno kao dio takvog napada,
- da je napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva,
- da je optuženi znao za takav napad

1. postojanje širokog ili sistematičnog napada

146. Vijeće je na temelju iskaza svjedoka i uloženi materijalnih dokaza, utvrdilo postojanje ovog opšteg elementa, odnosno postojanje širokog i sistematičnog napada na području Višegrada od kraja maja, pa sve do jeseni 1992.godine, a koji je bio usmjeren isključivo prema civilnom nesrpskom stanovništvu te opštine.

147. Vijeće nalazi korisnim naglasiti da napad u kontekstu odredbe člana 172. stav 2. tačka a) KZ BiH, zapravo „*ponašanje koje uključuje višestruko činjenje djela iz stava 1. ovog člana, protiv bilo kojeg civilnog stanovništva na osnovi ili u cilju državne politike ili politike neke organizacije da se učini takav napad*“.

148. U tom kontekstu, Vijeće ističe da podelement ovog krivičnog djela jeste postojanje politike da se počini napad, što u konkretnom zahtjeva da je (1) postojala državna ili organizaciona politika da se učini napad i (2) da je napad zapravo preduzet na osnovu ili u cilju te politike. Međutim, imajući u vidu stav¹⁸ pretresnog vijeća MKSJ iznesen u predmetu Tadić broj: IT-95-9-T od 17.10.2003.godine, da međunarodno običajno pravo ne podrazumijeva postojanje ovog podelementa, kao uslova postojanja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, Vijeće će se u daljem izlaganju fokusirati isključivo na opšte elemente ovog krivičnog djela.

¹⁸ Predmet Tadić broj: Tadić broj: IT-95-9-T od 17.10.2003.godine, par.44.

149. Obzirom da odredbe Krivičnog zakona BiH ne daju pobližu definiciju širokog i sistematičnog napada, Vijeće se prilikom ocjene dokaza rukovalo do sada uspostavljenom praksom MKSJ i Suda BiH o ovom pitanju. Tako su presudi Žalbenog vijeća Međunarodnog Krivičnog Suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu Kunarac, Kovač i Vuković, definisani faktori pri ocjenjivanju rasprostranjenosti ili sistematičnosti napada¹⁹:

150. „U procjenjivanju što napad čini „rasprostranjenim“ ili „sistematskim“, sudsko vijeće mora prvo identifikovati stanovništvo koje je objekt napada a zatim, u svjetlu metoda, sredstava, resursa i rezultata napada na to stanovništvo, ustanoviti da li je napad doista bio rasprostranjen ili sistematski. Posljedice napada po ciljano stanovništvo, broj žrtava, priroda djela, eventualno sudjelovanje zvaničnika ili predstavnika vlasti, ili bilo koji raspoznatljivi obrazac zločina mogu se uzeti u obzir kako bi se utvrdilo da li taj napad na civilno stanovništvo ispunjava jedan od uslova, odnosno, da li je „rasprostranjen ili „sistematski“, ili pak ispunjava oba uslova.“

151. Detaljnije, pojam „rasprostranjen“ definiše se u presudi Pretresnog vijeća MKSJ u predmetu protiv Kordića i Čerkeza²⁰, te u prvostepenoj presudi Blaškić, čiji paragraf 206. navodi da se: [Koncept "rasprostranjenog" može definisati kao masovna, česta akcija velikih razmjera sprovedena kolektivno sa znatnom ozbiljnošću i uperena protiv mnoštva žrtava. Koncept "sistematskog" može se definisati kao temeljno organizovan i redovan obrazac zasnovan na zajedničkoj politici sa znatnim javnim ili privatnim sredstvima. Ne postoji uslov da ova politika mora biti formalno usvojena kao politika države. Međutim neka vrsta unaprijed smišljenog plana ili politike mora da postoji"].²¹

152. Nadalje, pod rasprostranjenošću napada podrazumijevaju se "široke razmjere počinjenih djela i broja žrtava"²²

2. Postojanje širokog i sistematičnog napada u Višegradu

¹⁹ MKSJ presuda Žalbenog vijeća u predmetu Kunarac i dr. od 12.6.2002. godine; paragraf 95.

²⁰ MKSJ presuda Pretresnog vijeća u predmetu Kordić od 26.2.2001. godine; paragraf 179

²¹ MKTJ, presuda Pretresnog vijeća, Akajesuu, para. 580

²² MKSJ, presuda Pretresnog vijeća u predmetu Blaškić od 03.03.2000. godine, paragraf 206.

153. Naime, na osnovu iskaza saslušanih svjedoka, Vijeće je nesporno utvrdilo postojanje širokog i sistematičnog napada na civilno nesrpsko stanovništvo opštine Višegrad, koje su udruženo provodile vojska i policije Srpske republike BiH, kasnije Republike Srpske, uključujući i paravojne formacije među kojima se naročito isticala grupa „Osvetnici“ koju je predvodio Milan Lukić.

154. Prije nego krene na obrazlaganje zaključka u tom pravcu, zasnovanog na provedenim dokazima, Vijeće će ukratko navesti utvrđene činjenice koje su pravosnažno presuđene u predmetima MKSJ za zločine počinjene na području ove opštine, a koje je ovo Vijeće prihvatilo svojim rješenjem.

155. „Opština Višegrad smještena je u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine, a na svojem istočnom rubu graniči sa Republikom Srbijom. Gradsko sjedište opštine Višegrad nalazi se na lijevoj obali Drine. Prilikom popisa stanovništva izvršenog 1991.godine, ova opština je imala oko 21.000 stanovnika, od čega je u samom gradu Višegradu živjelo njih oko 9.000. Približno 63% stanovništva bilo je muslimanske nacionalnosti, a oko 33% srpske“²³

156. „U novembru 1990. u općini su održani višestranački izbori. Većinu glasova osvojile su dvije stranke: SDA (Stranka demokratske akcije), uglavnom muslimanska, i SDS (Srpska demokratska stranka), uglavnom srpska“²⁴

157. Ubrzo su planule međunacionalne napetosti, da bi početkom 1992. godine građani muslimanske nacionalnosti bili razoružani ili je od njih zatraženo da predaju oružje. Istovremeno su se Srbi počeli sami naoružavati i organizovati vojnu obuku. Od 4. aprila 1992. godine, srpski političari su uporno počeli tražiti da se policija podijeli po nacionalnostima.

158. Ubrzo nakon toga, obje suprostavljene grupe podigle su barikade oko Višegrada, nakon čega je uslijedilo sporadično nasilje uključujući pucnjavu i granatiranje, nakon čega u Višegrad ulaze jedinice Užičkog korpusa. Za vrijeme njihovog boravka, a prema kazivanju svjedoka, nije bilo značajnijih nemira, narušavanja javnog reda i mira ili zlostavljanja civilnog stanovništva. U činjenicama koje su

²³ Par.39.činjenice prihvaćene rješenjem ovog Suda.

²⁴ Par.40.činjenice prihvaćene rješenjem ovog Suda.

prihvaćene rješenjem ovog Vijeća se također konstatuje da je „prisustvo Korpusa imalo isprva smirujući efekat.“²⁵

159. Prema navodima prihvaćenih činjenica „JNA je inicirala i pregovore između dviju strana, u pokušaju da se razriješi međunacionalna napetost, međutim, „Neke Muslimane je zabrinjavala činjenica da se u sastavu Užičkog korpusa nalaze isključivo Srbi.“

160. „U jednom navratu, na fudbalski stadion u Višegradu dovedene su hiljade nesrba iz sela iz prigradskog područja Višegrada s obje strane Drine. Ljudi su tamo podvrgnuti pretresu kojim se tražilo oružje i obratio im se zapovjednik JNA. On im je rekao da oni koji žive na lijevoj obali Drine mogu da se vrate u svoja sela koja su očišćena od „reakcionarnih snaga“, dok stanovnici desne obale Drine nisu pušteni da se vrate.“

161. „Ubrzo nakon toga, organizovani su konvoji iza kojih su mnoga sela ostala bez svojih nesrpskih žitelja, dok je mnogo ljudi sa desne obale Drine ostalo u Višegradu, te su se odlučili skrivati.“²⁶

162. „Dana 19. maja 1992. godine JNA se povukla iz Višegrada. Paravojne jedinice su ostale, da bi odmah nakon odlaska armije iz grada pristiglo još njih. Priključilo im se nešto lokalnih Srba“²⁷

163. „Građani nesrpske nacionalnosti počeli su nestajati već početkom aprila 1992. godine. Tokom nekoliko narednih mjeseci ubijene su stotine nesrba, uglavnom Muslimana – muškaraca, žena, djece i starijih osoba“²⁸

164. „Već u junu 1992. godine počelo je samovoljno ubijanje civila nesrpske nacionalnosti. Dana 14. juna 1992. godine lokalni Srbi iz paravojne grupe pod vodstvom Milana Lukića zatvorili su u jednu muslimansku kuću u Pionirskoj ulici u Višegradu više od 60 muslimanskih civila svih dobi koji su bježali iz Koritnika i Sasa.

²⁵ Par.43. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

²⁶ Par.44. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

²⁷ Par.45. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

²⁸ Par.51. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

Kuću su zatim zapalili. U one koji su pokušali da pobjegnu kroz jedan od prozora pucalo se, te su svi osim šest osoba živi izgorjeli“²⁹

165. „Nestajanje ljudi vrhunac je doseglo u junu i julu 1992. godine. 62% ukupno nestalih u opštini Višegrad 1992. godine nestalo je tokom ta dva mjeseca. Većina, ako ne i svi nestali, bili su civili. Iz masovnih grobnica na teritoriji opštine Višegrad i u njenoj okolini ekshumirane su još stotine muslimanskih civila svih dobi i oba spola“³⁰

166. „Ozlijeđenim ili bolesnim građanima nesrpske nacionalnosti uskraćivao se pristup liječenju. Jednom prilikom, jednoj Muslimanki sa teškim opekotinama, bila je odbijena pravovremena i odgovarajuća medicinska pomoć, a jedini medicinski savjet koji je dobila od lokalnog ljekara srpske nacionalnosti bio je neka pođe preko planina i linije fronta i nađe na drugoj strani bolnicu spremnu da je prihvati na liječenje“ „Dva svjedoka srpske nacionalnosti posvjedočila su da je za njih moglo biti opasno da Muslimanima pruže ljekarsku pomoć.“³¹

167. „Srušene su dvije gradske džamije u Višegradu“³²

168. Osim na temelju utvrđenih činjenica, Vijeće se o postojanju širokog i sistematičnog napada na teritoriju ove opštine uvjerilo i na temelju iskaza svjedoka optužbe i to svjedoka Dženite Muhić, svjedokinja S-1 i S-3, Bakire Hasečić, Šefketa Jamak, Amele Međuseljac, Mujesire Oprašić, Nurke Derviševića i Hajrudina Ahmetspahića.

169. Vijeće nalazi korisnim ukazati da su iskazi svjedoka Nurke Derviševića i Hajrudina Ahmetspahića, bili u velikoj mjeri neodređeni i neprecizni u pogledu vremenskog perioda koji se odnosio na postojanje širokog i sistematičnog napada na teritoriji ove opštine nakon jeseni 1992. i tokom 1993. godine, pa Vijeće na temelju iskaza ova dva svjedoka nije moglo zasnovati uvjerenje o postojanju širokog i sistematičnog napada i u tom vremenskom periodu, te se u pogledu utvrđivanja postojanja ovog opšteg elementa kretalo u vremenskim granicama obuhvaćenim kroz utvrđene činjenice iz presude MKSJ, te iskazima svjedoka koji su posvjedočili na ovu okolnost.

²⁹ Par.49. i 50. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

³⁰ Par.53 i 52.. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

³¹ Par.54 i 55.. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

³² Par.55. Rješenja suda o prhvatanju utvrđenih činjenica.

170. Tako je postojanje širokog i sistematičnog napada u Višegradu, u vremenskom intervalu obuhvaćenom izrekom osuđujućeg dijela presude potvrdila svjedokinja Dženita Muhić, koja jasno opisuje da se opšte stanje sigurnosti u Višegradu znantno pogoršava odlaskom Užičkog korpusa. Muslimansko stanovništvo se nije smjelo nesmetano kretati, uveden je i policijski sat. Svjedokinja je dalje izjavila *„nismo smjeli hodati, znalo se do koliko sati se smjelo, čim je izašao korpus sve je bila druga priča.“*

171. Detalje početka napada u Višegradu opisala je i svjedokinja Bakira Hasečić koja opisuje da je još 15.04.1992.godine bivša JNA „okupirala“ Višegrad, i tokom tog mjeseca već se formiraju barikade na putevima. Tako je postojala barikada na putu prema Kosovu polju, gdje je stanovala rodbina svjedokinje, pa da je svaki put prilikom prolaza morala davati lične dokumente, kako bi je Srbi koji su na barikadi pustili da prođe. Ona je u to vrijeme radila u opštini kao tehnički sekretar, a suprug u preduzeću „Partizan“. Primijetili su po dolasku korpusa da stanovnici muslimanske nacionalnosti ne dolaze više na posao, ostajali su samo Srbi i eventualno oni koji su bili u mješovitim brakovima. Svjedokinja Bakira Hasečić dalje pojašnjava *„jedan dan oko 10,00 sati ujutru Srbi su samo nestali s radnih mjesta, naredni dan na oglasnoj tabli je bio spisak nepodobnih Muslimana, na kojem smo bili ja i Maddžida Jašarević. Nama je rečeno da napustimo zgradu opštine.“*

172. Svjedok Hajrudin Ahmetpahić također je izjavio da je prije izbijanja sukoba u BiH bio zaposlen u preduzeću „Partizan“, i nekad po odlasku Užičkog korpusa kreće nestajanje ljudi po Višegradu, odvođenje iz fabrike, također kreću masovna hapšenja i ubijanja muslimana.

173. Svjedokinja Bakira Hasečić potvrđuje da masovna hapšenja i likvidacije civilnog muslimanskog stanovništva kreću po odlasku Užičkog korpusa. U tom pravcu navodi *„Krajem maja mjeseca to se ne može opisati...ubistva na mostu...ljudi su plutali kao mravi, ubili Derviša zubara, otimali se za njegovu tašnu. Prepoznaš ti likove...znamo se mi...nije to jako daleko. Po noći si čuo vriske, pucnje i pljuskanje u Drinu. Nama je bio policijski sat, kasnije su nam ukinuli telefone, zaplili su kuću Taiba Baručije. Ja sam zvala Yutel i Vehabiji Kariću rekla šta rade po Višegradu, rekla sam da ne možemo ni do prodavnice.“*

174. Postojanje barikada potvrdila je i svjedokinja S-1, koja je stanovala sa suprugom u naselju Kosovo polje, opština Višegrad, kojoj je suprug povremeno dolazio do grada, a u prigradskim naseljima Višegrada dešavaju se česti upadi vojnih jedinica

koji su zlostavljali i pljačkali civilno stanovništvo. Svjedokinja tako tvrdi da je vojska i paravojska dolazila, oduzimala novac, dragocjenosti, te otuđivali imovinu i vozila. Sve navedeno se počinje dešavati u drugoj polovini maja 1992.godine, po odlasku Užičkog korpusa kada se drastično narušava bezbjednosna situacija.

175. Dakle, Vijeće je na temelju iskaza navedenih svjedoka, te činjenica koje su utvrđene u pravosnažnoj presudi MKSJ, van svake razumne sumnje utvrdilo postojanje širokog i sistematičnog napada na civilno nesrpsko stanovništvo opštine Višegrad, koji je obuhvatao period od kraja maja 1992.godine, pa najmanje do jeseni te iste godine.

176. Iako je prvobitna i na glavnom pretresu izmijenjena optužnica obuhvatala i period 1993.godine, Vijeće se nije upuštalo u ispitivanje ovog opšteg elementa i nakon perioda navedenog u izreci presude, obzirom da Tužilaštvo u tom pravcu nije ponudilo dovoljno dokaza, dok istovremeno Vijeće ne nalazi ni dokazanim učešće optuženog u inkriminacijama koje su se desile u logoru Uzamnica tokom 1993.godine, pa iz tog razloga navedeni vremenski interval u kojem je utvrđeno postojanje napada ograničava na jesen 1992.godine.

177. Na osnovu iskaza saslušanih svjedoka, nesporno je da obrazac ponašanja pripadnika srpskih vojnih i paravojnih snaga nije mogao biti rezultat ishitrenog samovoljnog ponašanja. Naprotiv, sve okolnosti predmeta jasno ukazuju da je postojalo udruženo djelovanje vojske i policije Srpske republike BiH uključujući i paravojne formacije. Djelovanje pripadnika navedenih formacija, nedvosmisleno se može posmatrati kao sprovođenje politike koja je postojala na višem nivou, a koja je jasno ispoljena u zvaničnim dokumentima tog vremena koje je donosila Skupština Srpskog naroda u BiH.

178. Dakle, na osnovu provedenih materijalnih dokaza, prihvaćenih utvrđenih činjenica, te iskaza svjedoka koji su se zatekli u kritično vrijeme na području Višegrada, Vijeće zaključuje da je napad vojnih, paravojnih i policijskih snaga tzv. Srpske Republike BiH, obuhvatio područje grada Višegrada, ali i njegove bliže okoline.

179. Imajući u vidu opšte stanje, koje je vladalo u Višegradu tokom inkriminisanog perioda, te uzevši u obzir činjenicu da „element sistematičnosti napada podrazumijeva organiziranost djela i malu vjerovatnoću da je do tih djela došlo nasumice“³³ Vijeće je

³³ Naletilić i Martinović, Pretresno vijeće, 31. mart 2003. godine, para. 236.

nesumjivo utvrdilo da je izvršeni napad istovremeno bio i **sistematičan**, jer je nesrpsko civilno stanovništvo naselja i sela u okolici Višegrada (Kosovo polje, Hranište i dr.) bilo podvrgnuto utvrđenom obrascu nasilničkog ponašanja, koji se manifestirao kroz ubistva, oduzimanje lične imovine, ograničenje kretanja civila bošnjačke nacionalnosti, protivpravno zatvaranje i sl.

180. Provođenje ovakve javne kampanje terora i straha, usmjerene isključivo protiv nesrpskog civilnog stanovništva, samo dodatno ukazuje na postojanje višeg stepena organiziranosti, odnosno sistematičnosti u realizaciji samog napada, čime se očigledno nastojalo stvoriti neprijateljsko i nepodnošljivo okruženje, potpuno neuslovno za ostatak muslimanskog stanovništva u dijelovima grada koje je kontrolisala Vojska Republike Srpske.

181. Na temelju svih iznesenih razloga, Vijeće je nesumjivo utvrdilo postojanje širokog i sistematičnog napada na području opštine Višegrad, a naročito naselja Kosovo polje, u kojem su počinjene inkriminacije za koje je optuženi oglašen krivim, pa je time ispunjen prvi opšti element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

C. CIVILNI STATUS LICA PREMA KOJIM JE NAPAD BIO USMJEREN

182. Da bi se jasnije sagledao status žrtava protiv kojih je bio usmjeren napad, Vijeće se rukovalo odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, koji je temeljem aneksa 6. Deytonskog mirovnog sporazuma, primjenjiv u domaćem zakonodavstvu, a koji se prema praksi MKSJ smatra i dijelom običajnog prava.

183. Naime, navedeni član definiira uslove pod kojima lica uživaju zaštitu Konvencija, precizirajući da se civilima imaju smatrati *“osobe koje ne uzimaju učešća u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje, ili su onesposobljeni za borbu.”*

184. Ovim članom je propisano da će se prema ovoj kategoriji stanovništva postupati, u svakoj prilici čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili ubjeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju ili kojem drugom sličnom mjerilu.

185. Tokom pretresa Vijeće je na temelju iskaza saslušanih svjedoka, nesumnjivo ustanovilo da su sva lica, u momentu počinjenja krivičnog djela, uživala zaštitu u⁴³

skladu sa odredbama zajedničkog člana 3. Konvencija. Civilni status oštećenih (svjedokinje S-1 i Jamak Fatime) odbrana nije sporila tokom postupka, negirajući samo učešće optuženog u predmetnim inkriminacijama.

186. U dijelu presude u kojem će biti obrazložena krivična odgovornost optuženog, a na temelju konteksta u kojem su počinjeni zločini, kao i svih ostalih okolnosti, dodatno će biti potkrepljen zaključak Suda, da je napad isključivo bio usmjeren protiv civilnog stanovništva nesrpske nacionalnosti, čime je ispunjen drugi opšti element krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH.

D. OPTUŽENI JE ZNAO ZA NAPAD I NJEGOVA DJELA SU DIO NAPADA (NEXUS)

187. Iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi da je optuženi Dragan Šekarić u vrijeme obuhvaćeno optužnicom bio pripadnik Vojske Srpske republike Bosne i Hercegovine (kasnije Republike Srpske) i to pripadnik goraždanske brigade vojna pošta 7094 Goražde, i to u periodu 04.05.1992.godine do 28.08.1992.godine, što je potvrđeno i materijalnim dokazima odbrane³⁴ i optužbe³⁵ te iskazom svjedoka odbrane Miloša Neškovića, koji je u inkriminisano vrijeme obnašao dužnost načelnika opštinskog odsjeka ministarstva odbrane Republike Srpske.

188. Branilac je u završnom izlaganju isticao da se kraj vojnog angažmana optuženog u okviru goraždanske brigade podudara s povlačenjem vojnih snaga Vojske Republike Srpske iz Goražda, pravcem Mesići-Jabuka-Rogatica-Romanija-Han pijesak- Višegrad. Navedeno se prema materijalnim dokazima odbrane podudara i sa vojnom akcijom „Krug“³⁶ kojom su potisnute srpske snage sa prostora Goražda.

189. Članak koji je branilac uvrstio u dokaze navodi da je krajem avgusta 1992.godine izvedena operacija „Krug“ koju su izvele 1. i 31. Drinska udarna brigada. Borbe su trajale četrdeset dana i završile su ulaskom ovih jedinica u grad, preko uporišta srpske vojske na Desnici i Površnici, gdje su 25.06.1992.godine ranjeni svjedok odbrane Velemir Šekarić i optuženi Dragan Šekarić.

³⁴ O-10 Matični karton na ime Šekarić Dragan i Jedinčni karton na ime Šekarić Dragan.

³⁵ T-12- Akt Službe za opštu upravu, opštine Novo Goražde, dostava podataka za lice Šekarić Dragan, broj 02/1-80-1/13 od 08.04.2013.godine.

³⁶ O-18- Članak sa stranice www.goražde.ba sa naslovom: „Počelo obilježavanje 22. Godišnjice od početka operacija „Krug“ i „Drina“ od 14.08.2014. godine.

190. Prema matičnom i jediničnom kartonu, optuženi je pripadao vojnoj pošti 7094 do 28.08.1992.godine, dakle zaključno sa povlačenjem srpskih snaga sa prostora Goražda, da bi od 23.09.1992.godine prešao u Višegradsku brigadu (vojna pošta 7158) gdje ostaje do 11.10.1993.godine.

191. Svjedok Nešković je dalje pojasnio da se u vrijeme povlačenja snaga iz Goražda i dolaska vojske i izbjeglica u Višegrad vršilo njihovo prijavljivanje i registrovanje. Tako su se vojnici morali prijaviti u odsjek u kojem je bio zaposlen, a čije sjedište je bilo u kasarni u Vardištu, na samoj granici prema R Srbiji.

192. Ono što Vijeću zapravo jeste relevantno je činjenica da je optuženi u vrijeme počinjenja krivičnog djela za koje je oглаšen krivim, formacijski bio sastavni dio oružanih snaga Vojske Republike Srpske, kao dijela snaga koje su vršile širok i sistematičan napad na civilno stanovništvo opštine Višegrad. Vijeće iz razloga koje će iznijeti u obrazloženju osuđujućeg dijela presude ne nalazi smetnju da optuženi kao pripadnik Vojske republike srpske, djeluje u tom svojstvu i na prostoru Višegrada u vremenskom periodu za koji je dokazana njegova krivica.

193. Vijeće nalazi korisnim naglasiti da je tokom predmetnog postupka steklo uvjerenje da optuženi u vrijeme boravka u Višegradu djelovao zajedno sa pripadnicima paravojne formacije „Osvetnici“ koju je predvodio Milan Lukić. Tužilaštvo u pravcu donošenja nespornog zaključka o ovom pitanju je u dodatnim dokazima u spis uložilo presudu Višeg suda u Bijelom polju.³⁷

194. Navedenom presudom je optuženi Nebojša Ranisavljević zv. „Neša“ osuđen za učestvovanje u ubistvu 20 civila (putnika) iz voza koji je saobraćao na relaciji Beograd-Bar, a koji je zaustavljen na stanici u Štrpcima (BiH). U obrazloženju navedene presude se spominje ime optuženog Dragana Šekarića, kao učesnika opisanih događaja, koje je prema navodima presude počinila grupa koju je predvodio Milan Lukić. Na navedenu okolnost mogla bi se navesti izjava svjedoka Šabana Muratagića, pročitana na glavnom pretresu u kojoj ovaj svjedok opisuje da su gotovo svaku drugu ili treću noć u logor „Uzamnica“ u Višegradu, u periodu obuhvaćenom optužnicom u ovom predmetu, dolazili Milan Lukić i njegov brat Sredoje, te Oliver Krsmanović i jedan za kojeg je kasnije saznao da se zove Drago Šekarić i da je iz Goražda.

³⁷ T – 24 -Presuda Višeg Suda u Bijelom Polju, broj: K.br. 5/98 od 09.09.2002. godine, postala pravosnažna dana 19.11.2003. godine, protiv optuženog Nebojše Ranisavljevića.

195. Također, svjedokinja Mujesira Oprašić navodi da je grupa lica u sastavu Milan Lukić, Bude Kovačević, Oliver Krsmanović i Dragan Šekarić djelovala na prostoru Višegrada početkom juna 1992.godine.

196. U svakom slučaju, pripadnost paravojnoj formaciji „Osvetnici“, Vijeće ne nalazi relevantnim u presudnoj mjeri, obzirom da opšti element krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim predviđa samo znanje optuženog o napadu, odnosno *„optuženi mora znati da se vodi napad usmjeren protiv civilnog stanovništva i mora znati da su njegovi postupci dio tog napada, ili u najmanju ruku prihvatiti rizik da su njegovi postupci dio toga.“*³⁸

197. Vijeće se tokom postupka nesporno uvjerilo da je optuženi od početka napada bio raspoređen na odgovarajuće poslove i zadatke u oružanim formacijama Vojske Republike Srpske, te je očigledno dužio uniformu i naoružnje, koje je nosio i prilikom počinjenja svih inkriminacija za koje je oglašen krivim.

198. Ako se navedeno sagleda u kontekstu masovnosti samog napada, te sveobuhvatnosti djelovanja srpskih snaga na teritoriji pod njihovom kontrolom, opravdano je zaključiti da je optuženi, kao sastavni dio formacija VRS koje su vršile napad, u potpunosti bio upućen u svakodnevna dešavanja. U kritično vrijeme u Višegradu se dešavaju masovna ubistva lica nesrpske nacionalnosti koja su vršena i na javnim mjestima.

199. Način na koji je optuženi učestvovao u počinjenju djela za koje je oglašen krivim nedvojbeno ukazuje da je znao za postojanje širokog i sistematičnog napada, odnosno da radnje koje preduzima predstavljaju dio tog napada, jer se na području naselja Kosovo polje (Višegrad) nije radilo o sporadičnom i izoliranom incidentu, niti o pojedinačnim zločinima koji bi se mogli smatrati izuzetkom, već o sistematičnom načinu ponašanja prema civilima nesrpske nacionalnosti, njihovom životu, slobodi i imovini.

200. Drugim riječima, optuženi je bio u potpunosti svjestan svojih djela i njihovih posljedica, i htio je da ista budu dio napada, koji se sistematski odvijao na području grada Višegrada, čime je ispunjen i ovaj posljednji opšti element krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZBiH.

³⁸ Krnojelac, Pretresno vijeće, presuda od 15.03.2002. godine, para. 59.

III. POJEDINAČNE INKRIMINACIJE U OSNOVI ZLOČINA PROTIV ČOVJEČNOSTI

201. Nakon što je utvrdilo postojanje opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, Vijeće je na temelju provedenih dokaza utvrdilo i da je optuženi kriv za počinjenje inkriminacije opisane u tački 1.izreke osuđujućeg dijela izreke presude.

202. Vijeće je nakon ocjene provedenih dokaza zaključilo da je optuženi svojim radnjama, izvršio progon nesrpskog civilnog stanovništva, ubistvom Fatime Jamak i silovanjem svjedokije S-1, odnosno, optuženi je postupajući sa direktnim umišljajem, ostvario sva bitna obilježja krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) i g) KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

IV. OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE

1. Krivica optuženog za silovanje svjedokinje S-1 i ubistvo Fatime Jamak

203. Vijeće se na temelju provedenih dokaza van svake razumne sumnje uvjerilo da je optuženi Dragan Šekarić dana 03.06.1992.godine, sa grupom vojnika došao u Kosovo polje opština Višegrad, do kuće u kojoj su sa svojom mladb. djecom boravile svjedokinje S-1 i S-3, gdje je u jednom trenutku nad oštećenom svjedokinjom S-1 izvršio nasilni seksualni odnos, na način kako je to opisano izrekom osuđujućeg dijela presude, nakon čega je sa njemu poznata dva vojnika nasilno odveo oštećenu Fatimu Jamak do njene porodične kuće, gdje je istu gurnuo u zapaljenu kuću, a potom pucao u nju iz vatrenog oružja iz neposredne blizine, usmrivši je na licu mjesta.

204. Na navedenu okolnost su u svojstvu svjedoka saslušane svjedokinje S-1 i S-3, kao neposredni očevici događaja, koje su kritičnog dana boravile u kući Kos Bakira zajedno sa svojom djecom, zatim je u svojstvu svjedoka saslušan suprug ubijene Jamak Fatime, Jamak Šefket, koji je potvrdio da je supruga pogubljena hicem iz vatrenog oružja, nakon čega je izgorila u kući koja je prethodno zapaljena.

205. Saznanja o predmetnom događaju iznijele su u svojim svjedočenjima i svjedokinje Bakira Hasečić i Amela Međuseljac, koje prema ocjeni Vijeća o ovom događaju posjeduju relevantna saznanja, jer su u vrijeme počinjenja zločina bile sakrivene u objektima u blizini kuće Bakira Kosa, pa su pojedine detalje događaja

mogle neposredno opaziti, dok o drugim relevantnim činjenicama posjeduju uglavnom posredna saznanja.

206. Dakle, iskazi ovih svjedoka su detaljno ocijenjeni u svjetlu ostalih provedenih dokaza, te isti prema ocjeni Vijeća nesumnjivo potvrđuju krivicu optuženog za radnje opisane u izreci osuđujućeg dijela presude.

(a) Silovanje svjedokinje S-1 u selu Kosovo polje

207. Vijeće je na osnovu provedenih dokaza, van svake razumne sumnje utvrdilo da je optuženi Dragan Šekarić u naselju Kosovo polje, dana 03.06.1992.godine silovao oštećenu svjedokinju S-1.

208. Navedeni događaj oštećena svjedokinja S-1³⁹, detaljno iznosi u svom iskazu, u kojem je opisala da je u junu 1992.godine živjela u kući u Kosovu polju, sa dvoje mlđ djeća. Pored njih u kući su stanovale njena zaova, njen suprug i kćerke, a nedugo prije događaja o kojem svjedoči, u kuću se doselila i svjedokinja S-3, koja je inače iz Goražda, i koja je namjeravala da se sa porodicom evakuira u Makedoniju, ali kako nisu uspjeli preći granicu, došli su da borave u kući Bakira Kosa u naselju Kosovo polje, opština Višegrad.

209. Svjedokinja S-1 opisuje da je po odlasku Užičkog korpusa iz Višegrada, nastalo maltretiranje lokalnog stanovništva od strane raznih grupa vojske, koje su veoma često ulazile u selo, pljačkale i maltretirale stanovništvo, pa su se ona i svjedokinja S-3 često krile u obližnjoj šumi.

210. Kritičnog dana, 03.06.1992.godine, obje svjedokinje su odlučile da se vrate kući kako bi napravile nešto za jelo, za sebe i djecu. U jednom trenutku dok je spremala ručak, svjedokinja S-1 je čula zvuk vozila koja su ulazila u naselje. Izašla je do ograde ispred ulaznih vrata i vidjela da sa različitih strana (sokaka) ulazi vojska sa putničkim vozilima u selo. Odmah je otrčala natrag u kuću i saopštila svima da su došli vojnici.

³⁹ Svjedokinja S-1 je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 09.06.2015.godine.

211. U kući su osim nje bile još svjedokinja S-3⁴⁰ i njeno dvoje djece, zaova svjedokinje S-1 i njene dvije kćerke, te stara svekrva koja je bila nepokretna i koja je boravila na spratu kuće. Djeci je naredila da idu u drugu sobu i da ne izlaze dok vojnici ne odu.

212. Svjedokinja Bakira Hasečić⁴¹, koja se zatekla u kući u vrijeme ulaska vojnika u selo, opisuje kako je odmah nakon što je vidjela da vojnici ulaze u selo pobjegla van kuće otrčavši u pravcu mjesta na kojem su se od vojnika sakrivali mještani Kosova Polja, a koje svjedokinja označava kao „gornji vrt“. Sjeća se da je njena kćerka pobjegla iz kuće prije nje, ali nije znala u kom pravcu je otišla.

213. Svjedokinja S-1 nije uspjela napustiti kuću prije dolaska vojnika, te dalje opisuje da se crveno vozilo zaustavilo ispred njene kuće iz kojeg je u kuću ušao „neki bradati vojnik“, te je uperivši automatsko oružje tražio od svjedokinje novac i zlato, psujući joj „balijsku majku“. Rekla je da nema jer su danima prije njih dolazile druge grupe vojnika koje su ih opljačkale i dala mu je neke bisere koji su joj ostali, međutim, on je to bacio i rekao da mu ne trebaju.

214. Svjedokinja u svjedočenju opisuje:

Onda je počeo da me vrijeđa, da mi psuje, da hoće da me ubije, vukao me za košulju pokidao mi dugme, derao se tako jedno duže vrijeme, a onda su moja djeca istrčala iz sobe, vjerovatno kad su čuli da je rekao da će me ubiti, nakon čega me natjerao da se skinem gola da bi provjerio da li krijem neko zlato kod sebe. Derao se kad je vidio da nema novca, psovao je i galamio, djeca su se uhvatila za njegove noge i molila ga da me ne ubije, a on ih je samo bacio tako da su udarili u prag. U jednom trenutku sam osjetila da gubim svijest i sljedeće čega se sjećam jeste da sam se osvijestila mokra, on je stajao kraj sudopera, vjerovatno me i polio vodom.

215. Onda je rekao svjedokinji S-1 da mu kako zna i umije pronađe 300,00 maraka i izašao, a ona je rekla svojoj djeci da više ne napuštaju sobu dok vojnici ne odu i ukoliko čuju pucanj, da iskoče kroz prozor i bježe.

216. Svjedokinja S-1 opisuje da je krenula za vojnikom, i tada je ugledala drugog vojnika koji je nosio velike naočare⁴² (izgledale su kao naočale za varenje), da ulazi u hodnik. Kad je primjetio svjedokinju, uperio je u nju pušku upitavši je koga još ima u kući, nakon čega je odgovorila da su tu samo ona i svjedokinja S-3 sa djecom, te

⁴⁰ Svjedokinja S-3 je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 09.06.2015.godine.

⁴¹ Svjedokinja Bakira Hasečić je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 16.06.2015.godine.

⁴² Svjedokinja je naknadno od Bakire Hasečić koja je kritične prilike vidjela ovog vojnika saznala da se radilo o Branislavu Čubriloviću zv. Čubro koji je inače iz Višegrada.

svekrva koja je nepokretna i koja je boravila na spratu kuće. Onda je otvorio vrata sobe u kojoj se krila svjedokinja S-3 sa djecom i naredio im svima da se postroje uz zid kuće, dok je svjedokinji S-1 naredio da ode sa njim do svekrve i da joj traži novac, inače će ih sve pobiti.

217. Po ulasku na sprat, svjedokinja se obratila svekrvi tražeći novac, moleći je da preda vojniku sve što ima kod sebe jer je prijetio da će ubiti čak i djecu. Međutim, svekrva nije u prvi mah dala novac koji je krila kod sebe, rekla je da isti nema i da je penzioner, na što joj je on opsovao, zgrabio je za prsa, digao i bacio ponovo na kauč na kojem je ležala. Izvadio je bombu i stavio prst na okidač te rekao „*sada idete u zrak obadvije!*“. Svjedokinja dodaje da ni danas nije svjesna kako se iz te situacije našla ponovo napolju, ali je po izlasku sa sprata vidjela da su S-3 i djeca i dalje postrojani pred zidom kuće.

218. Nakon povratka od svekrve, svjedokinja S-1 opisuje da joj je prišao jedan od vojnika pitajući je zašto se prepala, i zašto se trese, te je rekao da ne treba da se plaši, da se on zove „Goraždak“ i da je on tu „glavni“. Ona ga je zamolila da ne diraju djecu, da ubiju nju ako treba samo da njih ne diraju, na što je on odgovorio da ih niko neće dirati i da on tu komanduje. Dodao je i da je inače iz Goražda odakle je pobjegao, jer su ga „Balije“ tamo maltretirale, pa je došao u Višegrad da se sveti.

219. Vojska je jedno duže vrijeme sjedila tu ispred njene kuće, čak su se pojedini iz grupe smjenjivali, galamili su i uglavnom se svađali oko „plijena“, odnosno onoga što su pokrali po selu. Čula je da neki vojnici „Goraždaka“ povremeno oslovljavaju imenom Dragane, a on je prema njenom mišljenju među njima uživao svojevrsni autoritet. To je zaključila jer su se vojnici često njemu obraćali ako bi se posvađali, onda je on odlučivao šta će činiti dalje. Tako je u jednom trenutku rekao „*Ko je našao auto nek uzme!*“ odnosno „*kod koga su ključevi taj nek uzme auto!*“ Svjedokinja je zaključila da se to sigurno odnosilo na neko vozilo koje su prethodno oduzeli od stanovnika Kosova polja, jer su se vojnici stalno smjenjivali pred kućom, odlazili da pljačkaju i vraćali se nazad pred njenu kuću. Tada bi ih čula kako se svađaju oko podjele „plijena“.

220. U jednom trenutku lice koje se njoj predstavilo kao Goraždak je ušlo u kuhinju i vidjelo da se na šporetu kuha krompir, nakon čega je pitao svjedokinju S-1 namjerava li to dati djeci da jedu, a ona je odgovorila da nema šta drugo, jer nema novaca da im kupi hranu, obzirom da su vojnici koji su ranije dolazili u selo sve odnijeli. On je potom rekao da stavi djeci da jedu to što je skuhalo, i ona je to učinila, ali djeca od straha nisu

mogla jesti.

221. Neko od vojnika je tada zatražio da se kuha kafa, međutim, svjedokinja S-1 je rekla da nema kafe u kući i da bi morala do svekrve da uzme istu, na što je vojnik sa velikim naočalama odgovorio da neće ići ona, već svjedokinja S-3, što je ista i učinila. Primjetila je da se u povratku S-3 tako tresla od straha, dok su je vojnici ismijavali govoreći kako nema potrebe da uključuje mlin u struju jer se toliko treslo da će sama samljeti kafu.

222. Lice koje se svjedokinji S-1 predstavilo kao Dragan i kojeg su vojnici oslovljavali nadimkom "Goraždak" se tada obratio svjedokinji S-1 rekavši joj da uđe u uču i skuha kafu, jer bi oni uskoro trebali krenuti na Bikavac da vode neku djevojku u Vilinu Vlas.

223. Svjedokinja je ušla u kuću, i dok je čekala da voda za kafu prokuha, otišla je do sobe kako bi iz vitrine uzela šoljice, ali je ubrzo potom iza leđa čula šum i kad se okrenula „Goraždak“ je već uhvatio za košulju, rekavši joj da spusti šoljice i sjedne na sećiju. Svjedokinja ga je potom molila da ništa ne čini, čula je da joj mlađi sin plače i zabrinula se šta se dešava sa njim, ali on je gurnuo na sećiju i naredio ponovo da se skida.

224. Detalje samog čina silovanja svjedokinja S-1 je opisala riječima:

Molila sam ga da mi to ne radi k'o Boga, klela sam ga svim zakletvama, ja nisam bila u stanju ni za šta, nisam imala snagu. Tresla sam se, nisam imala života više. Razmišljala sam zašto plače mlađi sin, mislila sam Bog zna šta se desilo. Dugme je popucalo kako me okretao, onda se proderao da požurim malo i da skidam pantalone, ali ja nisam imala snage pa ih je sam skinuo. Gurnuo me u ležeći položaj i silovao me...držao mi je za to vrijeme bradu i tjerao me da gledam u njegovo lice i da me ljubi...ja to nisam željela.

225. Tada se čuo glas vojnika koji su ga zvali „*Dragane hajde hoćel' ta kafa?!*“, jer se on tu zadržao već nekih 10-15minuta, nakon čega je ustao, obukao se i rekao svjedokinji da se i ona obuče i da skuha kafu.

226. Svjedokinja tvrdi da nije imala snage ni da obuče pantalone, pa joj je on pomogao, nije imala snage ni da hoda, i u trenutku izlaska u hodnik primjetila je da iz dječije sobe izlazi S-3 a za njom ide vojnik sa velikim naočalama. Ne sjeća se više koja od njih dvije je napravila kafu, ali se sjeća da su im se ruke tresle i da nisu bile u stanju da drže šoljice, a vojnici su ih po izlasku iz kuće natjerali da i oni sa njima popiju kafu.

227. Dolazak vojnika i događaje koje u svom svjedočenju opisuje svjedokinja S-1,

iznijela je u svom svjedočenju i S-3, koja je potvrdila da je kritične prilike nju silovao vojnik sa „velikim naočalama“, za kojeg je kasnije saznala da se zove Brane Čubrilović.

228. Svjedokinja S-3 je potvrdila da su kritičnog dana u kući boravile ona i svjedokinja S-1 sa svojom mladb djecom. Iz sobe u kojoj se krila, mogla je čuti galamu i viku vojnika koji je od svjedokinje S-1 tražio novac i zlato. U tom trenutku u njenu sobu ulazi vojnik sa velikim naočalama na licu, i istjerao nju i djecu ispred kuće, gdje je zatekla djecu svjedokinje S-1 poredane uza zid, a S-1 je u tom trenutku silazila uplakana sa sprata kuće gdje je inače boravila njena svekrva. S-1 je vojnike i tada molila da ne diraju nju i djecu i govorila je da nema novca.

229. Tada je lice koje svjedokinja S-3 označava kao „vojnika sa naočarima“ rekao da mu treba i da se vrati nazad u sobu iz koje je izveo, gdje je nad njom ostvario prisilni seksualni odnos, vijedaajući je i psujući joj „balijsku“ majku, gaseći joj cigarete po rukama, od čega je imala vijdljive ožiljke. Kad je izlazila iz sobe, rekao joj je da o tome ne smije nikome pričati.

230. U hodniku je zatekla svjedokinju S-1 koja je nosila šoljice i spremala kafu za vojnike koji su sjedili ispred kuće. Napravile su kafu i iznijele vojnicima. Dalje opisuje da su se vojnici cijelo vrijeme smjenjivali pred kućom, odlazili, pretresali i pljačkali po sokaku, pa se onda vraćali ispred kuće gdje su bili sto i stolice.

231. Dakle, obje svjedokinje na identičan način opisuju sam dolazak vojnika, njihovo ponašanje pred kućom, te potvrđuju činjenicu da su obje kritičnog dana silovane.

232. Svjedokinja S-1 je u svom iskazu dalje opisala da joj je po izlasku iz kuće, dok su vojnici pili kafu, neko od prisutnih ponudio cigaretu, ali nije bila u stanju ni da je drži u ustima niti da je zapali, pa se sjeća da je upravo Dragan rekao „*Neka ženska glavo stani, šta se treseš, pa stani da pripalim cigaru!*“ U tom trenutku, svjedokinja primjećuje da vojnik kojeg označava kao „bradonja“ odnosno vojnik koji je prvi došao u njenu kuću, iz pravca kuće Šefketa Jamaka, dovodi Fatimu Jamak, koja je bila u jako lošem stanju. Navedeno je u svom iskazu potvrdila i svjedokinja S-3.

233. Nakon što je utvrdilo da se događaj o kojem svjedoče S-1 i S-3 nesporno desio na opisani način i da svjedokinja S-1 nesumnjivo identificira optuženog Dragana Šekarića, kao lice koje se predstavilo imenom Dragan, a koje je koristilo nadimak „Goraždak“, Vijeće je ispitalo da li su radnjama optuženog ostvarena obilježja bića djela silovanja iz tačke g) stav 1. član 172. KZ BiH, te je u tom cilju analizirano postojanje slijedećih

elemenata:

- prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin
- život ili tijelo (...)
- na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju.

234. U cilju dodatne razrade postavljenih elemenata, vijeće je imalo u vidu i praksu MKSJ u predmetu *Furundžija* u kojem je pretresno vijeće MKSJ iznijelo mišljenje da će seksualna penetracija predstavljati silovanje ukoliko do nje nije došlo uz istinsku volju ili pristanak žrtve, dok je relevantnost ne samo sile, prijetnje silom i prinude, nego i odsustva pristanka ili voljnog sudjelovanja. U predmetu *Kunarac*, razrađena je navedena definicija na način da upotreba sile ima široko tumačenje i obuhvata dovođenje žrtve u bespomoćno stanje⁴³.

235. U istom predmetu su ustanovljeni sljedeći faktori koji moraju (alternativno, a ne kumulativno) biti ispunjeni da bi postojalo krivično djelo silovanja:

- seksualna aktivnost praćena je silom ili prijetnjom silom, koja je upućena žrtvi ili nekoj trećoj osobi;
- seksualna aktivnost praćena je silom ili različitim drugim specificiranim okolnostima koje su žrtvu učinile osobito ranjivom ili su je učinile nesposobnom da izrazi informirano odbijanje; ili
- do seksualne aktivnosti dolazi bez pristanka žrtve.

236. Kao i mučenje, silovanje se koristi za ciljeve kao što su zastrašivanje, degradacija, ponižavanje, diskriminacija, kažnjavanje, kontrola ili uništenje osobe⁴⁴.

237. Vijeće je u tom kontekstu cijeno relevantne objektivne okolnosti koje su van svake sumnje ukazivale da je do seksualnih odnosa između optuženog i oštećene S-1 došlo bez pristanka oštećene, te da oštećena prilikom izvršenja silovanja nije bila u mogućnosti pružiti bilo kakav oblik otpora kako bi uspješno osujetila optuženog u njegovoj namjeri.

⁴³ Vidjeti predmet *Kunarac i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 440.

⁴⁴ Vidjeti predmet *Furundžija*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 176.

238. Na osnovu provedenih dokaza Vijeće se uvjerilo da se oštećena od momenta dolaska vojnika pred njenu kuću nalazila u stalnom strahu za svoj život, te živote i sigurnost njene mlde djece, pri čemu je Vijeće imalo u vidu i nasilnički stav i ponašanje vojnika koji su odmah po dolasku počeli svjedokinje psovati i vrijeđati ih na nacionalnoj osnovi, prijeteći da će ih sve pobiti ukoliko im ne predaju novac.

239. Koliko je zapravo bila u strahu za vlastitu i sigurnost svoje djece, najbolje opisuje rečenica u kojoj svjedokinja S-1 opisuje trenutak kada je optuženi već nad njom vršio nasilni seksualni odnos, pa je u jednom trenutku čula plač djeteta iz susjedne sobe „*Razmišljala sam zašto plače mlađi sin, mislila sam Bog zna šta se desilo*“. Izjavljuje da je u tom trenutku samo nastojala da spasi sebe i svoju djecu, pa shodno svim okolnostima koje svjedokinja opisuje u svom iskazu, jasno je da je bila isključena svaka mogućnost eventualnog pristanka oštećene u konkretnoj situaciji, dok namjera optuženog da ostvari seksualni odnos i znanje da se to odvija bez pristanka oštećene jasno proizilaze iz svih provedenih dokaza.

240. Svjedokinja je u daljem kazivanju pojasnila da i danas ima zdravstvene tegobe kao posljedicu opisanog silovanja, te se i dalje nalazi pod terapijama i vjeruje da se nikada neće oporaviti od silovanja koje je doživjela. Na upit da li postavlja imovinsko pravni zahtjev za ono što je preživjela svjedokinja je odgovorila „*Koliko god da postavim, ništa me ne može zadovoljiti samo pravda i presuda, ali tražim odštetu za moj život i život moje djece i S-3, sve je to pretrpljeno...to nikome ne mogu objasniti.*“

241. Da je sami čin bio počinjen u svrhu poniženja, diskriminacije i degradacije ličnosti oštećene, kao žene, majke i u konačnici kao pripadnice muslimanskog naroda, proizilazi iz konteksta cjelokupne situacije u kojoj se odvijaju inkriminisane radnje, iz načina dolaska vojnika pred kuću, njihovog postupanja prema oštećenima i njihovoj djeci, uvredama i prijetnjama koje im upućuju, ponašanja prema staroj svekrvi, te konačno i iz odnosa optuženog Dragana Šekarića prema oštećenoj, jer je upravo iskoristivši svu težinu situacije u kojoj su se zatekle oštećene i njihova mlde djeca, same i nezaštićene u kući, ostavljene na nemilost grupe vojnika, iskoristio svoju pripadnost oružanim formacijama koje su u to vrijeme vršile širok i sistematičan napad, svjestan da se radi o civilima muslimanske nacionalnosti, natjerao svjedokinju S-1 na prisilan seksualni odnos, čime je u potpunosti ostvario sva bitna obilježja inkriminacije silovanja iz tačke g) stav 1.član 172. KZ BiH.

(b) Ubistvo oštećene Fatime Jamak

242. Vijeće je na osnovu iskaza istih svjedokinja, te supruga oštećene Fatime Jamak, svjedoka Šefketa Jamak⁴⁵, van svake razumne sumnje utvrdilo i krivicu optuženog za ubistvo oštećene Fatime Jamak.

243. Naime, svjedokinje S-1 i S-3 saglasno opisuju trenutak u kojem oštećenu Fatimu Jamak, pred kuću Kos Bakira dovodi vojnik kojeg identificiraju kao „bradonju“.

244. Tako svjedokinja S-1 opisuje dovođenje oštećene riječima:

„Fatima je imala viklere na glavi, one željezne viklere...navila je kosu, imala je majicu kimono rukava, suknu koja je bila presamit...koja je bila obučena naopako, i jedan kraj onako kao zapeo je malo negdje...imala je i ožiljke od gašenja cigara po rukama i gledajući nju i njene ožiljke sva je nikakva i crvena...mislila sam u sebi silovao je onaj bradonja“.

245. Na isti način izgled svjedokinje opisala je i svjedokinja Bakira Hasečić, koja je dovođenje oštećene pred kuću mogla vidjeti sa mjesta gdje se skrivala, te je i ona izjavila da su se na Fatimi vidjele posljedice nasilja.

246. Prema kazivanju svjedokinje S-1, po dolasku pred kuću Bakira Kosa, Fatima Jamak se obratila jednom od prisutnih vojnika, kojeg je oslovljavala imenom Sredoje, moleći da joj pomogne u gašenju požara, jer je njena kuća već u to vrijeme zapaljena. Sa mjesta gdje se nalazi svjedokinja S-1 mogao se vidjeti požar koji je zahvatio kuću Fatime Jamak, kao i sa mjesta gdje se u tom trenutku krila svjedokinja Bakira Hasečić.

247. Svjedokinja Bakira Hasečić, koja je događaj u pretežnom dijelu posmatrala sakrivena iza ljetne kuhinje koja se nalazi u blizini je izjavila da je kritičnog dana identificirala neke vojnike koji su došli pred kuću Bakira Kosa. Tako je među vojnicima prepoznala vojnika koji je nosio velike naočale, tvrdeći da se radi o njenom komšiji Branislavu Čubriloviću zb. „Čubro“, kojeg je dobro poznavala od ranije, jer mu je očuh bio zaposlen i istom preduzeću kao i njen suprug. Također, lice koje svjedokinje S-1 i S-3 označavaju nadimkom „Bradonja“ svjedokinja Hasečić identificira kao Marka Markovića iz ulice Slaviše Veljana Čiče u Višegradu, dok vojnika kojeg su ostali oslovljavali nadimkom „Goraždak“ i imenom Dragan, nije poznavala u to vrijeme, ali jeste zapamtila njegov lik.

⁴⁵ Svjedok Šefket Jamak je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 21.04.2015.godine.

248. Ispred kuće je prepoznala i izvjesnog Lipovicu kojem se oštećena Fatima Jamak obraćala, kad je molila da joj gase kuću, govoreći da ga je učio njen suprug Šefket Jamak.

249. Navedeno je potvrdila svjedokinja S-1, koja opisuje kako je vojnik kojem se Fatima prvom obratila imenom Sredoje, samo navukao kačket još više na lice i nije odgovarao. Potom se obratila još jednom momku koji je stajao na ogradi u bijeloj majici i njega je oslovljavala imenom i molila ga da joj pomogne ugasiti kuću, govorila je i da ga poznaje od ranije da ga je učio njen suprug, ali ni on nije ništa odgovarao.

250. Vijeće zaključuje da se oštećena Fatima Jamak obraćala istom licu koje je prethodno bilo u grupi vojnika koji su oduzeli vozilo od nje, jer je ona nakon prvog susreta sa vojnicima pred porodičnom kućom, odmah po njihovom odlasku suprugu saopštila da je među vojnicima prepoznala Lipovicu, kojeg je nekad učio njen suprug, što je on i potvrdio u svom svjedočenju.

251. Jedini koji se u tom trenutku jeste obratio oštećenoj Fatimi Jamak, je prema kazivanju svjedokinje S-1 upravo vojnik kojeg su zvali imenom Dragan koji joj je rekao „*Ženska glavo! Ušuti se više sa tim, mi treba da idemo, bitno je da ostane živa glava, pa vi gasite požar kad mi odemo!*“ Nakon čega su rekli da žure na Bikavac, a njima su naredili da ostanu u kući jer će doći po njih oko 19,30h i da se ne brinu za djecu jer će biti „zbrinuta“.

252. Samo što su vojnici otišli, oštećena Fatima Jamak se obratila svjedokinji S-1 moleći i nju da joj pomogne ugasiti kuću, na što je ona rekla da to nije presudno u tom trenutku jer su njoj prioritet njena djeca, da njih spasi žive i zdrave. Međutim, nije uspjela pobjeći jer se u tom trenutku vozilo kojim su vojnici otišli, vraća velikom brzinom, krećući se u rikverc, da bi se ponovo zaustavilo pred kućom i iz vozila prema njenom kazivanju izlaze „bradonja“, vojnik sa velikim naočalama i optuženi Dragan Šekarić.

253. Tada je vojnik, kojeg svjedokinja Međuseljac identificira na licu mjesta kao svog komšiju Brane Čubrilovića zv. „Čubro“ koji je rekao „*Dolazi ti baba gore!*“, na što je svjedokinja S-1 pitala da li misle na nju, a onda su ponovo rekli „*Nije ti nego ova baba ovde...hoćeš da otkupš auto a nisi dala ni marke, ni dinara ni zlato...ništa nisi dala! E sad ćeš gorjeti!*“

254. Svjedokinje S-3 i Amela Međuseljac se u svom iskazu precizno opredjeljuju da je

lice koje je uputilo prijeteće riječi oštećenju Fatimi Jamak upravo vojnik kojeg su oslovljavali nadimkom „Goraždak“, pri čemu Vijeće nalazi korisnim naglasiti da je svjedokinja Međuseljac sam čin obraćanja ovog vojnika oštećenju Fatimi Jamak, posmatrala krijući se u neposrednoj blizini kuće Bakira Kosa. Ona na glavnom pretresu jasno iskazuje da je navedene riječi oštećenju uputio upravo optuženi Dragan Šekarić, kojeg identificira u sudnici.

255. Svjedokinja Amela Međuseljac je u svom iskazu jasno opisala da je vidjela sa mjesta gdje se nalazila vraćanje vozila u rikverc, izlazak vojnika koje opisuje i svjedokinja S-1, te način njihovog obraćanja oštećenju Jamak Fatimi, po čijem odvođenju se svjedokinja Međuseljac sakriva ispod podesta stepenica kuće, odakle više nije mogla vidjeti događaje pred kućom, ali je mogla čuti galamu vojnika, glas oštećene i potom dva pucnja.

256. Prema svjedočenju S-1, navedena trojica vojnika su držeći oštećenu Fatimu Jamak za ramena, istu na silu odgurili u pravcu zapaljene kuće, tako što su prolazili kroz ograde susjednih kuća, udarajući je i tražeći joj novac i zlato, a ona je plakala i molila ih da je ne udaraju. Govorila je i da će im dati sve što traže. Navedeno je potvrdila u svom svjedočenju Bakira Hasečić, koja je sa mjesta na kojem se krila opisuje da je mogla vidjeti „*kuću Vejsila, s desne strane kuću Bege Kosa i Ševketove dio krova i ćoška kuće.*“ Tako je mogla vidjeti dim iz kuće Fatime Jamak, te trenutak u kojem vojnici silom guraju oštećenu ispre sebe, prolazeći kroz ogradu kuće Bege Kosa u pravcu njene kuće⁴⁶. Nije vidjela šta se dalje dešava, samo su se ubrzo začula dva pucnja.

257. Detalje samog čina pogibije oštećene Fatime Jamak opisala je svjedokinja S-1, koja cijeli događaj neposredno posmatra.

“Dovedoše je pred vrata, ona viče molim vas nemojte, ja brzo stanem, 'vako gledam, vatra gori, gurnuše je u onu vatru, jedan je stajao s jedne drugi sa druge strane, Dragan je bio iza leđa. Gurnuše je u hodnik u onu vatru...nikad u životu nisam znala da čovjek može onako da gori brzinom...vjerujte...ona je davala...pomoć...zvala molim vas spasite, ovako je digla ruke okreće se...vatra gori sa njenih ruku, gore sve plamenovi se vide, kako se ona okreće tako i gori...međutim, taj Dragan „Goraždak“ je ispalio dva metka iz pištolja...i ona vatra se samo spustila na patos...samo dole na pod je...nije više bilo.,”

⁴⁶ Navedeno je svjedokinja Bakira Hasečić detaljno opisala prilikom obilaska lica mjesta.

258. Svjedokinja S-3 nije mogla vidjeti navedeni trenutak obzirom na mjesto na kojem je stajala, ali Vijeće u ovom dijelu poklanja vjeru iskazu svjedokinje S-1, koja je na veoma detaljan način opisala način na koji je pogubljena oštećena Fatima Jamak, što je potvrdila u svom iskazu svjedokinja Bakira Hasečić, te svjedok Šefket Jamak u pogledu samog načina postupanja vojnika prema oštećenoj, jer je sa mjesta na kojem se krio mogao čuti galamu vojnika, glas svoje supruge i potom dva pucnja, kojima je ista, kako je kasnije saznao usmrćena

259. Naime, suprug ubijene Fatime Jamak se kritične priike krio u šupi koja se nalazila odmah pored kuće. On nije imao saznanja o učiniocima opisane inkriminacije, ali jeste potvrdio da su vojnici prije ovog događaja, došli na vrata kuće i pitali za njega, te za vozilo koje je bilo parkirano ispred kuće. Radilo se o vozilu marke „Yugo“ bijele boje. Ona je rekla da je to vozilo njenog brata, ali je čuo kad su vojnici rekli da imaju potvrdu iz MUP-a i da im je poznato ko je stvarni vlasnik vozila. Čuo je i zvuk vozila kad su se udaljavali.

260. Supruga je tada došla do mjesta gdje se krio i rekla da je među vojnicima prepoznala izvjesnog Radojicu Lipovica, jer je bio njegov učenik, ali je rekla i da je Lipovica negirao te njene tvrdnje, te sa ostalim vojnicima ipak odvezao auto. Vijeće nalazi podudarnost u ovom dijelu svjedočenja sa kazivanjem svjedokinje S-1, koja pred svojom kućom također identificira da se oštećena u jednom trenutku obratila osobi za koju je tvrdila da je učio njen suprug, Šefket Jamak.

261. Naime, svjedokinja S-1 je izjavila da oštećena Fatima Jamak, prilikom dolaska pred kuću Bakira Kosa, prvo moli osobu koju oslovljava imenom Sredoje, da joj pomogne ugасiti požar, nakon čega se obraća mladiću u bijeloj majici moleći ga da joj pomogne ugасiti kuću, rekavši mu da ga poznaje od ranije jer je bio učenik njenog supruga. Navedeni detalj svjedokinja S-1 nije mogla bezraložno uključiti u opis događaja koje iznosi veoma detaljno, pa Vijeće i na osnovu ove okolnosti zaključuje da svjedokinja S-1 događaje iznosi na uvjerljiv i autentičan način, kao neposredni očevidac. U prilog takvom zaključku ide i činjenica da o ovim događajima Šefket Jamak, prema vlastitoj tvrdnji, nikada nije razgovarao ni sa svjedokinjom S-1 niti sa Bakirom Hasečić, dakle, radi se o detalju koji svjedokinja S-1 nikako ne bi mogla konstatovati, da isti nije i neposredno opazila.

262. Svjedok Šefket Jamak je u svom svjedočenju izjavio da je po odlasku vojnika i otuđenju njegovog vozila, rekao supruzi da ode kratko do kuće Bakira Kosa i da malo

odmori, međutim, nedugo potom je čuo da je zapaljena kuća, vidio se i dim, te je čuo galamu vojnika i glas žene koja je molila da je ne udaraju. Tražili su od nje 200 maraka, tjerali su je da uđe negdje govorili su „Ulazi!“. Svjedok je u prvi mah mislio da će je odvesti autom u banju „Vilina Vlas“, gdje su inače vodili žene, međutim, nedugo potom je čuo pucanj. Kasnije će saznati da je to bio trenutak u kojem je optuženi pogubio njegovu suprugu.

263. Optuženi je prema kazivanju svjedokinje S-1 iz pravca kuće Šefketa Jamak prvi dotrčao natrag, tražeći čašu vode. Kad je ponovo izašla iz kuće, optuženi je stajao na koritu i pljusкао se vodom, govoreći da mu nikad nije bilo teže, ali da je sama kriva, kaže morao je u nju ispaliti dva metka da se ne pati, ali sama je kriva jer nije odmah dala novac, zlato i drugo što su od nje tražili. Svjedokinja S-3 se sjeća da je „Goraždak“ te prilike stalno ponavljao kako je oštećena Fatima Jamak „*sama sebi presudila!*“

264. Potom su došla i preostala dva vojnika i rekli su svjedokinjama S-1 i S-3 da se ne plaše jer oni odlaze, ali da se nigdje ne udaljavaju od kuće, jer će doći po njih u 19,30h da ih vode u banju Vilina Vlas, ponovivši da će njihova djeca biti „zbirnuta“.

265. Svjedokinja Amela Međuseljac je sa mjesta gdje se krila mogla čuti povratak vojnika koji je tražio čašu vode, nakon čega izlazi sa mjesta gdje se krila i vidi da se radi o istom vojniku koji je prethodno rekao oštećenoj Fatimi Jamak da će gorjeti jer nije dala novac za otkup auta, a kojeg je ona u sudnici prepoznala u liku optuženog Dragana Šekarića. Tvrdi da je izgledao loše, da je bio raskopčane bijele majice, nije imao gornji dio uniforme koji je nosio po dolasku pred kuću, ali jeste donji dio maskirne uniforme, stajao je na koritu i zapljuskivao se vodom, nakon čega ona bježi dalje u pravcu gornjeg vrta i koliko se sjeća tog dana se više nije vraćala pred kuću Bakira Kosa. Činjenicu da je optuženi kritične prilike imao maskirnu uniformu ističe u svom svjedočenju i svjedokinja S-1.

266. Po odlasku vojnika iz sela, svjedok Šefket Jamak opisuje da se čuo samo zvuk kuće koja je gorila, padao je crijep jer kuća nije imala ploču. Izašao je sa mjesta gdje se krio i do njega su došle komšije koje su mu prepričale da je njegova supruga prije nasilnog odvođenja u pravcu kuće, pred kućom Bakira Kosa molila da joj neko pomogne da ugasi požar, nakon čega su je vojnici odveli i gurnuli u zapaljenu kuću. Čuo je od mještana da je pogođena sa dva hica iz neposredne blizine.

267. Strašan prizor onoga što je zatekao po izlasku iz šupe svjedok je opisao riječima „*Ja sam smakao s pameti kad sam to vidio*“. Opisuje kako je crijep kuće i ostali

materijal padao direktno na tijelo žene jer kuća nije imala ploču. Tvrdio je da su neki od komšija, među kojima i Stanko Pecikoza, pokušali ugасiti vatru, ali su ubrzo odustali, te navodi „*Odoše svi, ja sam onako ostao i gledao dok kuća nije dogorila. Izgorila tako kuća i žena*“.

268. Odmah po odlasku ove grupe vojnika, pred kuću svjedokinja su prema njihovom daljem kazivanju, došla dva bradata vojnika sa kokardama na glavi. U ruci su nosili neki nož nalik na srp kojim su udarali u ogradu na kojoj su stajale još svjedokinje S-1 i S-3 i onda su ih pitali da li znaju gdje se nalazi kuća Izeta Husovića. Međutim, u tom trenutku se svjedokinja S-1 onesvijestila od straha jer je mislila da su vojnici došli da ih ubiju, pa je S-3 nastojala da joj pomogne. Vojnici su samo prošli dalje i sami otišli u pravcu kuće Izeta Husovića. Nakon nekog vremena vidjela ih je ponovo svjedokinja S-3 koja je opisala „*Gone kola Kos Omera marke Reno plave boje i jedan kanister sa 15 l benzina i odoše uz sokak*.“

269. Nakon toga, pred kuću dolazi Bakira Hasečić, koja se krila iza pomoćnih objekata u blizini kuće Bakira Kosa, te nagovara svjedokinje S-1 i S-3 da se spreme i krenu sa njom, te da ne čekaju povratak vojnika. Svjedokinje su je poslušale i narednih desetak dana su se krile u gornjem vrtu sa ostalim mještanima.

270. Sjećaju se da je svjedokinja Bakira Hasečić, nakon 2-3 dana organizovala nekoliko mještana da joj pomognu raskloniti ruševine i počistiti zgarište kuće u kojoj je izgorila Fatima Jamak. Svjedokinja S-1 je tako opisala da je Bakira te prilike pronašla neke lične stvari oštećene i par skeletnih ostataka, te je isto stavila u malu šerpu koju je predala suprugu ubijene, Šefketu Jamak, koji je to potvrdio u svom svjedočenju, rekavši da je Bakira Hasečić zajedno sa par komšija, na zgarištu kuće pronašla par ličnih stvari koje su pripadale ženi, i koje nisu izgorile u požaru.

271. Navedeno je potvrdila svjedokinja S-3 koja je izjavila da je tom prilikom pronađeno samo nekoliko skeletnih ostataka oštećene i neke njene lične stvari.

272. Svjedok Šefket Jamak je kasnije, u razgovorima sa mještanima, konkretno od Bakira Kosa, saznao da je „*Uhapšen onaj iz Goražda što ti je ubio ženu!*“ ali nije tome pridavao naročiti značaj, jer je kako tvrdi ostao bez kuće i bez žene.

273. Odbrana je tokom postupka naročito osporavala svjedočenje Bakire Hasečić i njene kćerke Amele Međuseljac, tvrdeći da sa mjesta gdje su se krile, nisu mogle vidjeti ni čuti događaje pred kućom Bakira Kosa, kao ni dolazak ili odvođenje oštećene

Fatime Jamak u pravcu njene kuće. Branilac je naročito osporavao iskaz Bakire Hasečić, prvenstveno se pozivajući na izjavu koju je 2001.godine svjedokinja dala haškim istražiteljima, na okolnosti dešavanja u junu i julu mjesecu 1992.godine u kojoj izjavi uopšte ne pominje opisani događaj iz sela Kosovo polje od 03.06.1992.godine, iako veoma detaljno iznosi opis drugih događaja iz juna te godine.

274. Svjedokinja Bakira Hasečić je na upit branioca u tom pravcu izjavila da je izjava koju posjeduje i koja joj se prezentira nepotpisana i samim tim neautentična, dodajući da je o navedenim događajima davala više izjava istražiteljima Tribunala u Hagu, pa je moguće da branilac prezentira samo segmente njene izjave, odnosno uzima iz konteksta pojedine dijelove, kako bi dezavuisao sudsko vijeće.

275. Ispitiujući koliko je sa mjesta gdje se nalazila u vrijeme počinjenja zločina mogla neposredno opaziti svjedokinja Hasečić, Vijeće se moglo uvjeriti obilaskom lica mjesta.

276. Prilikom obilaska lica mjesta, svjedokinja Hasečić je pojasnila da su u inkriminisano vrijeme postojali mnogi od objekata koje ona pominje u svom iskazu, a koji su se nalazili u blizini kuće Bakira Kosa (štala, ljetna kuhinja i kokošinjac). Vijeće je prilikom obilaska lica mjesta steklo dojam da se sa mjesta gdje svjedokinja tvrdi da se nalazila ljetna kuhinja, mogao jasno vidjeti prostor ispred kuće, te ograda kuće Kos Omera, kuda je nasilno odvedena oštećena Jamak Fatima. Obilaskom lica mjesta, Vijeće se uvjerilo da se sa mjesta gdje se prema vlastitoj tvrdnji nalazila svjedokinja Hasečić, upravo mogu vidjeti dijelovi objekata koje navodi u svom iskazu.

277. Vijeće također primjećuje da se gornji vrt⁴⁷ kako ga svjedokinja Hasečić naziva u svom svjedočenju, a gdje su se inače sakrivali mještani Kosova polja, nalazi znatno dalje od kuće, te je ocijenilo da sa te lokacije ne bi bilo moguće opaziti sve detalje ili čuti razgovor vojnika i oštećenih pred kućom Bakira Kosa, ali navedeno nije relevantno u mjeri u kojoj to potencira odbrana, obzirom da svjedokinja Hasečić u svom svjedočenju decidno pojašnjava u kojem dijelu je inkriminirani događaj neposredno opazila sa mjesta gdje se skrivala, naglašavajući istovremeno da o nekim činjenicama o kojima svjedoči posjeduje posredna saznanja od svjedokinja S-1 i S-3.

⁴⁷ Svjedokinja je na glavnom pretresu pojasnila da ovim terminom označava lokaciju malinjaka u kojem se krila, a koji se nalazi na izvjesnoj udaljenosti od kuće Bakira Kosa.

278. Sama svjedokinja Hasečić u jednom trenutku izjavljuje „*Ja nisam mogla odatle puno gledati, da jesam možda ni mene ne bi bilo. Ja sam čula kad su galamili da hoće kafu, ja sve čujem i buku i molbe, ali ne vidim šta se dešava uvijek.*“ Vijeće je usporedbom navedenih iskaza nesumnjivo zaključilo da su oštećene S-1 i S-3 naknadno ispričale svjedokinji Bakiri Hasečić o silovanju koje su doživjele, identificirajući i vojnike koji su počinili predmetne inkriminacije.

279. Tako svjedokinja Bakira Hasečić jasno navodi da je odmah po ulasku vojnika krenula bježati u gornji vrt, ali kako nije znala šta se dešava sa njenom kćerkom i drugim ukućanima koji ostaju u kući Bakira Kosa, te se odmah vraća do ljetne kuhinje koja se nalazi na manjoj udaljenosti od kuće Bakira Kosa, odakle posmatra događaje u dvorištu kuće, razgovor vojnika i njihovo obraćanje svjedokinjama S-1 i S-3, a kasnije i dolazak oštećene Fatime Jamak i ophođenje grupe vojnika prema istoj, sve do odvođenja oštećene u pravcu njene kuće i do trenutka kad je začula dva pucnja kada prema vlastitom kazivanju ponovo bježi u pravcu gornjeg vrta, ali obzirom da je on udaljen 30-40m od njene kuće, ona stiže da se sakrije u blizini štale koja je udaljena nekih 10m od mjesta gdje se prvobitno krila, zbog čega je bila u mogućnosti vidjeti i povratak vojnika po nadimku „Goraždak“ i njegovo umivanje na koritu ispred kuće, dodajući da nije mogla duže posmatrati događaj, jer se izlagala opasnosti da bude primijćena od strane vojnika.

280. Da je svjedokinja Bakira Hasečić mogla sa mjesta gdje se krila i dalje vidjeti prostor dvorišta kuće Bakira Kosa, proizilazi iz činjenice da se ista vraća pred kuću neposredno po odlasku posljednje grupe vojnika, uključujući i dva nepoznata vojnika koja su razgovarala sa svjedokinjama S-1 i S-3 pitajući gdje je kuća Izeta Husovića.

281. Da svjedokinja Bakira Hasečić nije zaista imala priliku posmatrati prostor ispred kuće Bakira Kosa, sa izvjesne udaljenosti iza štale, ona ne bi mogla znati tačan trenutak u kojem je bilo sigurno napustiti skrovište i vratiti se pred kuću, gdje zatiče svjedokinju S-1 i S-3, kojima odmah govori da se sprema i zajedno sa djecom pobjegnu u gornji vrt, što su one i učinile. Njena kćerka, koja je u to vrijeme već bila u gornjem vrtu tvrdi da nije sigurna da li se istu več i vraćala do kuće Bakira Kosa, što je i logično ako se ima u vidu da sa tog mjesta ona nije mogla vidjeti da li je vojska i dalje u selu, odnosno da li je bezbjedno vratiti se kući.

282. Vijeće je upravo cijeneći njen iskaz poklonilo istom vjeru u dijelu u kojem je saglasan sa iskazima svjedokinja S-1 i S-3, iskazom svjedoka Šefketa Jamaka, te

drugim provedenim dokazima.

283. Vijeće jeste imalo u vidu da svjedokinja Bakira Hasečić prilikom davanja izjave istražiteljima MKSJ, vezano za događaje u Višegradu u periodu obuhvaćenom i optužnicom u ovom predmetu, ne spominje ovaj događaj, ali je istovremeno imalo u vidu i tvrdnje svjedokinje Hasečić sa glavnog pretresa u kojem tvrdi da to nije jedina izjava koju je davala istražiteljima i da izjava prezentirana na glavnom pretresu nije kompletna. Svjedokinja je pojasnila da je istražiteljima MKSJ-a na okolnosti zločina počinjenih u Višegradu u više navrata davala izjave, 2001.godine, a potom 2004.g. ili 2005.godine, te joj nije poznato na koji su način te njene izjave dospjele u javnost. Sumnju u autentičnost izjave koju je svjedokinji prezentirao branilac i koju je uložio u dokaze, dodatno izaziva činjenica da ista nije potpisana niti ovjerena od strane MKSJ-a. Branilac na glavnom pretresu nije bio u mogućnosti da se decidno izjasni kako je došao u posjed navedene izjave, navodeći samo da je ista javni akt i da je dostupna na stranici Međunarodnog tribunala.

284. Uvidom u uložene dokaze, Vijeće se uvjerilo da prvi pomen ovog događaja, svjedokinja Hasečić iznosi na zapisniku sačinjenom u sektoru kriminalističke policije Goražde dana 12.08.2005.godine⁴⁸, kada navodi da su kritičnog dana 03.06.1992.godine, po samom ulasku vojske u selo njene kćerke prve pobjegle iz kuće, a potom i ona, te na zapisnik sačinjen u Tužilaštvu BiH 29.11.2013.godine⁴⁹ u kojem izjavljuje da se zapravo krila iza kokošinca, koji je udaljen svega 5-6m od kuće, tako da je jasno mogla čuti i vidjeti sve što se dešavalo pred kućom, dolazak oštećene Fatime Jamak, njenu raspravu sa vojnicima i nasilno odvođenje u pravcu zapaljene kuće gdje je i pogubljena, nakon čega svjedokinja prema vlastitoj tvrdnji ponovo bježi deset metara dalje i krije se iza štale koja je u blizini kuće.

285. Dakle, kako nema značajnijih odstupanja od izjava koje je svjedokinja ranije davala na ovu okolnost, to je Vijeće steklo uvjerenje da je pretežan dio događaja pred kućom Kos Bakira mogla djelimično opaziti sa mjesta gje se krila, a naročito je mogla čuti prepirku Fatime Jamak sa vojnicima, njene molbe i krike nakon što je ubačena u

⁴⁸ **O-5-** Zapisnik o saslušanju svjedoka Bakire Hasečić MUP Bosansko Podrinjskog kantona UP, Sektor kriminalističke policije Goražde od 12.08.2005. godine.

⁴⁹ **T- 4-** Zapisnik o saslušanju svjedokinje Bakire Hasečić u Tužilaštvu BiH broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od 29.11.2013. godine uz prilog fotodokumentacije.

zapaљenu kuću, jer je navedeno čuo i njen suprug, koji se također skrivao u vrijeme kad se odvija ubistvo njegove supruge.

286. Vijeće smatra da je svjedokinja Hasečić u odgovorima na upit člana vijeća, te na licu mjesta veoma jasno opisala mjesto sa kojeg je posmatrala događaje o kojima svjedoči. Činjenica jeste da se stanovništvo naselja Kosovo polje uglavnom krilo u „gornjem vrtu“ koji je znatno udaljen od kuće Kos Bakira, a gdje su prema vlastitom kazivanju naknadno sa djecom pobjegle i svjedokinje S-1 i S-3, ne dovodi u sumnju navode svjedokinje Hasečić da je sa tog mjesta mogla neprimijećeno stići do ljetne kuhinje u blizini kuće gdje se odvijaju inkriminisane radnje. Svjedokinja Hasečić je u tom pravcu dala razložno obrazloženje, tvrdeći da se do kuće nedugo po dolasku vojnika pred kuću, jer nije znala šta se dešava sa kćerkom Amelom, odnosno htjela se uvjeriti da li je kćerka uspjela pobjeći iz kuće po ulasku vojnika u Kosovo polje, što je Vijeću sasvim razumljivo.

287. Navedeno je potvrdila kćerka svjedokinje, Amela Međuseljac, koja je na glavnom pretresu izjavila da nije znala gdje se krila njena majka, jer su se razdvojile odmah po ulasku vojske u selo. Na upit člana vijeća kako se uspjela vratiti do ljetne kuhinje, a da vojnici ne primjete njeno kretanje, svjedokinja Hasečić je izjavila da je u to vrijeme postojala ograda „parmaci“, štala, kokošinjac i drugi objekti koji su joj omogućavali da neopaženo dođe iz vrta do ljetne kuhinje i kokošinjca u blizinu kuće.

288. Obzirom da su svjedokinje S-1 i S-3, inkriminaciju silovanja i događaje koji su tome prethodili opisale veoma detaljno i saglasno u svojim iskazima, kao i dovođenje i pogubljenje svjedokinje Jamak Fatime, to je Vijeće iskaz svjedokinje Bakire Hasečić cijenilo kao potkrepljujući dokaz. Osim toga, svjedokinja Hasečić se prilikom opisa događaja jasno izjašnjava da se nije mogla vidjeti unutrašnjost kuće, te u tom pravcu i ne tvrdi da je neposredni očevidac silovanja svjedokinje S-1, s tim da dodaje kako su joj svjedokinje S-1 i S-3 naknadno ispričale da su silovane, a to se prema njenim tvrdnjama „*moglo i vidjeti na njima*“.

289. Da svjedokinja Hasečić svoje svjedočenje iznosi objektivno i uvjerljivo u relevantnom dijelu, proizilazi iz iskaza svjedokinja S-1 i S-3 kojima je Sud u cjelosti poklonio vjeru, te iz iskaza supruga ubijene Fatime Jamak, svjedoka Šefketa Jamak, koji potvrđuje da je upravo svjedokinja Hasečić pronašla posmrtnu ostatku njegove supruge, što ona i navodi u svom iskazu.

290. Uvjerenje da se svjedokinja Bakira Hasečić u vrijeme događaja koje opisuje nije nalazila u „gornjem vrtu“ Vijeće je steklo i iz svjedočenja njene kćerke, koja odmah po ulasku vojnika u selo bježi u pravcu vrta gdje su se inače sakrivali svi mještani Kosova polja. Ona je opisala *„za sve mještane sela, to je bilo jedino mjesto u koje se moglo sakriti, bila su dva reda malina. i onda kad čuješ da je situacija malo mirnija u selu, krenemo se vraćati kućama“* Svjedokinja Međuseljac je posvjedočila da tamo nije zatekla majku, i kad je ocijenila da se situacija smirila, ona se vraća pred kuću Kos Bakira, gdje u dvorištu zatiče Fatimu Jamak koji moli svjedokinju S-1 da joj pomogne gasiti kuću, na što joj svjedokinja S-1 odgovara da to nije najbitnije i da treba bježati i spasiti djecu. U tom trenutku se vozilo sa vojnicima velikom brzinom vraća u rikverc, zaustavlja pred kućom Kos Bakira.

291. Među vojnicima koji su izašli iz vozila je prepoznala Branu Čubrilovića, a osobu koja se obratila oštećenoj Fatimi Jamak riječima *„baba nemaš pare i zlato a tražiš da otkupiš auto“* prepoznaje u sudnici pokazujući na optuženog Dragana Šekarića. Na upit predsjedavajuće vijeća zbog čega sa takvim stepenom sigurnosti tvrdi da se radilo upravo o optuženom, svjedokinja pojašnjava da ga je zapamtila na osnovu cjelokupnog fizičkog izgleda, te dodaje *„on je po konstrukciji sada puniji čovjek, puniji u odnosu na to vrijeme, inače figurom, oblikom glave“*.

292. Nakon toga, ona se sakriva ispod podesta, odakle više nije mogla opaziti dešavanja pred kućom, ali je čula galamu vojnika i glas oštećene Fatime Jamak koja je molila da je ne diraju. Sa tog mjesta je onda čula i lom drveta, za što je kasnije saznala da se radilo o ogradi komšije Kos Omera kroz čije dvorište su nasilno oštećenu odveli vojnici, gurajući je ispred sebe. Nedugo potom je čula dva pucnja. Ubrzo zatim čuje glas muškarca koji je pred kućom od S-1 tražio čašu vode, a potom ga svjedokinja i vidi, govorio je da mu nikad nije bilo teže i da je sama kriva, da je sama sebe ubila, misleći pod tim prema shvatanju svjedokinje na oštećenu Fatimu Jamak. Kasnije je saznala da je oštećena zapaljena u svojoj kući.

293. Svjedokinja Međuseljac dalje pojašnjava da je o silovanjima svjedokinja S-1 i S-3 naknadno čula od njih, te da je od svjedokinje S-1 čula da se lice po nadimku „Goraždak“ njoj predstavio kao „glavni“ u grupi vojnika sa kojima je došao, da je rekao da je iz Goražda i da je došao u Višegrad da se sveti.

294. Dakle, Vijeće poklanja vjeru iskazima svjedokinja Hasečić i Međuseljac, nalazeći da su iste sa mjesta gdje opisuju da su se krile mogle jasno vidjeti i čuti događaje o

kojima svjedoče. Iskazi navedenih svjedokinja nisu međusobno oprečni i podudarni su u pogledu dijela događaja o kojem svjedoče. Tako u vrijeme dok se svjedokinja Međuseljac nalazi u vrtu sa ostalim mještanima, dakle na početku dešavanja pred kućom Kos Bakira, ne tvrdi da je u vrtu bila i njena majka, što je logično ukoliko se ima u vidu da je to vrijeme kad svjedokinja Bakira Hasečić tvrdi da se krije iza ljetne kuhinje u neposrednoj blizini svoje kuće.

295. U vrijeme kada vojnici odvođe oštećenu Jamak Fatimu u pravcu njene kuće i kad se čuju dva pucnja, tek tada svjedokinja Hasečić, bježi ponovo u pravcu vrta, i dolazi do štale koja je udaljena desetak metara od mjesta gdje se prvobitno sakrivala, dok njena kćerka ostaje sakrivena ispod podesta u blizini kuće u vrijeme kad se optuženi vraća pred kuću Kos Bakira i traži od svjedokinje S-1 čašu vode.

296. Nakon što je utvrđeno da se događaj desio na opisani način, Vijeće je radnje optuženog ispitalo u kontekstu elementata inkriminacije za koju se teretio ovom tačkom izmijenjene optužnice.

(i) Kvalifikacija ubistva iz tačke a) stav 1. člana 172. KZ BiH

297. Podvodeći opisane radnje optuženog pod elemente pravne kvalifikacije ubistva iz tačke a) stav 1. člana 172. KZ BiH, Vijeće je imalo u vidu da navedeno podrazumijeva ispunjenje slijedećih elemenata:

(ii) Da je osoba lišena života i

(iii) Da je lišenje života izvršeno iz direktnog umišljaja, jer je opuženi bio svjestan svoje radnje izvršenja i htio njeno učinjenje.

298. Na gotovo identičan način ova pojedinačna inkriminacija propisana je i Statutom MKSJ, pa je Sud imao u vidu i njihovu definiciju ubistva, kao "protuzakonitog i namjernog lišavanja života ljudskog bića".⁵⁰

299. *Mens rea* ili stanje svijesti kod počinitelja podrazumijeva postojanje umišljaja da ubije, ili da nanese teške tjelesne povrede koje će vjerovatno rezultirati smrću, ali je

⁵⁰ *Akayesu* prvostepena presuda 589; *Jelisić*, Prvostepena presuda 35; *Zoran Kupreškić i drugi*, Predmet br. IT-95- 16-A, Presuda Žalbenog vijeća, 23.10.2001, 560-1

bezobziran u pogledu toga da li će dodi do smrtnog ishoda ili ne.⁵¹ Žalbeno vijeće zaključilo je da *mens rea* obuhvata i direktni i eventualni umišljaj.⁵²

300. U konkretnom slučaju, Vijeće je zaključilo da je optuženi postupanjem prema oštećenoj Fatimi Jamak, postupao sa direktnim umišljajem, obzirom da su vojnici oštećenoj još u vrijeme nasilnog odvođenja u pravcu porodične kuće obraćali riječima „*Babo sad ćeš gorjeti!*“. Dakle, optuženi već u tom trenutku potpuno svjestan izvjesnosti nastupanja zabranjene posljedice, pa je htijući njeno nastupanje u odnosu na oštećenu Fatimu Jamak, poduzeo opisane radnje za koje je oglašen krivim.

301. Vijeće je imalo u vidu da je u izvršenju opisane inkriminacije učestvovalo troje lica, međutim, nije našlo opravdanim oglasiti krivim optuženog u svojstvu saizvršioca, već neposrednog izvršioca, obzirom da je upravo optuženi lice koje je gurnulo oštećenu u zapaljenu kuću, iskoristivši činjenicu da su je druga dvojica vojnika držali za ruke, nakon čega je pucnjem iz vatrenog oružja iz neposredne blizine usmrtio oštećenu Fatimu Jamak.

302. Vijeće konstatuje da je prema izvedenim dokazima optuženi pucao u oštećenu iz pištolja, odnosno oružja kratke cijevi, pa se u svrhu potkrepljivanja iskaza svjedokinje S-1 navodi detalj koji ona iznosi na početku svjedočenja opisujući fizički izgled vojnika Dragana zv. „Goraždak“ koji kritičnog dana dolazi pred njenu kuću, obučen u maskirnu uniformu, naoružan automatskim oružjem i pištoljem koji mu se nalazio za pojasom.

303. Pištolj je kod vojnika po nadimku „Goraždak“ uočila svjedokinja S-3, koja to jasno potvrđuje u svom svjedočenju.

304. Kako svjedokinje S-1 i Bakira Hasečić na fotodokumentaciji prezetiranoj u istrazi, označavaju optuženog Dragana Šekarića kao lice koje su vojnici kritične prilike oslovljavali imenom Dragan i nadimkom „Goraždak“ to je Vijeće posvetilo naročitu pažnju utvrđivanju ove relevantne činjenice.

305. Vijeće je na temelju iznesenog nesporno zaključilo da je optuženi postupajući ostvario sva obilježja progona ubistvom oštećene Fatime Jamak, koja je odabrana kao

⁵¹ *Zejnir Delalić i drugi* (predmet „Čelebići“), Predmet br. IT-96-21-T, Prvostepena presuda, 16.11. 1998, 439; *Akayesu*, Prvostepena presuda 589; *Dario Kordić i drugi*, Predmet br. IT-95-14/2-T, Prvostepena presuda, 26.02.2001., 236

⁵² *Pavle Strugar* („Dubrovnik“), Predmet br. IT-01-42-A, Presuda Žalbenog vijeda, 17.7.2008., 270.

žrtva isključivo zbog svoje pripadnosti jednom narodu, poduzimajući sa direktnim umišljajem naprijed opisane radnje, kojima su ispunjeni svi elementi inkriminacije iz tačke a) stav 1. člana 172. KZ BiH.

B. IDENTIFICIRANJE OPTUŽENOG DRAGANA ŠEKARIĆA PO NADIMKU „GORAŽDAK“

306. Da je upravo optuženi Dragan Šekarić bio lice koje se kritične prilike predstavilo kao „Goraždak“ i koje su vojnici oslovaljavali ovim nadimkom, proizilazi između ostalog iz činjenice da je zaštićena svjedokinja S-1 prilikom ispitivanja u istrazi, na prezentiranoj fotodokumentaciji označila upravo optuženog kao lice koje je silovalo kritične prilike. Na upit tužioca da li bi danas mogla prepoznati tu osobu, svjedokinja je rekla „*Eto ga sjedi tu!*“ pokazujući na optuženog Šekarića u sudnici.

307. Odbrana je na okolnost pobijanja navedene tačke optužnice, prigovarala kredibiliteti prepoznavanja optuženog od strane neposredno oštećene svjedokinje S-1, ali i svjedokinje S-3, te istinitosti i objektivnosti iskaza Bakire Hasečić i Amele Međuseljac, smatrajući da iste nisu neposredno posmatrale navedeni događaj, na način kako to nastoje prezentirati u svojim iskazima.

(i) Kredibilitet prepoznavanja optuženog od strane svjedokinja S-1 i S-3, Bakire Hasečić i Mujesire Oprašić

308. U pogledu identifikacije optuženog Dragana Šekarića kao počinioca predmetnih inkriminacija, Vijeće je u cjelosti poklonilo vjeru saglasnim iskazima oštećenih svjedokinja S-1 i S-3, te iskazu svjedokinje Bakire Hasečić, Amele Međuseljac i Mujesire Oprašić, koja je upravo optuženog Dragana Šekarića identificirala kao osobu koja je koristila nadimak „Goraždak“.

309. Naime, odbrana je isticala da oštećena S-1 prilikom davanja ranijih izjava različito opisuje fizički izgled optuženog kojeg su navodno oslovljavali imenom Dragan i nadimkom „Goraždak“.

310. U unakrsnom ispitivanju svjedokinja S-1 je nastojala pojasniti razlike u fizičkom opisu optuženog koje je navodila u ranijim izjavama, kategorički tvrdeći da joj se sam optuženi predstavio nadimkom „Goraždak“. Svjedokinja je tako ostavila mogućnost da fizički opis osobe koja je silovala može u manjim detaljima varirati u

izjavama koje je davala ali je istovremeno naglasila *“Ja uvijek isto pričam, ne treba mi ni zapisnik ni ništa. Ja to imam zapisano u svojoj duši sve...kao sad da gledam sve to i nikad dok umrem to neće izaći iz mene...nikad!”*

311. Svjedokinja S-3 u svom svjedočenju potvrđuje da su navedeno lice vojnici, prisutni pred njenom kućom oslovljavali nadimkom „Goraždak“, kasnije je saznala da je taj nadimak koristio Dragan Šekarić.

312. U pogledu razlika na koje je ukazao branilac, da je u jednoj od izjava⁵³ svjedokinja S-1 rekla da je lice koje je silovalo imalo “prosijedu kosu”, svjedokinja je odgovorila da i dalje tvrdi da je lice bilo srednjeg rasta, kratko ošišano, starosti 25-30 godina u maskrinoj uniformi, naoružan automatskom puškom i za pojasom pištoljem. Tada je izjavila i da je imao *“malo sijedih dlaka u kosi”* na što je svjedokinja odgovorila *“Taman, crne je bio, sad da li je smeđa ili crna u onom momentu ja nisam bila...bila sam u depresiji...pa čovječe da ste vi bili na mom mjestu možda bi vam bio i crvene kose.”*

313. Na upit branioca zbog čega prikom davanja izjave u Goraždu⁵⁴ nije rekla da su vojnici osobu po nadimku “Goraždak” oslovljavali imenom Dragane, svjedokinja je izjavila da joj nije poznato da navedeno nije evidentirano u zapisniku obzirom da je uvijek identično svjedočila o navedenom događaju.

314. Tako oštećena S-1 u jednom trenutku pojašnjava da je u stanju straha u kojem se nalazila, mogla pogriješiti boju kose, te nije u mogućnosti sa sigurnošću se izjasniti da li je optuženi bio sijed, ili joj se učinilo tako zbog specifičnih okolnosti u kojima se nalazila, dodajući da mu je u tom trenutku kosa mogla biti i druge boje, jednostavno, radilo se o detalju koji je njoj bio nebitan u tom trenutku. Navedeno je razumljivo obzirom na stanje straha i neizvjesnosti u kojem su se nalazile oštećene, koje su sa malodobnom djecom i svekrvom boravile u kući i koje su kao takve, bile potpuno ranjive i nezaštićene, prepuštene na samovolju optuženom i grupi vojnika sa kojima je došao.

⁵³ O-2 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-1, Državne agencije za istragu i zaštitu broj: 17-04/2-04-.2-598/06 od 17.10.2006. godine.

⁵⁴ O-1 Zapisnik o saslušanju svjedoka, S-1 MUP, UP, Sektor kriminalističke policije Goražde, broj: 07-02/3-1-118 od 12.08.2005. godine.

315. Svjedokinja Amela Međuseljac u svom svjedočenju navodi fizički opis optuženog tvrdeći da se radilo o osobi kratke kose i to: „*dosta kratko ošišan, gore vrlo malo kose, u prvom momentu mog gledanja ostavlja utisak svijetle osobe*“; što prema mišljenju Vijeća pojašnjava zašto se i svjedokinji S-1 u prvi mah moglo učiniti da se radi o „sijedoj“ odnosno „svijetloj“ osobi, koju ona u jednom dijelu svjedočenja naziva „bijelim“ vojnikom.

316. Činjenica da su se vojnici ponašali nasilnički, da su upućivali prijetnje djeci oštećenih, te svekrvi koja je bila u poznim godinama, a koja se nepokretna nalazila na spratu kuće, samo je dodatno povećavalo strah koji su svjedokinje S-1 i S-3 osjećale brinući se ne samo za svoju, već i sigurnosti i živote svoje djece, pa je razumljivo da uslijed takvog stanja šoka u kojem su se nalazile, ne mogu interpretirati sve detalje na način kako to odbrana smatra potrebnim.

317. Svjedokinji S-1 nije poznato na koji način je u izjavi datoj Udruženju “Žene žrtve rata”⁵⁵ navedeno da je lice po nadimku “Goraždak” identificirala odmah kao Dragana Šekarića, jer joj u to vrijeme navedena okolnost nije bila poznata, pa tako ostaje pri izjavi da se vojnik kojeg su drugi zvali imenom Dragan njoj predstavio kao “Goraždak”, rekavši da je iz Goražda, i da je došao u Višegrad da se sveti jer su ga tamo “Balije” pretukle.

318. Vijeće primjećuje i da se svjedokinje S-1 i S-3 na glavnom pretresu poblize određuju u pogledu fizičkog izgleda osobe koju su kritične prilike oslovljavali imenom Dragan, a nadimkom „Goraždak“, te je naročito imalo u vidu činjenicu da svjedokinja S-1 koja je neposredno oštećena krivičnim djelom, u sudnici identificira upravo optuženog Šekarića, kao lice koje je silovalo kritične prilike, odnosno lice koje su vojnici oslovljavali nadimkom „Goraždak“. U prilog prepoznavanju optuženog od strane neposredno oštećene ide i činjenica da ga je još na zapisniku u istrazi prepoznala na prezentiranoj fotodokumentaciji⁵⁶.

⁵⁵ O-3 Izjava S-1 u Udruženju “Žene žrtve rata” Sarajevo, broj 165/04 od 17.04.2004. godine.

⁵⁶ T-3 - Zapisnik o saslušanju svjedoka S-1 TBiH broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 29.11.2013. godine uz prilog Fotodokumentacija, TBiH, broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od 20.11.2013. godine.

319. Također, uvidom u ranije izjave iz istrage Vijeće primjećuje da svjedokinja S-1 na gotovo identičan način, do najstinih detalja opisuje događaje koje je preživjela, pa se obzirom na sve navedeno, manje devijacije u njenom iskazu čine logičnim i neizbježnim, pri čemu Vijeće ne nalazi da je time narušen kredibilitet i istinitost njenog svjedočenja u cjelosti.

320. U dijelu u kojem je izvršena opšta ocjena dokaza, Vijeće je već elaboriralo načelni stav da je manja odstupanja u izjavama svjedoka imalo u vidu, ali ne nalazi iste presudnim ukoliko su svjedoci u pretežnom i relevantnom dijelu iskazivali identično na zapisnik u istrazi i na glavnom pretresu.

321. Činjenica da svjedokinja S-3 ne može sa sigurnošću opredijeliti trenutak u kojem saznaje da je lice po nadimku "Goraždak" zapravo optuženi Dragan Šekarić, opisujući u izjavi iz istrage⁵⁷ da je taj podatak saznala isti dan, Vijeće nalazi razumljivim obzirom na traumatično iskustvo koje je svjedokinja preživjela krivičnog dana, kada je i nju silovao jedan od vojnika, pa je osnovano pretpostaviti da se činjenice koje su joj bile poznate tada i one koje je naknadno saznala, a koje se odnose na identifikaciju optuženog, u pojedinim segmentima preklapaju. Međutim, Vijeće ne nalazi da navedena okolnost dovodi u sumnju njen cjelokupni iskaz, naročito ne u dijelu u kojem je on podudaran sa iskazom svjedokinje S-1 koja optuženog identificira u sudnici kao lice koje je silovalo kritičnog dana.

322. Dakle, Vijeće nalazi uvjerljivim i objektivnim iskaze navedenih svjedokinja, jer iako u manjem dijelu postoje nesaglasnosti i odstupanja u pogledu fizičkog opisa optuženog, svjedokinja u tom pravcu daju razložno obrazloženje.

323. Vijeće nalazi korisnim napomenuti da identitet optuženog nije ni utvrđen isključivo na iskazima ove dvije svjedokinje, već ocjenom svih dokaza izvedenih na ovu okolnost.

324. Svjedokinja Hasečić je na glavnom pretresu pojasnila da je lik osobe koju su vojnici kritične prilike oslovljavali imenom Dragan i nadimkom „Goraždak“ kasnije povezala sa likom optuženog Dragana Šekarića, kada ga je 2000.godine vidjela u Goraždu. Opisala je da je i tada imao okruglo lice samo je bio puno mršaviji. Navedeni

⁵⁷ O- 4- Zapisnik o saslušanju svjedoka S-3, TBiH, broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 25.12.2013. godine.

detalj je u fizičkom opisu iznijela i neposredno oštećena svjedokinja S-1, te svjedokinja Amela Međuseljac.

325. Optuženi je kredibilitet svjedokinje Bakire Hasečić i njene kćerke, svjedokinje Amele Međuseljac, pobijao svjedočenjem supruge, Branke Šekarić koja je izjavila da ove svjedokinje njenog supruga neistinito identificiraju kao počinioca inkriminiranih događaja, te je dodala da im je identitet optuženog zapravo poznat iz perioda nakon rata, kroz zajedničke sastanke Udruženja formiranih za povratak raseljenih lica. Tako je njen suprug bio aktivan u okviru Udruženja "Zdravo komšija" formiranog za pitanja povratka raseljenih Srba u Goražde, dok je svjedokinja Hasečić bila aktivna ispred Udruženja povratnika muslimanske nacionalnosti u Višegrad.

326. Svjedokinja Branka Šekarić ne spori da je svjedokinju Bakiru Hasečić poznavala iz sredstava informisanja, bavila se pitanjima povratka i sjeća se da je jedne prilike zajedno sa optuženim prisustvovala sastanku koji je bio organizovan u opštini Novi Grad. Osim činjenice da je svjedokinja Bakira Hasečić bila koordinator povratka u Istočnu Bosnu, svjedokinja Šekarić se ne sjeća drugih detalja sa ovog navodno održanog sastanka, osim da se razgovaralo o mogućim donacijama za popravak kuća u koje bi se vraćala izbjegla lica.

327. Vijeće primjećuje da je optuženi prilikom pobijanja navoda ovih svjedokinja optužbe izjavio da će na okolnost karaktera, ličnosti i vlastitog kredibiliteta saslušati u svojstvu svjedoka više lica koja će pobiti navode svjedokinje Hasečić, međutim, na ovu okolnost saslušana je samo njegova supruga, svjedokinja Branka Šekarić, koja ima neposredni interes da svjedoči u korist svog supruga. Tako Vijeće primjećuje da tvrdnje o navodnom sastanku u opštini Novi grad, odbrana nije potkrijepila materijanim dokazom, eventualno zapisnikom sa navedenog sastanka, niti je zajedničko prisustvo optuženog i svjedokinje Hasečić na ovom sastanku potkrepljeno kroz izjave drugih lica koja su bila prisutna na istom (Blagoje Petrović i Himzo Bajrović) iako se iz svjedočenja Branke Šekarić vidi da je poznato i trenutno prebivalište ovih lica, dakle bili su dostupni odbrani, koja nije ni predložila njihovo saslušanje na navedenu okolnost.

328. Pored navedenog, simptomatično je da svjedokinja Šekarić ne negira da je imala priliku lično upoznati svjedokinju Bakiru Hasečić, ali Vijeće ipak u tom dijelu poklanja vjeru iskazu svjedokinje Hasečić koja je u svom iskazu opisala nešto drugačije okolnosti pod kojima je upoznala suprugu optuženog u vrijeme dok je obnašala funkciju ministra u Bosansko podrinjskom kantonu. Vijeće nalazi korisnim naglasiti da

svjedokinja Hasečić u svom iskazu ne negira da je optuženog imala priliku viđati nakon rata, opisujući da se „slobodno kretao po Goraždu“, što je i bio jedan od motiva da organizuje razgovor sa njegovom suprugom.

329. Svjedokinja Bakira Hasečić je pojasnila da je do informacija o optuženom upravo i došla na način što je na području Višegrada bili angažirana u Udruženju za povratak raseljenih lica, pa je kako tvrdi od prijatelja srpske nacionalnosti prikupljala slike, podatke i informacije o licima za koja je imala saznanja da su činili zločine po Višegradu, i za kojima je kako tvrdi „tragala“ od 1998. godine. Izjavila je da je te godine prvi put posredstvom jednog čovjeka srpske nacionalnosti, vidjevši optuženog, potvrdila da je Dragan Šekarić zv. Goraždak i „Pive“ zapravo osoba koja je kritične prilike bila u grupi vojnika pred kućom Kos Bakira.

330. Naglasila je da se sa optuženim nikada nije lično sastajala povodom rada udruženja za povratak raseljenih lica u Goražde i Višegrad, ali jeste imala priliku zakazati sastanak kod njegove supruge, u vrijeme dok je ista obnašala funkciju ministrice rada i socijalne politike Bosansko-podrinjskog kantona. Tom prilikom je kako tvrdi, supruzi optuženog predočila sve što joj je bilo poznato o djelovanju optuženog tokom perioda 1992.godine u Višegradu, na što je ona odgovorila da joj ratno djelovanje supruga nije poznato, jer su se vjenčali po završetku rata.

331. Vijeće nije steklo dojam, prilikom svjedočenja Branke Šekarić, da nije bila upoznata sa ratnim angažmanom surpuga tokom 1992.godine, obzirom da ista u svom svjedočenju nije sporila dugogodišnje poznanstvo sa svjedocima S-2 i S-4 još od 1999.godine, koji su na glavnom pretresu jasno izjavili da je optuženi često u društvu pričao o svom ratnom djelovanju u Višegradu, te je zajedno sa njima poduzeo angažman na pružanju pomoći u obezbjeđivanju svjedoka odbrane optuženog Milana Lukića. Sama svjedokinja Šekarić je izjavila da je odmah po čitanju optužnice u ovom predmetu znala ko su zaštićeni svjedoci S-2 i S-4, pa Vijeće zaključuje da joj onda nisu mogli ostati nepoznati podaci o ratnom djelovanju supruga, koje ovi svjedoci tvrde da posjeduju.

332. Iako posredna saznanja zaštićenih svjedoka S-2 i S-4, do kojih su došli u razgovorima sa optuženim, nisu mogla biti dostatna za utvrđivanje krivice optuženog van svake razumne sumnje za događaje u naselju Dušće, Vijeće vjeruje da optuženi prije narušenja prijateljskih odnosa sa svjedocima S-2 i S-4, jeste prilikom njihovih zajedničkih druženja opisivao svoje ratno djelovanje na području Višegrada tokom

1992.godine, pa samim tim isto nije moglo ostati nepoznato njegovoj supruzi.

333. Navedena okolnost svakako nije bila od presudnog značaja prilikom utvrđivanja krivice optuženog za ovu tačku izmijenjene optužnice, pa Vijeće ne nalazi potrebnim detaljnije obrazlagati navedeno pitanje, obzirom da je već data ocjena iskaza svjedoka koji su saslušani na ovu okolnost.

334. Osim na iskazu svjedokinja S-1 i S-3, Vijeće je i na osnovu drugih dokaza steklo uvjerenje da je upravo optuženi Dragan Šekarić u to vrijeme koristio nadimak „Goraždak“, što proizilazi iz svjedočenja Mujesire Oprašić⁵⁸, koja pod navedenim nadimkom identificira optuženog Dragana Šekarića, kojeg prepoznaje u sudnici kao lice koje je zajedno sa nekolicinom pripadnika grupe Milana Lukića, odvelo njenog supruga nekada oko 25.05.1992.godine, dakle, samo par dana prije silovanja oštećene svjedokinje i ubistva Jamak Fatime u naselju Kosovo polje (Višegrad).

335. Ova svjedokinja je detaljno opisala situaciju kada je 25.05.1992.godine u selo Hanište, udaljeno oko 1,5 km od Višegrada, došla grupa vojnika među kojima imenuje Milana Lukića, kojeg je poznavla od ranije, lice koje su oslovljavali nadimkom “Goraždak”, Branu Čubrilovića i Budu Kovačevića, oba iz Višegrada.

336. Svjedokinja je detaljno opisala da su ova lica kritičnog dana došli do njene kuće i od njenog supruga tražili oružje, na što im je on rekao da isto ne posjeduje i da ga je već predao. Na cesti je stajao bijeli Golf kojim su se dovezli, a vojnici su se rasporedili oko kuće. U vrijeme dok su pretresali kuću, jednog vojnika su oslovili nadimkom “Goraždak” i kasnije je taj isti vojnik razgovarao sa njenom mladb kćerkom pokazivao joj je neku značku i pušku koju je nosio sa sobom i pitao je ima li njen tata istu, na što je ona odgovorila ima i da njome ubija zečeve.

337. Nakon što Milan Lukić odvodi njenog supruga, svjedokinja je vidjela kako isto lice koje označava kao “Goraždak” puca komšiji Džemailu među noge, tako što ga je prethodno upitao “*Zar tebe i brata nije otac naoružao?*” na što mu je Džemail odogovrio da nema brata i da je sam. Dodaje da je Džemail po njihovom odlasku prokomentarisao kako bi tog dana sigurno odveli i njega da nije bilo Brane Vojinovića koji je njegov školski drug.

⁵⁸ Svjedokinja replike Mujesira Oprašić je svjedočila na glavnom pretresu održanom 12.11.2014.godine kada je direktno ispitana od strane tužioca, dok je unakrsnom ispitivanje održano na glavnom pretresu od 26.11.2014.godine.

338. Nakon što je optuženi u unakrsnom ispitivanju izjavio da mu je žao što je svjedokinja preživjela događaje koje opisuje, dodajući kako on nije lice koje identificira nadimkom "Goraždak", ista je odgovorila "*Jesi glavom I bradom!*"

339. Branilac je osporavao tvrdnje navedene svjedokinje, pozivajući se na njene ranije izjave⁵⁹ date u predmetima protiv Olivera Krsmanovića I Bude Kovačevića, te na izjavu datu Udruženju "Žene žrtve rata", tvrdeći da ista događaj ne opisuje uvijek na identičan način i da njen iskaz nije podoban za izvođenje zaključaka o ovom pitanju.

340. Međutim, Vijeće je uvidom u navedene izjave ustanovilo da svjedokinja na govoto identičan način opisuje odovđenje supruga, dok u pogledu lica koja su kritičnog dana došla pred njenu kuću jasno identificira da se radilo o Milanu Lukiću, Budi Kovačeviću i Brani Čubriloviću, te licu po nadimku "Goraždak". Vijeće analizom iskaza ove svjedokinje nije uočilo nedostatke na koje se poziva branilac.

341. Osporavajući sposobnost svjedokinje da identificira i prepozna osobe koje su kritične prilike bile prisutne pred njenom kućom, branilac je istoj pokazao fotografiju na kojoj se nalazi grupa uniformisanih vojnika, na kojoj svjedokinja Mujesira Oprašić nije bila u mogućnosti prepoznati Milana Lukića, pri čemu Vijeće konstatuje da se optuženi Dragan Šekarić nije nalazio na navedenoj fotografiji.

342. Prezentirana fotografija nije sadržavala oznaku ili karakterizaciju lica koja se na njoj nalaze, pa je odbrana istu prezentirala i svjedokinji duplike B.Č., koja je na slici prepoznala Milana Lukića.

343. Navedenu činjenicu Vijeće ne nalazi presudnom, obzirom da je od vremena počinjenja djela prošlo više od 20 godina, da je svjedokinja Mujesira Oprašić, za razliku od svjedokinje B.Č., traumatizirana događajem o kojem svjedoči, što se primijetilo na kraju njenog svjedočenja, da se nalazi u poznim godinama, te da neće uvijek biti u mogućnosti prepoznati lica na fotografijama koje joj se predočavaju, naročito ukoliko ista ima slabiji vid, a fotografije nisu odgovarajuće kvalitete.

⁵⁹ **O-13** Izjava svjedoka Oprašić Mujesire data Udruženju „Žene žrtve rata“ Sarajevo broj BiH – Višegrad – 01/08 od 14.01.2008.godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Oprašić Mujesire dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-506/09 od 28.05.2009.godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Oprašić Mujesire dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-747/09 od 02.10.2009.godine.

344. Vijeće nalazi korisnim naglasiti da su različite okolnosti pod kojima su ove svjedokinje imale priliku upoznati Milana Lukića. Tako je svjedokinja B.Č., kao stanovnica Višegrada srpske nacionalnosti, poznavala i viđala Milana Lukića u samom gradu gdje je i živjela jedno vrijeme, što je uveliko drugačije od okolnosti pod kojima ga je upoznala svjedokinja Mujesira Oprašić, kojoj je kritičnog dana odveo supruga. Stoga, navedenu okolnost Vijeće ne nalazi relevantnom u mjeri u kojoj to potencira odbrana, naročito jer svjedokinja Oprašić, u trenutku neposrednog obraćanja optuženog Dragana Šekarića, nesumnjivo u njemu prepoznaje i identificira lik osobe koju su vojnici kritične prilike oslovljavali nadimkom "Goraždak", pa imajući u vidu da sve ostale detalje u kazivanju iznosi jasno, nedvosmisleno i koncizno, Vijeće je istoj i u ovom dijelu poklonilo vjeru.

345. Da je optuženi Dragan Šekarić u Višegradu bio poznat kao "Goraždak" opisao je u svom svjedočenju i Hajrudin Ahmetspahić, što će biti detaljnije opisano u dijelu presude koji se odnosi na tačku 4.izreke oslobađajućeg dijela presude.

346. Tužilaštvo je u svrhu dokazivanja teze da je u kritično vrijeme upravo optuženi koristio nadimak „Goraždak“ u spis uložilo karton lične karte⁶⁰ za optuženog, gdje je nakon ličnih podataka dopisan nadimak „Goraždak“.

347. Međutim, nakon izvršenog uvida u original dokumenta, Sud nije mogao utvrditi porijeklo navedenog upisa, osim što je očigledno isti izvršen naknadno, te kako nije bilo moguće utvrditi ko je lice koje je izvršilo navedeni upis, takav dokument nije imao dokaznu snagu u pogledu utvrđivanja autentičnosti i vjerodostojnosti ovog navoda.

348. Bez obzira na navedenu okolnost, Vijeće je već pojasnilo na temelju kojih dokaza je zaključilo da je optuženi u vrijeme djelovanja sa grupom vojnika koristio nadimak „Goraždak“, ne samo prilikom počinjenja kivičnog djela za koje je oglašen krivim, već i u drugim situacijama koje u svojim svjedočenjima opisuju svjedoci Mujesira Oprašić i Hajrudin Ahmetspahić, koji također povezuju lik ime i prezime optuženog sa ovim nadimkom.

⁶⁰ T-20 - Karton lične karte na ime Šekarić Dragan.

C. ALIBI OPTUŽENOG

349. U odnosu na događaje opisane u tačkama potvrđene i na glavnom pretresu izmijenjene optužnice, optuženi se tokom postupka branio i alibijem, osporavajući istovremeno i postojanje opšteg elementa djela koje mu se stavljalo na teret, konkretno, postojanje širokog i sistematičnog napada u Goraždu, te osporavajući svoje prisustvo u mjestu i u vrijeme počinjenja pojedinačnih inkriminacija za koje se teretio.

350. Tako je svjedok odbrane Velemir Šekarić⁶¹ u svom iskazu opisao da su na području Goražda oružani sukobi počeli još 04.05.1992.godine, na način da se stanovništvo počelo odvajati po nacionalnoj osnovi. On je pojasnio da se u neposrednoj blizini sela Lozje (Kokino selo) nalaze sela Obarak i Površnica, gdje su bili nastanjeni Srbi. Prema njegovim riječima, muslimanski dio stanovništva je do srpskog bio odvojen samo jednim putem, koji je djelovao kao svojevrsna granica.

351. U to vrijeme i jedni i drugi su prema navodima ovog svjedoka čuvali straže u blizini svojih kuća. Početkom maja se naoružane grupe mještana počinju organizovati na način da se vršila raspodjela straže, svi su dužili naoružanja. Nekada 14. ili 15.maja dešava se napad na selo Obarak, kojom prilikom je smrtno stradalo pet civila srpske nacionalnosti, uglavnom su to bile žene, djeca i starije osobe. Nakon tog perioda, svjedok odlazi kod strica i vraća se tek 25.06.1992.godine kada su prilikom borbenih dejstava ranjeni⁶² on i optuženi Šekarić.

352. Vijeću ostaje nejasno na koji način bi navedeni svjedok pružio alibi optuženom Šekariću za vrijeme napada na Kokino selo 22.05.1992.godine, ukoliko se ima u vidu da isti svjedok, na upit branioca da li je viđao optuženog Dragana na prostoru Goražda u periodu od 04.05. do ranjavanja 25.06.1992.godine, odgovara: „Često sam ga viđao,

⁶¹ Svjedok odbrane Velemir Šekarić je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 20.10.2014.godine.

⁶² O-11 Uvjerenje o ranjavanju na ime Šekarić Velemir broj 437-3/94 od 20.02.1996.godine.

O -15- Dopis Vlade Republike Srpske, Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite, broj 16-03/3.2-2-835-306/14 od 16.04.2014. godine sa prilogom Istorije bolesti Bolnice Sokolac, matični broj 3101 od 02.08.1992. godine i Matični list iste ustanove od istog datuma i sa istim brojem.

O -16- Dopis Zdravstvenog centra u Užicu, OJ Opšta bolnica, broj 02-0406/58 od 20.03.2014. godine sa prilogom Otpusne liste, matični broj 17424/93.

navraćao je kući idući putem Kokino selo- Površnica, pa je prolazio pored moje kuće.“
Dodaje da je optuženi u to vrijeme nosio uniformu rezervnog sastava milicije.

353. Međutim, kako prisustvo i učešće optuženog u napadu nije nesporno utvrđeno dokazima Tužilaštva, niti je dokazano postojanje širokog i sistematičnog napada na području Goražda, to se Vijeće vršeći ocjenu iskaza ovog svjedoka odbrane, nije detaljnije upuštalo.

354. Svjedok odbrane Miljko Topalović⁶³, inače ujak optuženog je također izjavio da je dan ili dva nakon izlaska Užičkog korpusa iz Višegrada (19.05.1992.godine) optuženi sa majkom došao u Arilje R Srbija kod drugog ujaka, a potom u Biosku kod njega. Optuženi se sa majkom zadržao kod svjedoka narednih 10-15 dana, i oko 07.06.1992.godine odlazi natrag za Goražde, kojeg datuma se svjedok sjeća po prazniku zvanom „Zadušnice“ te da je molio optuženog da ostane i taj dan, ali on nije želio. Kasnije su saznali da je ranjen i da se nalazi u bolnici u Sokocu.

355. Navedenim svjedočenjem, ujak optuženog Dragana Šekarića je nastojao pružiti alibi optuženom za period napada na Kokino selo, ali i za događaje u Višegradu, opisane u tačkama 2.) i 3.) izmijenjene optužnice, koji alibi Vijeće nije moglo prihvatiti nalazeći da je iskaz ovog svjedoka pristrasan i neuvjerljiv, te usmjeren isključivo na otklanjanje ili umanjenje krivice optuženog.

356. Obzirom da svjedoci optužbe ne identificiraju optuženog u selu Lozje na dan 22.05.1992.godine, Vijeće nalazi suvišnim obrazlagati razloge neprihvatanja alibija za navedeni vremenski period, međutim, kako je svjedok odbrane, Miljko Topalović, trebao pružiti alibi optuženom i u odnosu na radnje za koje je oglašen krivim, to Vijeće nalazi korisnim naglasiti da iskaz svjedoka nije prihvaćen obzirom da je suprotan ostalim provedenim dokazima, naročito saglasnim iskazima svjedokinja S-1, S-3 i svjedokinje Mujesire Oprašić, koje nesporno identificiraju prisustvo optuženog u naseljima u okolini Višegrada na dane 25.05. i 02.06.1992.godine.

357. Odbrana je nakon svjedočenja Mujesire Oprašić u svojstvu svjedoka duplike saslušala svjedokinju B.Č., koja tvrdi da je kao izbjeglica iz Goražda jedno vrijeme boravila na Zlatiboru R Srbija, gdje je radila kao učiteljica u školi. Sjeća se da se 25.05.1992.godine slavio dan škole, i da je tog dana vidjela optuženog Dragana

⁶³ Svjedok odbrane Miljko Topalović je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 03-11-2014.godine.

Šekarića, kojeg poznaje od ranije. Opisuje da ga je znala, po nadimku „Pive“ i da je tog dana došao sa majkom u školu, kako bi djeci podijelio slatkiše.

358. U daljem pojašnjavanju, svjedokina je izjavila da su hranu i slatkiše za izbjeglice pripremili baba i deda optuženog koji su živjeli u R Srbiji i koji su bili imućni, pa su iz tog razloga pružali pomoć izbjeglicama iz Goražda, koje su privremeno boravile na Zlatiboru. Tako je svjedokinja izjavila da je nakon deset dana od prvog opisanog susreta, optuženi ponovo došao na Zlatibor sa majkom i donio „*pune korpe hrane*“. Koliko se sjeća to je bilo nekoliko dana prije 08.06.1992.godine, koji datum svjedokinja pamti kao rođendan svog sina.

359. Vijeće nalazi simptomatičnim da svjedoci Miljko Topalović i B.Č., krajnje precizno određuju boravak optuženog na prostoru R Srbije upravo u periodu obuhvaćenom tačkama izmjenjene optužnice, nastojeći dokazati da optuženi nikako nije mogao biti na prostoru Višegrada krajem maja 1992. godine ili početkom juna iste godine, upravo u vrijeme počinjenja djela za koje je oglašen krivim.

360. Vijeće primjećuje da svjedoci potpuno taktično iznose detalje poput praznika škole koji se obilježava 25.05.1992.godine, „Zadušnica“ 07.06.1992.godine i rođendana sina svjedokinje B.Č. 08.06.1992.godine, pri čemu odmah po navođenju datuma, bez dodatnih upita od strane branioca, sami elaboriraju razloge zbog kojih se sjećaju boravka optuženog u R Srbiji, pa se stiče dojam da su njihovi iskazi u tom pravcu pripremljeni i instruirani.

361. Nadalje, neuvjerljivim se čine i tvrdnje svjedokinje B.Č. da je optuženi u to vrijeme mogao donositi enormne količine hrane, kad je i sam imao status izbjeglice, nakon napuštanja Goražda. Vijeće se nije uvjerilo u njene tvrdnje o imućnoj porodici optuženog, obzirom da prilikom svjedočenja Miljka Topalovića nije steklo dojam da je porodica optuženog nastanjena u R Srbiji imućna do mjere da bi mogla u vrijeme rata dostavljati znatne količine hrane izbjeglicama, jer sam svjedok Topalović tvrdi da je na aerodrom po optuženog otišao traktorom, obzirom da nisu imali drugo prevozno sredstvo. Tako je u svom svjedočenju na upit tužioca čime je otišao po optuženog na Ponikve odgovorio: „*Ja nisam im'o nikakvo prevozno sredstvo, kola ili to da ga, da idem. Ja sam im'o motokultivator, ne znam da li znate, motokultivator, sa ručkama onim i ima prikolica.*“

362. Pored toga, Vijeće ne nalazi uvjerljivim da je uopšte bilo potrebe za prebacivanjem optuženog na aerodrom Ponikve neposredno nakon otpuštanja iz

bolnice, na način kako je to opisao svjedok Topalović, jer u otpusnoj medicinskoj dokumentaciji nema indicija da se radilo o hitnom slučaju, odnosno iz dostavljene dokumentacije ne proizilazi da je optuženi neposredno po otpuštanju iz bolnice morao biti hospitaliziran ili operisan. U prilog navedenom ide i činjenica da slijedeći operativni zahvat povrede na nozi optuženi ima tek 1993. godine, pa ostaje nejasno iz kojih razloga bi uopšte bio po hitnom postupku helikopterom prebačen na aerodrom Ponikve u R Srbiji.

363. Sve i da se mogu prihvatiti tvrdnje svjedoka odbrane Topalovića i Šekarić, da je optuženi u navedeno vrijeme boravio kod ujaka u R Srbiji, Vijeće ne vidi smetnju da optuženi kao vojno sposobno i mobilisano lice, sa područja R Srbije u bilo kojem trenutku ode na područje Višegrada, pa tako i u vrijeme počinjenja inkriminacija za koje je oglašen krivim, jer se Višegrad nalazi u blizini granice sa R Srbijom, a u to vrijeme nije bilo prekida ili smetnji u prohodnosti te putne komunikacije.

364. Vijeće je prilikom ocjene navedenih iskaza naročito imalo u vidu svjedočenje Sejde Močevića, koji je na glavnom pretresu svjedočio objektivno i nepristrasno u odnosu na događaje koji su se odigrali u Kokinom selu 22.05.1992.godine, te Vijeće iskazu ovog svjedoka u cjelosti poklanja vjeru. U jednom dijelu kazivanja, navedeni svjedok je, negirajući prisustvo optuženog u Goraždu na navedeni datum, rekao da mu je upravo optuženi jedne prilike rekao da ga je krajem maja 1992.godine, ujak odveo u Višegrad. Navedeni podatak je svjedok iznio u svom slobodnom kazivanju, bez da je pitan na navedenu okolnost, pa Vijeće u tom dijelu nalazi veoma relevantnom činjenicu da je upravo sam optuženi u neformalnom razgovoru sa svjedokom Močevićem potvrdio svoje prisustvo na terenu opštine Višegrad u periodu krajem maja 1992.godine, kratko prije počinjenja inkriminacija za koje je oglašen krivim.

365. Iskaz ovog svjedoka se ima posmatrati u vezi sa iskazom svjedokinje Mujesire Oprašić, koja također veže optuženog Dragana Šekarića za prostor opštine Višegrad, upravo krajem maja, početkom juna 1992.godine, kad se i dešavaju inkriminacije za koje je optuženi oglašen krivim.

366. Navedeni vremenski interval u svom svjedočenju spominje i svjedok Hajrudin Ahmetspahić koji je opisao da je u njegovo selo u opštini Višegrad, početkom juna došla grupa vojnika, među kojima je bilo lice po nadimku „Goraždak“, za koje je kasnije od prijatelja Almira Aljića saznao da nadimak koji je koristio optuženi Dragan Šekarić. Kako događaji koji se odnose na porodicu ovog svjedoka nisu bili obuhvaćeni

predmetnom optužnicom, to je Vijeće navedenu činjenicu samo koristilo kao potkrepljujuću u kontekstu svih naprijed navedenih okolnosti i dokaza na kojima je nesporno ustanovljeno da je optuženi u vrijeme krajem maja i početkom juna 1992.godine boravio i djelovao na području opštine Višegrad.

367. Vijeće ne nalazi spornom činjenicu ranjavanja optuženog na dan 25.06.1992.godine, te njegov boravak u bolnici na Sokocu do 02.08.1992.godine, obzirom da je navedeno potkrepljeno materijalnom dokumentacijom uvrštenom u dokaze, međutim, ne nalazi navedeno pitanje relevantnim u kontekstu događaja iz osuđujućeg dijela presude.

368. Prema kazivanju svjedoka odbrane Topalovića, optuženi je nakon otpusta iz bolnice u Sokocu, dakle 02.08.1992.godine prebačen na aerodrom Ponikve, te je nastavio liječenje u Srbiji.

369. Međutim, Vijeće primjećuje da na ovu okolnost odbrana nije dostavila bilo kakav materijalni dokaz, kojim bi se potkrijepili navodi svjedoka Topalovića. Tako je branilac u sudski spis uložio samo medicinsku dokumentaciju Opšte bolnice Užice R Srbija od 06.11.1993.godine, u kojoj se konstatuje da je optuženom vršena revizija povrede desnog skočnog zgloba.

370. Dakle, navedeno liječenje optuženog ne datira iz 1992.godine, koja je relevantna sa aspekta vremena inkriminiranih događaja opisanih u tačkama 1. i 2. izreke oslobađajućeg dijela presude, te u odnosu na osuđujući dio presude, niti iz iste proizilazi da je optuženi sve vrijeme od 02.08.1992.godine do operativnog zahvata isključivo boravio na postoru R Srbije.

371. Odgovornost optuženog za dešavanja u logoru „Uzamnica“ tokom 1993.godine Vijeće nije utvrdilo van svake razumne sumnje, a iz razloga koji će biti elaborirani u dijelu presude koji se odnosi na tačku 3.oslobađajućeg dijela presude, pa u tom kontekstu nije ni bilo potrebe za ocjenom medicinske dokumentacije koja se odnosi na navedeni vremenski period.

1. Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH

372. Vijeće je na temelju provedenih dokaza nesporno zaključilo i da je optuženi u počinjenju inkriminacija za koje je oglašen krivim postupao sa diskriminatorskom

namjerno, čime je ostvario i obilježja progona iz tačke h)stav 1.član 172. ZKP BiH.

373. Navedena kvalifikacija glasi:

(1) Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

...

h) progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

374. Odredba člana 172. stav (2) KZ BiH u tački g) sadrži značenje pojma progon i isti definiše kao namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

375. Kod ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ili ljudska prava pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljano na tu skupinu ili kolektivitet. Takav odabir se temelji na naznačenim razlikama među skupinama ili drugim razlozima koji su općeprihvaćeni kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu.

376. Slijedom navedenog u smislu odredbe člana 172. stav (1) tačka h) KZ BiH, elementi krivičnog djela progona kao zločina protiv čovječnosti su:

1) namjerno i teško uskraćivanje osnovnih prava;

2) suprotno međunarodnom pravu;

3) zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici;

4) protiv bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu; i

5) u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana zakona, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine.

377. Pravilno tumačenje odredbe člana 172. stav (1) tačka h) KZ BiH jeste da se djelo progona može učiniti sa svim radnjama koje, u cjelini, predstavljaju namjerno i teško,

82

međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

378. Sudska praksa MKSJ o radnji u izvršenja (*actus reus*) progona zauzela je slijedeće zaključke:

- a) Međunarodno običajno pravo ne podržava usku definiciju progona.
- b) U svojoj interpretaciji progona sudovi uključuju djela kao što su ubistvo, istrebljenje, mučenje i druga teška djela protiv fizičkog integriteta kao što su ona sada navedena u članu 5. Statuta MKSJ.
- c) Progon može obuhvatati i razna druga djela diskriminacije koja uključuje atake na politička, društvena i ekonomska prava.
- d) Progon se obično koristi kako bi se opisalo niz djela, a ne jedno zasebno djelo. Djela progona obično tvore dio politike ili barem prakse koja slijedi određeni obrazac i moraju se posmatrati u svom kontekstu. U stvarnosti se djela progona često vrše u skladu sa politikom diskriminacije ili rasprostranjenom diskriminirajućom praksom.
- e) Kao korolar stavki, diskriminirajuća djela za koja se tereti kao za progon ne smiju se posmatrati izolirano. Neka od pomenutih djela mogu sama po sebi ne biti tako teška da predstavljaju zločine protiv čovječnosti. Na primjer ograničenja koja se nameću određenoj grupi kako bi se ograničila njihova prava učestvovanja u određenim aspektima društvenog života (kao što su posjete javnim parkovima, pozorištima ili knjižnicama) predstavljaju diskriminaciju, koja je sama po sebi za pokudu; no, ona sama po sebi možda ne predstavljaju progon. Ta djela se ne smiju posmatrati izolirano.⁶⁴

379. Progon je oblik diskriminacije na osnovu rase, religije ili političkog mišljenja sa namjerom i rezultatom kršenja temeljnih prava pojedinca.⁶⁵ Nije nužno postojanje zasebnog djela nečovječne prirode da bi postojao progon, već i sama diskriminacija čini djelo nečovječnim. Zločin progona obuhvata najrazličitija djela uključujući između ostalog djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca. Diskriminacija predstavlja jedan od navedenih elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona.

380. Imajući u vidu navedeno, Apelaciono vijeće ovog Suda je u predmetu *Bundalo i dr.* zauzelo stanovište da krivično djelo Zločini protiv čovječnosti učinjeno progonom predstavlja samostalno, alternativno postavljeno djelo, koje može biti učinjeno na jedan od načina pobrojanim u tačkama 172. stav (1) a) do k) KZ BiH, ali i radnjama koje su

⁶⁴ Kupreškić, prvostepena presuda; paragraf 615.

⁶⁵ Vidi Tadić, prvostepena presuda 697, 710

sadržane u drugim odredbama KZ BiH, a koje radnje zajedno predstavljaju grubo i flagrantno uskraćivanje na diskriminatornoj osnovi nekog temeljnog prava koje je utvrđeno međunarodnim ili konvencionim pravom, a koje doseže isti stepen težine kao i druga djela zabranjena članom 172. KZ BiH.

381. U konkretnom slučaju, optuženi je vršio progon na nacionalnoj, etničkoj i vjerskoj osnovi, silovanjem svjedokinje S-1 i ubistvom oštećene Fatime Jamak, na način kako je to opisano u izreci osuđujućeg dijela presude. Vijeće je cijeneći sam način izvršenja djela, te postupanje optuženog prema oštećenima, zaključilo da je sve inkriminisane radnje, koje stoje u osnovi zločina, počinio sa diskriminatorskom namjerom, obzirom da su žrtve prvenstveno i odabrane isključivo zbog pripadnosti drugom narodu.

382. Prilikom postupanja prema oštećenoj svjedokinji S-1 i njenoj mladb djeci, te svjedokinji S-3, njenoj djeci i sjevci optuženi i drugi vojnici su upućivali uvrede na nacionalnoj osnovi, korištenjem pogrdnog naziva „balija“ za pripadnike muslimanske nacionalnosti.

383. Svjedokinji S-1 je tako jedan od vojnika odmah po dolasku zatražio da mu preda sav nvac i zlato koji ima kod sebe, držeći uperenu pušku u nju, dok je svjedokinji S-3 vojnik koji je nad njom izvršio nasilni seksualni odnos upućivao verbalne uvrede psujući joj „balijsku“ majku i gaseći joj cigarete po rukama.

384. Optuženi je bio dio grupe koja je upućivala navedene uvrede svjedokinjama, te je i sam u jednom trenutku upotrijebio navedeni uvredljivi izraz, opisujući svjedokinji S-1 da je došao iz Goražda gdje su ga „balijske“ pretukle, pa je došao u Višegrad da se „sveti“. Samim tim, optuženi je u direktnoj komunikaciji sa oštećenom jasno ispoljio da je motiv njegovog dolaska i počinjenja inkriminacija za koje je oglašen krivim upravo diskriminatorski, jer je svoje žrtve birao isključivo prema njihovoj nacionalnoj pripadnosti jednom narodu.

385. Oспорavajući diskriminatorsku namjeru na strani optuženog, odbrana je isticala činjenicu da je optuženi još 1999. godine, podnio prijavu za dobrovoljni povratak raseljenih lica i izbjeglica⁶⁶, tražeći i donaciju za popravak porodične kuće u Goraždu.

⁶⁶ O-19- Uvjerenje Bosansko podrinjskog kantona, općina Goražde, Općinska služba za stambene, imovinsko-pravne poslove i pitanja izbjeglica i raseljenih lica, broj: 08-1-36-325/2002 od 05.02.2014. godine sa prilogom Uvjerenja, MUP-a Bosansko podrinjskog kantona, Uprava za administraciju I podršku Goražde, broj 07-03/2-1-13-1994/07 od 26.03.2007. godine.

Također, istaknuto je da je optuženi 28.03.2012. godine prijavio prebivalište u Goraždu, od kada se intenzivno zalagao za povratak Srba na to područje, u koju svrhu je oformljeno Udruženje pod nazivom „Zdravo komšija“ u okviru kojeg je surađivao sa Udruženjem „Regionalni odbor za povratak u Jugoistočnu Bosnu Višegrad“⁶⁷ koje su sačinjavala raseljena lica muslimanske nacionalnosti iz Višegrada.

386. Međutim, Vijeće nalazi da se navedene činjenice odnose na poslijeratni period, dok je diskriminatorski odnos optuženog prema oštećenim u ovom predmetu ispitvan u kontekstu vremenskog okvira u kojem su se desili inkriminirani događaji, u okolnostima širokog i sistematičnog napada Vojske republike srpske usmjerenog protiv civilnog stanovništva opštine Višegrad, kada je optuženi otvoreno ispoljavao netrpeljivost i mržnju prema pripadnicima ovog naroda.

387. Nadalje, Vijeće ima u vidu da je obavljanje poslova u okviru navedenog Udruženja, predstavljalo značajan finansijski benefit za porodicu optuženog, a prema krivičnoj prijavi uloženoj u dokaze i za porodicu svjedokinje S-2, pa Sud nije stekao uvjerenje da su motivi angažiranosti optuženog na pitanjima povratka izbjeglica bili isključivo motivirani željom za suživotom.

388. Vijeće je u svrhu označavanja kategorije stanovništva muslimanske nacionalnosti, u pojedinim situacijama u okviru obrazloženja presude povremeno koristilo termin «Bošnjaci», koji nije bio opšteprihvaćen u vrijeme izvršenja krivičnog djela, ali se radi o historijskom, etničkom i kulturološkom terminu, koji obuhvata između ostalog i jedinstvo vjere/religije, te ovo Vijeće prihvata da se osnov diskriminacije prema grupi Bošnjaka u ovom predmetu može definisati kao vjerski osnov. Etnička, odnosno nacionalna i vjerska osnova usko su povezane i također sadržane u terminu *Bošnjak*.

389. Dakle, Vijeće je nesporno utvrdilo da je u počinjenju obje inkriminacije za koje je oglašen krivim, optuženi postupao sa diskriminatorskom namjerom.

⁶⁷ **O-23**– Rješenje Osnovnog suda u Srpskom Sarajevu, broj: RU – 9/02 od 21.03.2002. godine, Zapisnik sa Osnivačke skupštine “Regionalnog odbora za povratak u Jugoistočnu Bosnu” od 19.12.2001. godine sa pratećim popisom.

V. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE

1. Tačka 1. Izreke oslobađajućeg dijela presude- Napad na civile Kokinog sela

390. Optuženi se tačkom 1. izmijenjene optužnice, teretio za učešće u napadu na naselje Kokino selo u Goraždu, kojom prilikom je smrtno stradao veći broj lica, a znatan broj je teže ranjen. Odbrana tokom postupka nije sporila činjenicu da je kritičnog dana stradao veliki broj lica, ali jeste sporila civilni status nekih od žrtava, te prisustvo i učešće optuženog u događaju obuhvaćenom ovom tačkom izmijenjene optužnice.

391. Vijeće na temelju izvedenih dokaza nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi krivicu optuženog za ovu pojedinačnu inkriminaciju u osnovi zločina, odnosno Tužilaštvo tokom postupka nije dokazalo da je optuženi poduzeo bilo kakav vid učešća u napadu koji se 22.05.1992. godine desio u naselju Kokino selo (Goražde) u kojem je smrtno stradalo 33 civila među kojima i djevojčica starosti 12 godina.

392. Obzirom da nakon ocjene provedenih dokaza Vijeće nije našlo dokazanim krivicu optuženog za počinjenje pojedinačne inkriminacije u osnovi djela, to se nije detaljnije upuštalo u obrazlaganje nedokazanosti opštih elemenata djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, ali će u dijelu presude koji slijedi ipak dati kratki osvrti na ocjenu dokaza optužbe izvedenih na okolnost širokog i sistematičnog napada na području Goražda u vrijeme prije napada 22.05.1992.godine.

(a) nepostojanje širokog i sistematičnog napada u Goraždu

393. Vijeće na temelju dokaza koje je Tužilaštvo provelo tokom postupka nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi postojanje širokog i sistematičnog napada u Goraždu u vrijeme obuhvaćeno izmijenjenom optužnicom, odnosno u periodu prije napada na Kokino selo 22.05.1992.godine.

394. Vijeće ističe da iz dostavljenih dokaza Tužilaštva nije steklo uvjerenje o ispunjenosti ovog opšteg elementa, jer na ovu okolnost, prema mišljenju Vijeća, Tužilaštvo nije izvelo dovoljno dokaza. Vijeće tako primjećuje da su svjedoci optužbe pretežno saslušavani na okolnost napada koji se desio 22.05.1992.godine, koji je optužnicom izdvojen kako pojedinačna inkriminacija u osnovi zločina, a znatno manje su iznosili činjenica i okolnosti koje su bile relevantne za utvrđivanje postojanja širokog

i sistematičnog napada, kao opšteg elementa krivičnog djela.

395. Tako svjedok Sejdo Močević opisuje da su u periodu prije napada 22.maja bile formirane barikade u blizini bezinske stanice, te su mještani Kokinog sela držali straže, i povremeno razmjenjivali vatru sa dijelom naselja u kojem su bile komšije srpske nacionalnosti. Svjedok Edin Čulov je pojasnio u tom pravcu da je naselje Kokino selo bilo mještovitog sastava, i da već od 4.maja kreće odvajanje stanovništva po principu „*svak' ide svojoj naciji*“. Svjedok je u svom kazivanju istakao i da je primijetio postavljanje barikada u blizini benzinske pumpe na ulazu u Goražde, na kojima je prepoznao komšije srpske nacionalnosti, a jedne prilike je prilikom prolaska pored benzinske pumpe imao priliku na barikadi prepoznati komšiju srpske nacionalnosti, kojeg je poznavao po nadimku „Moljac“. Svjedok se ne sjeća da je u to vrijeme viđao optuženog Dragana Šekarića, kojeg je dobro poznavao od ranije.

396. Više detalja nisu pružili ni svjedoci optužbe Haris Duhović i Alija Smajović, koji jesu potvrdili postojanje barikada i činjenicu da su mještani obje nacionalnosti organizovali čuvanje straže, pa je Vijeće na temelju ovakvih dokaza, samo moglo zaključiti da u periodu nakon 04.05. 1992.godine, raste napetost među stanovništvom naselja Lozje (Kokino selo) opština Goražde, uslijed čega dolazi do odvajanja muslimanskog i srpskog stanovništva, njihovog naoružavanja po različitim osnovima, nakon čega oni počinju čuvati straže.

397. Prema materijalnom dokazu odbrane⁶⁸, odnosno pregledu podataka osiguranika fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje, optuženi je sve do 09.05.1992.godine bio u radnom odnosu, pa se prije tog datuma ne može govoriti o nekom ozbiljnijem narušenju bezbjednosno sigurnosne situacije u Goraždu i bližoj okolini, odnosno dokazi Tužilaštva prezentirani na ovu okolnosti, nisu po ocjeni Vijeća dosegli standart „širokog i sistematičnog napada“ prihvaćenog u dosadašnjoj praksi Suda BiH i MKSJ.

398. Ovo iz razloga što „*element sistematičnosti napada podrazumijeva organiziranost djela i malu vjerovatnoću da je do tih djela došlo nasumice*“⁶⁹ Dakle, u

⁶⁸ O-17– Uvjerenje Zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, filijala Istočno Sarajevo, broj 000691/2014 od 04.02.2014. godine sa prilogom Pregledom podataka registrovanih u matičnoj evidenciji osiguranika ERC ZIPO – Sarajevo, amtični broj 0001209155902.

⁶⁹ Naletilić i Martinović, Pretresno vijeće, 31. mart 2003. godine, para. 236.

konkretnom slučaju je Tužilaštvo imalo obavezu dokazati da je civilno muslimansko stanovništvo grada Goražda i njegove okoline, jedan duži vremenski period, i to u kontinuitetu, bilo podvrgnuto utvrđenom obrascu nasilničkog ponašanja (npr, oduzimanje lične imovine, ograničenje kretanja civilnog stanovništva, zatvaranje i držanje u nečovječnim uslovima i sl.) koje stanje je trebalo egzistirati prije napada koji se desio 22.05.1992.godine, obzirom da je isti u optužnici označen kao pojedinačna inkriminacija u osnovi zločina.

399. Međutim, Tužilaštvo na okolnost ispunjenosti ovog opšteg elementa krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, nije izvelo dovoljno dokaza.

400. Kako će to biti analizirano i obrazloženo u nastavku ove presude, Vijeće nije van svake razumne sumnje utvrdilo ni da je optuženi Dragan Šekarić učestvovao u napadu na Kokino selo u Goraždu, odnosno na osnovu provedenih dokaza nije dokazano da je optuženi preduzimao radnje za koje se teretio tačkom 1.izmijenjene optužnice.

401. Imajući u vidu da Tužilaštvo tokom postupka nije dokazalo radnje optuženog, koje predstavljaju posebno obilježje djela, Vijeće nije ni imalo obavezu detaljnije da se bavi pitanjem dokazanosti opšteg elementa krivičnog djela koje mu se stavljalo na teret.

402. U pogledu postojanja zajedničkog djelovanja vojske, policije i paravojnih jedinica Republike srpske na ovom prostoru, te njihovom djelovanju u cilju određene politike, također nije izvedeno dovoljno dokaza, odnosno svjedoci nisu ni saslušavani na okolnost ovog podelementa krivičnog djela iz člana 172. KZ BiH.

(b) Pojedinačna inkriminacija u osnovi zločina

403. Kada je u pitanju pojedinačna inkriminacija u osnovi zločina, koja je bila činjenično obuhvaćena tačkom 1.izmijenjene optužnice, Vijeće je tokom postupka došlo do nesumnjivog zaključka da se opisani događaj, odnosno napad na civilno stanovništvo naselja Lozje (Kokino selo) u Goraždu desio 22.05.1992.godine, na koju okolnost su detaljno svjedočili mještani tog sela, koji su neposredni očevici navedenog

događaja i to svjedoci Sejdo Močević⁷⁰, Zineta Pleh, Haris Duhović⁷¹, Alija Smajović, Elvid Ćulov⁷², Ramiza Uhot⁷³ i Amra Bekrijić.

404. Svjedok Sejdo Močević je u svom iskazu potvrdio da je napad 22.maja počeo u ranim jutarnjim satima. Pojasnio je da je noć prije čuvao stražu sa jednim komšijom kod kuće Ibrahima Bogdanića, u kojoj su boravili žene, djeca i starci, što je u svom svjedočenju potvrdila svjedokinja Nura Močević.⁷⁴ Svjedok Sejdo Močević je dalje pojasnio da je pucanje započelo iznad njihovih kuća „*zolje su granatirale zapaljive, gdje god pogodi krov zapali se. Pogodili su kuću Seje Bogdanića, a potom vidim gori i moja i mog brata. Ma gori sve redom.*“

405. Prema kazivanju svjedoka Elvida Ćulova, srpski vojnici su nastavili gađati po kućama iz ručnih bacača, zolja i tromblona. Od jedne granate koja je pogodila gornji dio garaže u kojoj su se nalazili, ranjen je Ševket Čengić, a nedugo zatim, teško je ranjen i Lutvo Sijerčić. Svjedok tvrdi da je tada među prisutnima nastupila panika i strah, a istovremeno primjećuje da magistralnim putem u selo dolazi kombi pun srpskih vojnika i zaustavlja se kod kafane „Žalosna vrba“. Vidjevši da je selo potpuno opkoljeno i da se nalaze u bezizlaznoj situaciji, odlazi u kuću Ibre Bogdanića gdje su se krili mještani muslimanske nacionalnosti, odnosno žene, djeca i starci, i istima saopštava da moraju odmah bježati u pravcu Drine.

406. Nakon toga, svjedokinja Nura Močević i ostali mještani koji su bili smješteni u kući Ibre Bogdanića, počinju bježati u pravcu rijeke Drine, ali su srpske snage već bile blizu, pa su oštećeni i svjedoci optužbe u ovom predmetu, bili u dometu vatrenog oružja. Svjedok Elvid Ćulov također opisuje da su vojnici odmah otvorili vatru po civilima koji su izašli iz kuće Ibre Bogdanića i krenuli bježati u pravcu rijeke Drine, iako niko od civila nije pružao bio kakav otpor niti je nosio naoružanje. Naglašava da je mnogo ljudi nastradalo u tom bijegu.

407. Detalje stradanja civila u vrijeme napada iznijela je u svom svjedočenju i svjedokinja Ramiza Uhot, koja će sa ranjenim sinom i kćerkom preći Drinu i doći na

⁷⁰ Svjedoci Sejdo Močević i Zineta Pleh su svjedočili na glavnom pretresu održanom dana 31.03.2014.godine.

⁷¹ Svjedoci Haris Duhović i Alija Smajlović su svjedočili na glavnom pretresu održanom dana 14.04.2014.godine.

⁷² Svjedok Elvid Ćulov je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 21.04.2014.godine.

⁷³ Svjedokinje Ramiza Uhot i Amra Bekrijić su svjedočile na glavnom pretresu održanom dana 07.04.2014.godine.

⁷⁴ Svjedokinja Nura Močević je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 24.03.2014.godine.

teritorij Goražda, koji je bio pod kontrolom Armije BiH. Sin svjedokinje, svjedok Reuf Uhota⁷⁵, koji je u vrijeme napada imao samo 15 godina, potvrđuje da je ranjen odmah po izlasku iz kuće Ibri Bogdanića i da je majka više puta pogođena.

408. Većina svjedoka je potvrdila da je kritičnog dana poginula i jedna trudna žena, te roditelji svjedokinje koja je saslušana u svojstvu svjedoka pod mjerama zaštite, koristeći pseudonim S-6⁷⁶. Navedena svjedokinja je potvrdila da je njena majka ubijena za vrijeme napada 22.05.1992.godine, dok je otac zarobljen sa još 6-7 muškaraca, koji su kasnije pogubljeni.

409. Svjedokinja Nura Močević u daljem kazivanju opisuje da je kritičnog dana smrtno stradalo 33 mještana ovog sela, muslimanske nacionalnosti, među kojima je bila i djevojčica od 12 godina starosti Admira Šahman, što su potvrdili svjedoci Haris Duhović, Alija Smajović i Reuf Uhota. Poznato joj je da su neki od civila zarobljeni tom prilikom, među kojima je bila i majka ubijene djevojčice, Izeta Šahman, koja je ostala uz ubijenu kćer kako bi je ukopala u vrtu. Ona se na kraju uspjela spasiti dok mnogi zarobljeni, među kojima je bio i suprug svjedokinje nisu preživjeli. Koliko je njoj poznato neki muškarci su ubijeni negdje prema mjestu Jabuka, jer su tamo naknadno pronađena njihova tijela.

410. Prema daljem kazivanju svjedoka Sejde Močevića, samo u kući Bogdanića krilo se oko 70 ljudi, i svi su počeli bježati u pravcu Drine. Tom prilikom ubijeno je 33 mještana. sela, neki su teško ranjeni, a jedan dio njih je uspio preći na teritorij pod kontrolom Armije BiH. Oko sedam muškaraca je te prilike zarobljeno, svjedok se sjeća da se radilo o Hasi Šahin njegovom zetu Hamdi Kanliću, Enveru Ramiću, Senadu Bogdaniću, Salki i Fahri Dragolj te licu koje svjedok označava kao „bucu mali“ Kaloper, kojeg svjedokinje Zineta Pleh i Ramiza Uhota označavaju kao Midhata Kalopera⁷⁷. Tijela ovih muškaraca su prema kazivanju svjedoka Sejde Močevića naknadno pronađena na lokaciji kasarne u Šišetama.

⁷⁵ Svjedok Reuf Uhota je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 09.06.2014.godine.

⁷⁶ Svjedokinja S-6 je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 21.04.2014.godine.

⁷⁷ **T-13**– Izvod iz matične knjige umrlih na ime Kaloper Midhat, izdat od nadležnog organa općine Goražde, broj: 06-15-202-1655/10 od dana 26.01.2010. godine.

411. Svjedokinja Paša Živojević, čiji je suprug bio Šahin Živojević⁷⁸, izjavila je da od dana napada nema informacija o sudbini supruga koji nije uspio preći Drinu sa njom i djecom, ali joj je poznato iz priča drugih da je tog dana ubijen.

412. Kritičnog dana su u svojim kućama smrtno nastradali Adila Bogdanić i Mehmed Bogdanić, a prema Službenoj zabilješci⁷⁹ uloženoj u materijalne dokaze, postoji sumnja da su „navedena lica spaljena od strane agresorskih vojnika u kući na dan 22.05.1992.godine“. Tijela ovih osoba su pronađena 20.03.1993.godine od strane Seada Bogdanića, a što je konstatovano Zapisnikom o uviđaju⁸⁰ Okružnog suda Goražde od istog datuma.

413. Ne nalazeći spornim da se događaj desio na način kako to opisuju svjedoci u svojim iskazima, Vijeće ističe da na osnovu provedenih dokaza Tužilaštvo nije van svake razumne sumnje dokazalo učešće optuženog u predmetnim inkriminacijama, niti je dokazano njegovo prisustvo na terenu u vrijeme napada na Kokino selo, pa se na osnovu provedenih dokaza nije mogla van svake sumnje utvrditi njegova krivica za radnje koje su bile činjenično opisane tačkom 1.izmijenjene optužnice.

(c) Nedokazanost prisustva optuženog u Kokinom selu i učešće u napadu

414. Kako je to već rečeno, Vijeće na temelju provedenih dokaza nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi da je optuženi Dragan Šekarić bio prisutan na licu mjesta u vrijeme izvršenja napada na dan 22.05.1992.godine, niti je dokazano njegovo neposredno učešće u napadu na civilno stanovništvo naselja Lozje (Kokino selo).

415. U pogledu prisustva optuženog Dragana Šekarića u vrijeme napada, svjedok Sejdo Močević je decidno izjavio da ga je dobro poznavao prije sukoba, da je koristio nadimak „Pive“ i da su ga po tom nadimku uglavnom i poznavali mještani Kokina sela. Izjavio je da ga neposredno prije, niti tokom napada, nije vidio u uniformi, niti je tog dana primjetio bilo koga od srpskih vojnika. Dalje u svom kazivanju svjedok je ustvrdio da mu nakon događaja niko od mještana nije spominjao da je Dragan Šekarić

⁷⁸ T-15– Izvod iz matične knjige umrlih na ime Živojević Šahin, izdat od nadležnog organa općine Goražde, broj 026-15-202-474/10 od dana 11.01.2010. godine.

⁷⁹ T-17– Službena zabilješka sačinjena u naselju Lozje, Centar Službi bezbjednosti Goražde od dana 23.03.1993. godine, potpisana od strane lica Samir Džebo.

⁸⁰ T-23– Zapisnik o uviđaju, Okružni Vojni sud Goražde br.kr.9/93 od 20.03.1993.godine.

učestvovao u navedenom napadu. Tvrdi da nije čuo da je neko tom prilikom pjevao „četničke“ pjesme, te dodaje da su možda neke od žena bile u poziciji da čuju te pjesme, ali vjeruje da bi rekle da su vidjele optuženog, jer su ga i one poznavale od ranije.

416. Na upit branioca da pojasni razlike u kazivanju na glavnom pretresu i u fazi istrage, gdje je na zapisniku datom kod tužioca⁸¹, označio upravo optuženog kao lice koje je učestvovalo u napadu, svjedok je izjavio da odustaje od tog dijela svoje izjave, te ostaje pri tvrdnji da jeste pričao sa ženama, mještankama Kokinog sela, i da iste u svom kazivanju nisu pominjale optuženog. On sam nije imao priliku vidjeti optuženog kritičnog dana.

417. Vijeće primjećuje da u zapisniku iz istrage, svjedok Sejdo Močević tvrdi, kako su mu o prisustvu i učešću Dragana Šekarića u napadu pričale žene koje su te prilike bile zarobljene, konkretno svjedokinja Zineta Pleh. U izjavi dalje tvrdi da on nije lično čuo da je bilo ko pjevao „četničke“ pjesme, te sva saznanja u tom pravcu ima kroz razgovore sa ženama iz Kokinog sela koje su bile zarobljene kritične prilike, pa su tako imale priliku vidjeti ko je od komšija srpske nacionalnosti učestvovao u napadu. Sjeća se da su pominjale ime Mlađe Todorovića koji je bio korektan prema njima.

418. Poznato mu je i da su žene zarobljene u napadu jedno vrijeme držane zatvorene u jednoj kući, a potom prebačene u školu Podhranjen, gdje su boravile oko 20 (dvadeset) dana, odakle su dalje prebačene u Visoko. Navedeno je potvrdila svjedokinja Zineta Pleh koja u tom pravcu izjavljuje „*Bila je Fata Bogdanić i bila Umija Bogdanić sa dvoje djece svoje, muško i žensko. Bila je Džemila, bila Džemilina majka, bila Džemila Sijerčić, ova je Čengić Džemila bila i njezino je dijete sin bio zarobljen, i majka njena Dika Sijerčić i Dikina snaha Munevera.*”

419. Na upit da pojasni opisane razlike u svojim iskazima, svjedok Sejdo Močević je na glavnom pretresu izjavio da mu nije jasno na koji način je navedena izjava ušla u zapisnik, te ostaje pri tvrdnji da optuženog nije vidio dana 22.05.1992.godine u vrijeme napada niti je od bilo koga dobio saznanje da je optuženi neposredno učestvovao u napadu. Čak, nema saznanja da je bilo ko od svjedoka sa kojima je pričao o

⁸¹ T-1- Zapisnik o saslušanju svjedoka Močević Sejde dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 25.12.2013.godine.

navedenom događaju, vidio optuženog Dragana Šekarića uniformisanog i naoružanog na dan napada na Kokino selo (Lozje).

420. Imajući u vidu da navedeni svjedok u istrazi tvrdi da mu je svjedokinja Zineta Pleh u razgovoru spomenula da je kritičnog dana vidjela optuženog Dragana Šekarića, to je Vijeće s naročitom pažnjom cijenilo njen iskaz u dijelu u kojem govori o optuženom. Ista je tako na glavnom pretresu izjavila da je dobro poznavala optuženog još od vremena kad je bio dječak i poznato joj je da su ga mještani oslovljavali nadimkom „Pive“, ali nije imala priliku vidjeti istog na dan napada na Kokino selo, niti je u kasnijim razgovorima sa mještanima čula da ga neko spominje u tom kontekstu.

421. Ona je dalje opisala da su se civili u jednom trenutku napada uspjeli sakriti u štali, odakle se moglo čuti da vojnici srpske vojske pjevaju i galame u kući Seje Delića, pretpostavlja da je to bio nakon zarobljavanja nekolicine muškaraca, mještana Kokinog sela koji su prije napada čuvali stražu. Čula je da su pjevali te prilike *„Muslimani mali mravi nema Tite da vas brani!“*, ali ne može identificirati ko je od srpskih vojnika bio u toj kući kritične prilike, odnosno ne može potvrditi da je među tim vojnicima bio optuženi Dragan Šekarić kojeg poznaje od ranije. Nije bila u mogućnosti samo na osnovu glasova koji su dopirali iz kuće identificirati o kojim komšijama srpske nacionalnosti se radi.

422. Svjedokinja Nura Močević je izjavila da u to vrijeme jeste dobro poznavala optuženog Dragana Šekarića, jer ga kao mještanka sela poznaje još od njegovog djetinjstva, ali je kategorična da na dan napada nije primijetila vojnike srpske vojske, odnosno nije imala prilike vidjeti neka uniformisana lica, pa tako ni optuženog Dragana Šekarića. Dodaje da je tog dana vladalo stanje potpunog haosa i beznađa da je bila onemogućena primjetiti bilo koga, spašavajući se od *„kiše metaka“*. Svjedokinja u daljem kazivanju dodaje da ni kasnije u pričama nije čula da je neko optuženog spominjao u kontekstu njegovog učešća u opisanom napadu na civile Kokinog sela 22.05.1992.godine.

423. Optuženog je dobro poznavala i svjedokinja Paša Živojević, koja opisuje *„Poznavala sam Šekarića kao svoju djecu što poznajem, dolazio je tude moj sin je bio mali, ali viđala sam komšije, znam mu brata, oca i majku pokojnu“*. Međutim, kao ni svjedokinja Močević nema bilo kakva saznanja o njegovom učešću u napadu na Kokino selo, niti je imala priliku vidjeti ga kritičnog dana.

424. Očevidac početka napada bio je i svjedok optužbe Elvid Ćulov, koji tvrdi da mu nije poznato ko je od komšija srpske nacionalnosti učestvovao u napadu, jer je vidio samo nekolicinu pripadnika paravojne formacije „Beli orlovi“. Dodaje da je dobro poznao optuženog Dragana Šekarića, i da jeste povremeno čuo glasove komšija srpske nacionalnosti koji su se dozivali tokom napada, ali ne bi mogao identificirati o kome se radi.

425. Dodaje da optuženog Šekarića nije viđao u uniformi ni prije napada, vjerujući da su srpske snage plan napada organizovale još prije 04.05.1992.godine⁸², ali su se pripreme vršile u tajnosti, pa samim tim nije imao priliku vidjeti uniformisane komšije srpske nacionalnosti prije 22.05.1992.godine. Njih nije imao priliku vidjeti ni svjedok Haris Duhović koji je izjavio „*Ja nisam nikoga primjećivao tih dana u selu osim naših!*“ izjavio je i da mu nije bilo poznato stanje u drugim, susjednim selima, neposredno pred izbijanje napada.

426. Na upit branioca, da li je tačna izjava iz istrage u kojoj svjedok Elvid Ćulov tvrdi da je na barikadama formiranim nakon 04.05.1992.godine prepoznao i optuženog Dragana Šekarića, svjedok je izjavio da je prepoznao samo komšiju po nadimku „Moljac“, te ne ostaje pri dijelu izjave u kojoj se navodi i prisustvo optuženog. U kasnijim razgovorima sa onima koji su uspjeli pobjeći od napada, svjedok Elvid Ćulov je posvjedočio da nije čuo da je neko spominjao bilo kojeg komšiju srpske nacionalnosti, niti konkretno ime Dragana Šekarića, kao učesnika napada.

427. Optuženog je po nadimku „Pive“ poznao i svjedok Haris Duhović, koji tvrdi da je Dragana Šekarića viđao u uniformi rezervnog sastava milicije⁸³ nekad oko 04.05.1992.godine, nakon kojeg perioda ga više nije viđao.

428. Nekolicina svjedoka je izjavila u svom svjedočenju da su vidjeli optuženog kritičnog dana u Kokinom selu. Tako svjedok Alija Smajović tvrdi da je optuženog Dragana Šekarića imao priliku viđati u Kokinom selu između 04.maja i 22.05.1992.godine, ali ne bi mogao tačno opredijeliti datum pojašnjavajući da „*nije*

⁸² T-10– Plan izvođenja napada na Goražde, u potpisu načelnik štaba Mitrović Jovo, u zaglavlju odobrio Petković Brane, u prilogu skica, dokaz ima Hašku ovjeru broj:4404005039.

T-11– Plan izvođenja napada na Goražde, dokument ima Hašku ovjeru broj: 4404005010.

⁸³ Odbrana tokom postupka nije sporila pripadnost optuženog rezervnom sastavu milicije.Dokaz Tužilaštva pokazuje da je nakon mobilizacije optuženi dužio automatsko naoružanje upravo kao pripadnik rezervnog sastava (T – 22 – Revers na ime Šekarić Dragan od 21.10.1991.godine).

pratio kretanje Šekarića“. Sjeća se da je te prilike optuženi u selo dolazio u civilnom odijelu i nenaoružan. Ne može potvrditi da ga je vidio u vrijeme napada 22.05.1992.godine.

429. Svjedok S-5⁸⁴ je izjavio da mu je Sejdo Močević rekao da je kritičnog dana prepoznao glas Dragana Šekarića zv. „Pive“ koji je pjevao „četničke“ pjesme, što Sejdo Močević nije potvrdio u svom svjedočenju, kategorički negirajući da ima bilo kakva saznanja o učešću optuženog u napadu od 22.05.1992.godine.

430. Posredna saznanja o učešću optuženog u napadu ima i svjedokinja S-6, čiji su roditelji smrtno stradali kritičnog dana. Navedena svjedokinja tvrdi da je od određene osobe saznala da je optuženi Dragan Šekarić učestvovao u napadu na civile Kokinog sela, međutim, svjedokinja niti na sjednici zatvorenoj za javnost nije željela otkriti identitet osobe koja joj je dala ovu informaciju. Samim tim, Vijeće nije bilo u mogućnosti da dodatno ispita i provjeri vjerodostojnost takve informacije, odnosno posrednih saznanja do kojih je došla svjedokinja S-6.

431. Svjedokinja Ramiza Uhot je u ovom pravcu iznosila neodređena posredna saznanja o učešću optuženog, pri čemu je Vijeće imalo u vidu da ga ista nije poznavala prije napada na selo. Tako na upit tužioca da li je ikada čula da je optuženi Dragan Šekarić učestvovao u napadu odgovara *„Pa, čula sam da je tako, da je puc'o, da je bio, đe god ko nešto ga tako, a ne znam ko je taj niti sam ga vidila.“* Dakle, navedena svjedokinja se ne bi mogla odrediti u pogledu identiteta optuženog sve i da jeste vidjela neke uniformisane srpske vojnike u selu kritičnog dana, pa se Vijeće na njen iskaz nije moglo osloniti.

432. Imajući u vidu prirodu i porijeklo saznanja o navodnom učešću optuženog u napadu na selo Lozje (Kokino selo), odnosno da od svih saslušanih svjedoka samo 3 svjedoka pominju optuženog i to na neuvjerljiv i neprovjeren način, dok ga svjedokinja Ramiza Uhot nije ni poznavala prije inkriminisanog događaja, te kako njihovi iskazi nisu potkrepljeni drugim provedenim dokazima, to se na osnovu istih nije moglo nesporno utvrditi prisustvo optuženog u Kokinom selu u vrijeme napada.

⁸⁴ Svjedok S-5 je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 14.04.2014.godine.

433. Tužilaštvo je na okolnost prepoznavanja optuženog na dan napada uvrstilo u dokaze i na glavnom pretresu pročitao iskaz svjedoka Adema Smajovića⁸⁵, koji u svom iskazu navodi da je dana 22.05.1992.godine oko 05,30 sati počeo napad na Kokino selo koji su izvršili srpski vojnici, predvođeni komšijama srpske nacionalnosti, koje svjedok poimenično pobraja navodeći decidno preko 50 imena među kojima spominje i ime optuženog Dragana Šekarića. Pored ograničene dokazne snage iskaza svjedoka koji nije saslušan usmeno i neposredno pred pretresnim Vijećem, primjetno je da svjedok Adem Smajović u svom svjedočenju poimenično navodi enormno velik broj komšija srpske nacionalnosti, koje drugi svjedoci uopšte na pominju u svojim iskazima, pa se stiče dojam da je svjedok zapravo taksativno pobrojao sva njemu poznata imena nekadašnjih komšija srpske nacionalnosti. Kako u tom pravcu nije postojala mogućnost da se svjedok unakrsno ispita na navedenu okolnost, te pojasni, da li je sva pobrojana lica vidio kritičnog dana ili je o njihovom učešću u napadu čuo od drugih, to Vijeće na temelju ovakvog iskaza nije moglo nesporno utvrditi krivicu optuženog.

434. Dakle, iz svih provedenih dokaza nesumnjivo proizilazi da je kritičnog dana pogubljeno 33 mještana Kokinog sela, muslimanske nacionalnosti, koji su uživali status zaštićene kategorije stanovništva, dok je određeni broj njih ranjen, ali je uspio preći na teritorij pod kontrolom muslimanskih snaga (TO i Armije BiH).

435. Međutim, iz provedenih dokaza, a na temelju iskaza svjedoka, očevidaca predmetnog događaja, Sud nije mogao izvesti nesporan zaključak o prisustvu optuženog Dragana Šekarića u vrijeme i na mjestu izvršenja djela, pa samim tim, nije bilo moguće na temelju dokaza utvrditi učešće ili makar doprinos optuženog u opisanom napadu na civilno stanovništvo naselja Lozje (Kokino selo), zbog čega je Vijeće u nedostatku dokaza, optuženog oslobodilo od optužbe za radnje iz tačke 1.izmijenjene optužnice.

2. Tačka 2 izreke oslobađajućeg dijela presude- događaji u naselju Dušće (Ubistvo Zukić Behije i prisilni nestanak Zukić Džemila i Faruka)

436. Tačkom 2.izmijenjene optužnice, optuženi se teretio da je zajedno sa Milanom Lukićem I drugim njemu poznatim vojnicima, učestvovao u odvođenju Zukić Faruka i

⁸⁵ T-5- Zapisnik o saslušanju svjedoka Smajović Adema broj 07-02/3-1-62 od 13.05.2014.godine; Izvod iz matične knjige umrlih na ime Smajović Adem broj 06-17-202-6979/2014 od 10.04.2014.godine.

Džemaila, te ubistvu oštećene Zukić Behije, što Vijeće ne nalazi dokazanim van svake razumne sumnje tokom predmetnog postupka.

437. Vijeće naglašava da je Tužilaštvo na navedenu okolnost saslušalo samo dva svjedoka i to Dženitu Muhić⁸⁶, koja je neposredni očevidac i ujedno oštećena izvršenim krivičnim djelom, te svjedokinju S-2⁸⁷, čiji je kredibilitet u velikoj mjeri narušen tokom predmetnog postupka, a iz razloga koje će Vijeće iznijeti u daljem dijelu presude.

438. Svjedokinja Dženita Muhić u svom iskazu sa glavnog pretresa opisuje stanje nemira i nesigurnosti po bošnjačko stanovništvo Višegrada nakon odlaska Užičkog kopusa 19.05.1992.godine. Neki od pripadnika JNA su čak u razgovorima sa lokalnim stanovništvom upozoravali da će se bezbjedonosna situacija znatno pogoršati po njihovom odlasku, zbog čega njena porodica odlučuje napustiti Višegrad. U to vrijeme stanovali su u naselju Dušće u Višegradu i koliko se sjeća njena porodica već naredni dan po odlasku JNA vojske kreće iz Višegrada.

439. Međutim, negdje na pola puta ih presreće i zaustavlja vozilo svijetle boje marke „Škoda“ u kojem se nalazio veći broj vojnika koje nije poznavala, te je iz vozila izašao jedan koji se predstavio kao Milan Lukić, rekavši im da se bez njegove dozvole ne može napustiti Višegrad. Otac je rekao da imaju potvrde od Miladina Miličevića, ali on je rekao da je on gazda i da je „*njegova zadnja!*“, nakon čega je uperio oružje u njih i rekao im da se svojim vozilom vrate natrag kući, a on je sa grupom vojnika tim vozilom krenuo za njima.

440. Po dolasku pred kuću, svjedokinja Muhić primjećuje da se stanovništvo naselja Dušće koje se okupilo kako bi ispratilo porodicu Zukić još nije ni razišlo ispred njihove kuće, i tada Milan Lukić iz auta izvodi svjedokinju Dženitu Muhić, njenog brata Faruka Zukić, oca Džemaila Zukić i majku Behiju, naredviši im da se postroje pored ograde, da poskidaju nakit, pa je tako od svjedokinje oduzeo prsten i narukvicu od zlata, tražio je nakit i od majke, ali ona nije dala. Nakon toga, je upitao njenog oca šta se nalazi u graraži, na što je otac rekao da je unutra roba koju su inače prodavali u prodavnici i kamion kojim su istu prevozili. Svjedokinja Muhić je pojasnila da se prije izbijanja sukoba njena porodica bavila trgovinom i da su imali nekoliko prodavnica u Višegradu.

⁸⁶ Svjedokinja optužbe Dženita Muhić je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 23.02.2014.godine, te dana 22.12.2014.godine kao svjedok Suda.

⁸⁷ Svjedokinja optužbe S-2 je svjedočila na glavnom pretresu održanom dana 22.09.2014.godine te 22.12.2014.godine kao svjedok Suda.

441. Milan Lukić je tada naredio da se roba utovara na kamion, naredio je i njenoj majci da to čini, međutim ona je odbila, rekavši da su to godinama „*krvavo sticali*“, međutim, vojnici su nastavili sa utovarom. Prema kazivanju svjedokinje, otac je molio da ih ostave na miru, da ne diraju djecu da će im dati novac, te je pred svima Milanu Lukiću dao kesu novca. Otac je također pomogao da se roba tovari na kamion, nakon čega je ista odvezena, da bi se nedugo potom kamion vratio po ostatak robe, dovozeći sa sobom još vojnika. Lukić je tada sa njima ušao u kuću i odmah sa vrata prokomentarisao „*Ovde ni Lordu Karingtonu ne bi bilo loše!*“

442. Sjeo je na sećiju pored prozora, u dnevnom boravku na prvom spratu. Tražio je od oca i majke svjedokinje Muhić dokumenta od auta, kamiona, nakon čega je otac to donio. Svjedokinja je dalje opisala „*Nešto je pogledao, nešto pocijepao, a onda je od babe tražio pištolj.*“

443. Svjedokinja dodaje da otac niti u jednom trenutku nije rekao Lukiću da ima oružje, ali on je to nekako znao. Onda je po nju i sestru došla tetka Nezira Jamak, a Lukić je sa ostalima ostao u kući gdje ih je nastavio ispitivati. Ona i sestra su stajale pored ograde tetkine kuće i gledale kamion koji se natovaren spremao da krene.

444. Po okončanom utovaru, kamionom su osim robe povezli i braću Tabakoviće, koji su se zatekli u blizini, jer su kao i većina mještana Dušća s nevjericom posmatrali cijeli događaj. Kada je kamion sa natovarenom robom otišao po drugi put, njega je vozio jedan od vojnika, dok su drugi ostali u Dušću oko kuće svjedokinje Muhić. Za to vrijeme Milan Lukić je i dalje u kući, i tada je naredio ocu i bratu svjedokinje da krenu sa njim u SUP da ih ispita nakon čega će ih vratiti kući, te su isti pod prijetnjom oružja izašli sa njim iz kuće, izašla je i majka svjedokinje.

445. Faruk i Džemail Zukić su onda sjeli sa optuženim u crveni passat, vozilo koje je bilo u vlasništvu Džemaila Zukića, oca svjedokinje Muhić, sa kojim su kritičnog dana htjeli napustiti Višegrad. Majka je ostala da sjedi jedno vrijeme u cvijećnjaku ispred kuće, dok su ona i sestra otišle kod tetke čija se kuća nalazi preko puta. U jednom trenutku majci se pridružila tetka Behija i sjedile su jedno vrijeme zajedno ispred kuće, a onda je već počeo padati mrak i svjedokinja Muhić je sa sestrom ušla u tetkinu kuću.

446. Svjedokinja je dalje opisala da je naselje inače bilo u mraku samo je Milan Lukić prije polaska naredio da u kući Zukića ostanu upaljena sva svjetla. Upravo zbog toga svjedokinja je vidjela trenutak kad se u predvečerje vratilo isto vozilo svijetle boje, koje ih je kritičnog dana presrelo po izlasku iz Višegrada, iz njega je izašao Milan Lukić

i još trojica ili četvorica vojnika koje nije mogla prepoznati. Svjedokinja je u tom pravcu pojasnila da je Milana Lukića zapamtila jer ih je kako tvrdi cijeli dan „maltretirao“ pa je dobro upamtila njegov lik. Ostaje pri tvrdnji da ostale vojnike nije poznavala od ranije te ih ne bi mogla prepoznati čak i ukoliko bi joj se predočila fotodokumentacija.

447. Kako je naredno jutro saznala u razgovoru sa majčinom tetkom Behijom, vojnici su ušli u kuću u kojoj su bile tetka Behija i majka, nakon čega su majku odveli na sprat. Nakon što je čula pucanj, Behija je pobjegla kroz balkonska vrata kuće, tako što je skočila u cvijetnjak i kako je ispričala svjedokinji Muhić, jedan od vojnika koji je čuvao stražu je krenuo za njom, ali je uspjela pobjeći sakrivši se u jaslama u štali svoje kuće koja se nalazila u neposrednoj blizini kuće porodice Zukić.

448. Svjedokinja Muhić naglašava da je detalje o boravku vojnika u porodičnoj kući saznala iz razgovora sa tetkom Behijom, dodajući da nije lično vidjela kad je tetka pobjegla iz kuće, jer bi u tom slučaju kako sama navodi „*znala da se nešto loše desilo*“ ali pojašnjava da je sa prozora kuće u kojoj je boravila, a koja se nalazi preko puta njene porodične kuće, lično vidjela dolazak svijetlog vozila, istog vozila koje ih je presrelo kritičnog dana, kojim se dovezla grupa vojnika u pratnji Milana Lukića.

449. Nakon određenog vremena, samo je čula jak zvuk vozila kojim su otišli. Pojašnjava da je zvučalo zaista glasno, ali nije vidjela trenutak kada ulaze u kuću niti trenutak kad su je napustili, tako da sve do svanuća nije znala šta se desilo sa majkom, ali rano ujutru (u zoru) odlazi do porodične kuće, ulazna vrata su zaključana, pa u kuću ulazi preko iste terase kuda je prethodni dan u večernjim satima pobjegla tetka Behija.

450. Stravičan prizor koji je vidjela svjedokinja opisuje riječima:

U prvom spratu sam zvala mama, mama, gdje si...nema je nigdje...pela sam se uz stepenice, došla na drugi sprat, ona je ležala u hodniku. Ja sam i dalje zvala majka ustaj! Ona ništa. Nisam ni znala šta je bilo. Kad sam joj prišla mama ustaj! Uzela sam je za glavu...mama ustani! Tek kad sam vidjela krvave ruke vidila sam da je ubijena. Nije na njoj bilo ništa...nego metak u čelo. Odmah sam izašla na terasu i derala se da su mi ubili majku, niko nije vjerovao...do tad niko nije ubijen. Tad su se svi okupili, svi su još bili u Dušću niko još nije pobjegao.

451. Svjedokinja je u kasnijim razgovorima sa tetkom Behijom saznala da su po ulasku vojnici i Milan Lukić zaključali kuću, otjerali majku na gornji sprat, a nju su ostavili na prvom spratu, ali kad su zapucali onda je pobjegla kroz balkonska vrata.

452. Po pronalasku tijela majke, pozvali su komšinicu koja je inače radila u hitnoj pomoći, ali ona je samo konstatovala smrt⁸⁸ pa su pozvali hitnu pomoć, na čiji dolazak su čekali nekoliko sati. Po njihovom dolasku rečeno im je da tijelo majke umotaju u deku i da se snese do ulaznih vrata. Naredni dan je bila dženaza odnosno ukop majke na groblju Stražište. Sjeća se da se u jednom trenutku pred mjesto održavanja dženaze dovezao Mian Lukić u vozilu crveni Passat, vlasništvo oca svjedokinje, i da je posmatrao sve iz auta smješajući se.

453. Te prilike je također odveo neke muškarce koji su došli na dženazu kojima se od tada gubi svaki trag, dok su posmrtni ostaci njenog oca i brata pronađeni i ekshumirani.

454. Na kraju svjedočenja svjedokinja je izjavila da je tih dana u pričama čula da Milan Lukić ima neku grupu vojnika koju predvodi pod nazivom „Osvetnik“ i da je u njoj izvjesni Šeka iz Goražda, za kojeg se čak pričalo da je gori od Lukića. Pričalo se da se pridružio njegovoj grupi kako bi se osvetio, jer su ga navodno pretukli muslimani dok je bio u Goraždu.

455. Imajući u vidu da svjedokinja u ranijim izjavama ne navodi bilo kojeg učesnika opisanih inkriminacija osim Milana Lukića, Vijeće je njen iskaz u dijelu u kojem kao saizvršioca inkriminiše optuženog Dragana Šekarića cijenilo sa naročitom pažnjom, upoređujući isti sa ostalim provedenim dokazima, naročito imajući u vidu da sama svjedokinja kaže da prije otvaranja istrage protiv optuženog nije čula da je bio pripadnik Lukićeve grupe, dodajući da je nisu ni zanimali drugi vojnici, jer se njeno interesovanje uglavnom usmjerilo na Milana Lukića, kao glavnog krivca onoga što je preživjela.

456. Nakon upita sudskog vijeća da li je ime „Šeka“ pominjano u kontekstu grupe Milana Lukića i za vrijeme njenog boravka u Višegradu svjedokinja tvrdi da jeste, dajući neodređene odgovore, pa imajući u vidu da svjedokinja u ranijim izjavama⁸⁹ ne

⁸⁸ **T-16-** izvod iz matične knjige umrlih na ime Zukić Behija, izdat od strane nadležnog organa općine Višegrad, broj 03-202-339/13 od dana 19.12.2013. godine.

⁸⁹ **O-7-** Zapisnik o saslušanju svjedoka Dženite Muhić dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-570/06 od 10.10.2006.godine.

O-8- Zapisnik o saslušanju svjedoka Dženite Muhić dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 12.12.2013.godine.

pominje navedenu okolnost, Vijeće se nije moglo sa sigurnošću uvjeriti u njene navode u tom pravcu.

457. Na navedenu okolnost saslušana je još samo svjedokinja S-2, kao navodni neposredni očevidac opisanog događaja, čijem iskazu Sud nije poklonio vjeru iz razloga koje će iznijeti u narednom dijelu presude.

458. Svjedokinja S-2 koja je u kritično vrijeme stanovala u Dušću je školska prijateljica svjedokinje Dženite Muhić.

459. Ona u svom svjedočenju opisuje da je kritičnog dana krenula kod rodbine u selo Pijavice, koje se nalazi par kilometara od naselja Dušće, međutim, nakon što je vidjela da se pred kućom Zukića okupio veliki broj ljudi vratila se sa donjeg puta kojim je prvobitno krenula, a koji prolazi ispod njihove porodične kuće, te je krenula gornjim putem i zaustavila se na putu na kojem je bilo još okupljenih mještana, između ostalog vidjela je i braću Tabakoviće koji su stajali ispred svoje porodične kuće.

460. Primjetila je da se ispred porodične kuće Zukića nešto dešava, čula se galama i plač i vika, kad je obratila pažnju primjetila je Milana Lukića, Dragana Šekarića i Vladana Vojinovića kojeg je poznavala iz škole. Utovarali su robu iz garaže te je u tom pravcu pojasnila da se radilo o imućnoj porodici koja je prije rata držala trgovine.

461. Nakon što su jedno vrijeme bili u kući sa članovima porodice Zukić, iz kuće izlaze Milan Lukić, optuženi Šekarić i Vladan Vojinović, nakon čega optuženi Lukić crvenim passatom odvozi Faruka i Džemaila Zukić.

462. Nekada u sumrak primjećuje da se pred kuću ponovo, crvenim passatom, dovozi grupa vojnika u kojoj prepoznaje imenovana lica. Ušli su u kuću i nakon 10-15min se čula rafalna pucnjava, nakon čega se ponovo odvoze istim vozilom kojim su došli. Ona se potom udaljava sa lica mjesta, da bi naredni dan prolazeći pored kuće Zukića donjim putem, vidjela polupana balkonska vrata što joj je privuklo pažnju, pa se približila kako bi vidjela šta se desio. Tada je u hodniku kod ulaznih vrata vidjela tijelo Zukić Behije umotano u deku. Nije te prilike vidjela kola hitne pomoći niti je bilo ko drugi bio prisutan pred kućom. Dodaje da je bila dobra prijateljica svjedokinje Dženite Muhić, ali da nikada o ovom događaju nije sa njom razgovarala niti ima saznanja šta se s njom desilo po odlasku iz Višegrada.

463. U pogledu identiteta optuženog svjedokinja S-2 je na glavnom pretresu izjavila da ga u tom trenutku nije poznavala osim po nadimku „Pive“ kojim su ga oslovljavali u

Višegradu. Prvi put se lično upoznao sa njim 1999.godine i saznao njegovo ime i prezime. Tada je prepoznala da je to lice koje je vidjela kritične prilike pred kućom Zukića, te dodaje da se i sam hvalio za neka od zlodjela u kojima je učestvovao sa grupom Milana Lukića, konkretno, pominjao je i učestvovanje u odvođenju Faruka i Džemaila Zukića, te ubistvo Behije Zukić.

464. Svjedokinja S-2 dodaje da je optuženi u zajedničkim druženjima, godinama veličao lik i zlodjela Milana Lukića, da je pominjao da je lično učestvovao u maltretiranjima Bošnjaka u banji „Vilina vlas“, odvođenju Bošnjaka iz fabrike namještaja „Varda“ i njihovom maltretiranju, stradanju Bošnjaka u Pionirskoj ulici i na Bikavcu, te je govorio da se na internetu mogu pronaći slike na kojima se vidi kako stoji iznad neke grupe civila sa željeznom šipkom u ruci, što je svjedokinja imala priliku lično vidjeti.

465. Svjedokinja je tvrdila i da je optuženi tokom godina vršio psihički pritisak na njenu porodicu, te ih je primoravao na novčana zaduženja, zbog čega su uvijek osjećali strah za vlastitu sigurnost. Navedeno je posvjedočio suprug svjedokinje, svjedok S-4⁹⁰, dodavši da je optuženi i njemu u par navrata pričao detalje o učešću u ratnim dešavanjima u Višegradu u grupi Milana Lukića, međutim, svjedok nije želio da sluša detalje pa tako i o predmetnom događaju ima veoma uopštena i neodređena saznanja.

466. Odbrana je pokušala osporiti iskaz svjedokinje Dženite Muhić i S-2 saslušanjem svjedoka Stanimira Kiridžića⁹¹ koji je tvrdio da je u vrijeme prije opisanog događaja, bila puštena brana, te da je naselje Dušće nakon toga bilo poplavljeno i da u njemu nije bilo stanovnika. Svjedok Stanimir Kiridžić je na ovaj način nastojao osporiti tvrdnje svjedokinje S-2, da je u vrijeme događaja o kojem svjedoči, živjela sa roditeljima u barakama u blizini rijeke Drine (naselje Dušće), tvrdeći da su ove barake, zbog poplave, bile neuslovne za život.

467. Vijeće se nije uvjerilo u tvrdnje navedenog svjedoka, obzirom da svjedokinja Dženita Muhić jasno opisuje vremenski period puštanja brane, u koje vrijeme su ona i sestra boravile u Prijepolju i to im je saopštio otac kad je došao po njih. Međutim, ista ne navodi da je u vrijeme njenog povratka u porodičnu kuću, a prije događaja o kojem svjedoči, naselje Dušće bilo neuslovno za život i da u njemu nije bilo stanovnika. Svjedokinja S-2 također ne spori činjenicu da je dio naselja bio poplavljen nakon

⁹⁰ Svjedok optužbe S-4 je svjedočio na glavnom pretresu održanom dana 06.10.2014.godine.

⁹¹ Svjedok odbrane Stanimir Kiridžić je saslušan na glavnom pretresu održanom dana 27.10.2014.godine.

puštanja brane, ali ne potvrđuje iskaz svjedoka Kiridžića da je naselje ostalo neuslovno za život nakon ovog događaja.

468. Imajući u vidu navedeno, te nespornu činjenicu iz presude MKSJ *Mitar Vasiljević* prihvaćenu od strane ovog Vijeća⁹², Murat Šabanović je još „dana 13. aprila 1992. godine, ispustio nešto vode čime su nanesene štete imanjima nizvodno” pa je jasno da svjedočenje Stanimira Kiridžića o neuslovnosti boravka u naselju Dušće ne može biti održiva teza odbrane, naročito imajući u vidu da inkriminirani događaji iz ove tačke optužnice, datiraju od 20.05.1992.godine, dakle više od mjesec dana nakon puštanja brane, te imajući u vidu da svjedokinja Muhić Dženita jasno navodi da u vrijeme događaja o kojem svjedoči naselje Dušće nastanjeno u cjelosti.

469. U prilog navedenom ide njena tvrdnja da se veliki broj stanovnika ovog naselja okupio kako bi ispratio porodicu Zukić, dakle, naselje Dušće u periodu obuhvaćenom ovom tačkom optužnice ni u kom slučaju nije bilo „pusto“, kako to nastoji predstaviti odbrana kroz iskaz svjedoka Kiridžića.

(a) Razlike u iskazima svjedokinje Dženite Muhić i svjedokinje S-2

470. Cijeneći iskaze svjedokinje Dženite Muhić kao nesporednog očevidca i svjedokinje S-2, koja je tvrdila da o ovim događajima posjeduje relevantna neposredna saznanja, njihovim upoređivanjem i posmatranjem u odnosu na ostale izvedene dokaze, Vijeće je došlo do zaključka da je iskaz svjedokinje S-2 nepotkrijepljen drugim dokazima, protivrječan sam sebi i nesaglasan sa iskazom neposredno oštećene Dženite Muhić, čiji su otac i brat kritičnog dana odvedeni u nepoznatom pravcu, a majka pogubljena u večernjim satima u porodičnoj kući.

471. Naime, Vijeće kao relevantan i odrediv uzima iskaz Dženite Muhić, čiji su članovi porodice nastradali kritičnog dana i koja u svojim izjava veoma jasno, koncizno i detaljno iznosi opis ovih događaja na gotovo identičan način, saglasno do najsitnijih detalja, pa su nesaglasnosti u kazivanju svjedokinje S-2 bili očigledni.

472. Vijeće prvenstveno nalazi korisnim naglasiti da je tokom postupka, na sjednici zatvorenoj za javnost, utvrđeno da je između optuženog Dragana Šekarića, svjedokinje S-2 i njenog supruga, duži niz godina postojao jako dobar prijateljski odnos, koji je narušen podizanjem krivične prijave protiv svjedokinje S-2 od strane predsjednika

⁹² Činjenica prihvaćene rješenjem ovog Vijeća “Dana 13. aprila 1992. godine, Šabanović je ispustio nešto vode čime su nanesene štete imanjima nizvodno”(§ 42.)”

Udruženja „Zdravo komšija“ Danka Droce, a koju je prema vlastitoj tvrdnji sačinila supruga optuženog.

473. Također, uvidom u dokaze u spisu evidentno je da od 1999.godine, optuženi i ovi svjedoci poduzimaju različite poslovne zajedničke angažmane i politička djelovanja, koji su narušeni nesuglasicama do kojih dolazi podizanjem krivične prijave⁹³, nakon čega se prema stanju spisa, svjedokinja S-2 i njen suprug doborovoljno javljaju u Tužilaštvo BiH kako bi dali izjavu o navodnom kriminalnom djelovanju optuženog u sastavu grupe Milana Lukića tokom 1992.godine na području opštine Višegrad.

474. Vijeće se obilaskom lica mjesta uvjerilo da se sa mjesta gdje je prema vlastitim navodima stajala svjedokinja S-2 i posmatrala navedeni događaj, može jasno vidjeti kuća Zukića. Svjedokinja Dženita Muhić je potvrdila da je konfiguracija terena bila nešto drugačija nego sada, te da u to vrijeme nije bilo nikakvih prepreka koje bi zaklanjale pogled na njenu kuću.

475. Međutim, pored činjenice da su se sa mjesta gdje svjedokinja S-2 tvrdi da se nalazila u vrijeme događaja, mogla vidjeti dešavanja pred kućom Zukića, i pored činjenice da su u jednom manjem obimu, dijelovi svjedočenja ovih svjedokinja saglasni, Vijeće je ipak mišljenja da su razlike koje su uočene nezanemarljive, prvenstveno jer se odnose na relevantni dio svjedočenja i identifikaciju optuženog.

476. Prvenstveno je nezanemarljiva činjenica da svjedokinja S-2 u izjavi iz istrage ovaj događaj opisuje veoma šturo, sa malo detalja, i vremenski krajnje neprecizno, na način da pogibiju Behije Zukić stavlja u vrijeme odmah po odvođenju supruga i sina, dok na glavnom pretresu modelira svoj iskaz kako bi bila uvjerljivija da je događaje o kojima svjedoči neposredno opažala, izjavljujući da je od odvođenja sina i oca prošlo par sati (najmanje 4h) do momenta povratka grupe vojnika koji su pogubili oštećenu.

477. Jedno od važnijih pitanja koje svjedokinja S-2 nije mogla pojasniti jeste činjenica da po odvođenju oštećenih Zukić Faruka i Džemila, ona naredna 4h ostaje na dijelu ceste na kojem se nalazila, sve do sumraka, i ponovnog dolaska vojnika u pratnji Milana Lukića. Na upit sudećeg vijeća, šta je motiviralo da toliko dugo ostane na cesti kad se već duže vremena ništa nije dešavalo, odgovorila je da je u to vrijeme

⁹³ O-12 Krivična prijava protiv svjedoka S - 2 od 03.10.2013.godine i Potvrda da je ista predata 04.10.2013.godine.

imala tek 18 godina i da nikada sebi nije mogla objasniti šta je zadržalo na putu. Vijeće je navedenu okolnost naročito imalo u vidu, obzirom da u izjavi iz istrage svjedokinja nije iznosila ovu specifičnost, tvrdeći da nije bilo ovakvog znatnog vremenskog razmaka između odvođenja muških članova porodice Zukić i ubistva Behije Zukić.

478. Vijeće prije svega nalazi navedeni detalj neuvjerljivim, nelogčnim i neprirodnim slijedom događaja koje opisuje svjedokinja S-2. Pored činjenice da u istrazi ne navodi ovaj detalj, svjedokinja daje neodređeno pojašnjenje svog višesatnog zadržavanja na putu iznad kuće Zukića, pri čemu ne navodi bilo koju okolnost koja je eventualno mogla toliko dugo držati njenu pažnju. Vijeće smatra da je ista na ovaj način nastojala osigurati sebi svojstvo neposrednog očevidca događaja o kojima svjedoči, ali iz razloga koji slijede, Vijeće istoj nije poklonilo vjeru.

479. Tako svjedokinja S-2 ne potvrđuje iskaz svjedokinje Muhić u dijelu u kojem tvrdi da je kamion koji je odvezao robu vršio to u dva navrata, tvrdeći da je vidjela samo jedno odvoženje robe.

480. Vijeće bi moglo prihvatiti navedenu tvrdnju kao tačnu, ako bi se pretpostavilo da svjedokinja S-2 dolazi na lice mjesta kad je događaj već u toku, međutim, sama svjedokinja S-2 je kategorična u svom svjedočenju da vidi i dolazak vojnika, i maltretiranja Zukića ispred njihove kuće, što se prema provedenim dokazima dešava prije prvog odlaska kamiona, dakle na samom početku događaja. Imajući u vidu da se ovim svrstava na lice mjesta na početku događaja, onda ostaje nejasno kako to sa mjesta gdje se nalazi nije mogla vidjeti da se kamion vratio drugi put i da je na njemu bilo još vojnika koji se raspoređuju oko kuće, što svjedokinja Muhić detaljno opisuje u svom svjedočenju. Također, simptomatično je da nije primjetila da je kamion prilikom drugog odlaska povezo i braću Tabakoviće, koji su prema kazivanju svjedokinje Muhić stajali na gornjem dijelu puta, na kojem se nalazila i svjedokinja S-2.

481. Dalje, svjedokinja S-2 se ne sjeća da je ispred kuće u bilo kojem trenutku vidjela svjedokinju Dženitu i njenu sestru, što je simptomatično imajući u vidu da je ona jedan duži vremenski period naslonjena na ogradu, zajedno sa sestrom, posmatrala opisane događaje do odvođenja brata i oca.

482. Nadalje, svjedokinja Dženita Muhić kategorički tvrdi da su se vojnici u sumrak dovezli istim svijetlim autom kojim su ih presreli kad su pokušali napustiti Višegrad, dok svjedokinja S-2 tvrdi da je to bio crveni passat. Vijeće u ovom dijelu poklanja vjeru svjedokinji Muhić koja je navedeno posmatrala sa prozora kuće koja se nalazila preko

puta njene porodične kuće i koja je zasigurno imala veći neposredni interes da sa što većom pažnjom opazi sve detalje kritičnog dana. Dakle, Vijeće primjećuje da svjedokinja S-2 u svom kazivanju ne navodi neke specifične detalje koje je mogla vidjeti, a koje navodi svjedokinja Muhić u svom svjedodčenju

483. Tako svjedokinja S-2 nije spomenula da u vrijeme boravka vojnika u kući, jedna žena iskače kroz balkonska vrata i bježi od vojnika, što je morala primjetiti da je zaista stajala na mjestu na kojem tvrdi da je bila kritične prilike. Također, u svom iskazu ne spominje i druge vojnike koji su bili raspoređeni da čuvaju stražu oko kuće, a što je također moralo biti vidljivo sa mjesta gdje tvrdi da se nalazila. Najzad, ne pominje detalj da su optuženi kroz ista balkonska vrata napustili kuću, što Vijeće pretpostavlja da se desilo, jer su prema kazivanju svjedokinje Muhić ulazna vrata kuće bila zaključana pa je i sama u zoru morala ući u kuću preko terase, koja je jedina bila otvorena.

484. Svjedokinja S-2 je tvrdila da se nedugo po ulasku grupe vojnika u kuću čuo rafal, nakon čega se udaljava sa lica mjesta, međutim, navedena tvrdnja svjedokinje S-2 nije potkrepljen svjedodčenjem kćerke oštećene, koja tvrdi da se ništa nije čulo i da sve do ulaska u kuću nije ni znala da je majka ubijena. Kako opisuje, majka je ubijena metkom u čelo, što isključuje mogućnost da se radilo o rafalnoj paljbi, kako to opisuje svjedokinja S-2.

485. U daljem kazivanju, svjedokinja S-2 tvrdi da je naredni dan oko podne prolazila pored kuće Zukića, gdje je vidjela razbijena balkonska vrata i krv po zidovima, te tijelo Behije Zukić zamotano u deku u niši u blizini ulaznih vrata. Tom prilikom kategorična je da nije vidjela bilo koga od mještana niti Dženitu Muhić, te nije vidjela kola hitne pomoći.

486. Navedeno je nesaglasno sa iskazom svjedokinje Muhić koja tvrdi da su kola hitne pomoći došla nakon 2-3h ali sigurno prije podne, jer je tijelo majke pronašla jako rano. Nadalje, tijelo majke je umotanu u deku tek po dolasku hitne pomoći, pa je nejasno kako je to svjedokinja S-2 mogla vidjeti tijelo zamotanu u deku ostavljeno u hodniku kod ulaznih vrata, a da u blizini nisu bila kola hitne pomoći ili kako je moguće da nije vidjela svjedokinju Muhić, koja tvrdi da se nikako nije udaljavala od kuće.

487. Činjenica jeste da svjedokinja S-2 na prezentiranoj fotodokumentaciji⁹⁴ sa apsolutnom preciznošću prepoznaje kuću oštećene Behije Zukić, što je bilo za očekivati ako se ima u vidu da su i ona i svjedokinja Dženita Muhić na glavnom pretresu potvrdile da su se jako dobro poznavale, da su bile školske prijateljice, te da je svjedokinja S-2 često boravila u kući Zukića, obzirom da su živjele u istom naselju, međutim, iz razloga koje je prethodno navelo, te značajnih odstupanja i kontradiktornosti u kazivanjima svjedokinje S-2, Vijeće nije istoj moglo pokloniti vjeru.

488. Možda i najznačajnija razlika u svjedočenju svjedokinje S-2 jeste u pogledu tačnog trenutka u kojem saznaje identitet optuženog Dragana Šekarića. Tako u svom svjedočenju na glavnom pretresu tvrdi da je istog poznavala iz viđenja po nadimku „Pive“ te da je imala priliku da ga u dva ili tri navrata prije inkriminisanog događaja vidi u gradu. Njegovo ime i prezime saznaje tek 1999.godine, kada su se lično upoznali. Nakon što je na iste okolnosti saslušana kao svjedok Suda, svjedokinja S-2 na potpuno drugačiji način iskazuje na ovu okolnost, tvrdeći da u to vrijeme nije poznavala optuženog, i nije sigurna je li imala priliku istog vidjeti u gradu. Dodaje da je kritične prilike samo prepoznala Milana Lukića i Vladana Vojinovića, a optuženom je zapamtila lik i tek je protekom određenog vremenskog perioda saznala da se taj lik veže za ime Dragan Šekarić.

489. Navedena nedosljednost u kazivanju svjedokinje je veoma relevantna, obzirom da je saslušavana upravo na okolnost učešća optuženog kao pripadnika grupe Milana Lukića u događajima za koje se teretio ovom tačkom izmijenjene optužnice.

490. Simptomatično je i da svjedokinja S-2 među učesnicima navedenog događaja imenuje Vladana Vojinovića, koji je išao u istu školu sa njom i svjedokinjom Dženitom Muhić, pri čemu svjedokinja Muhić navedeno lice uopšte ne prepoznaje u grupi vojnika.

491. Vijeće uvažava činjenicu da je u tom trenutku svjedokinja Muhić osjećala strah za vlastitu i sigurnost svoje porodice, te da je moć njene percepcije bila smanjena, i da je kako sama tvrdi, njena pažnja bila isključivo fokusirana na Milana Lukića, kao lice koje se najviše isticalo u grupi vojnika. Međutim, Vijeće ne može zanemariti ni tvrdnju svjedokinje Muhić da poznaje osobu po imenu Vladan Vojinović, kao školskog druga, te

⁹⁴ **D-S-3** – Fotografije prezentirane svjedoku S-2 na glavnom pretresu održanom dana 22.12.2014. godine.

vjeruje da bi istog prepoznala, da je kritične prilike bio prisutan pred njenom porodičnom kućom

492. Slijedeći iskaz Dženite Muhić, Vijeće je zaključilo da isti vojnici koji presreću njihovo vozilo na izlazu iz Višegrada, dolaze pred njenu porodičnu kuću, dakle, da je među navedenim licima bio Vladan Vojinović, Vijeće pretpostavlja da bi ga svjedokinja Muhić identificirala, ako ne kasnije, onda zasigurno u momentu presretanja vozila u kojem je sa porodicom krenula izaći iz Višegrada. Nasuprot tome, ona je u svom kazivanju kategorična da je od vojnika koji su ih presreli jedino zapamtila Milana Lukića, dok ostale nije poznavala, zbog čega je pretpostavila da nisu iz Višegrada.

493. Sve navedene nesaglasnosti u njihovim iskazima, te protivrječnosti u kazivanjima svjedokinje S-2, Vijeće je imalo u vidu prilikom donošenja konačne odluke, pa imajući u vidu da svjedokinja Muhić ne može sa sigurnošću identificirati bilo kojeg drugog vojnika osim Milana Lukića, zaključeno je da se na spornom iskazu svjedokinje S-2 ne može zasnovati uvjerenje o krivici optuženog van svake razumne sumnje.

494. Za Vijeće je svakako bila relevantna i činjenica da je svjedočenje svjedokinje S-2 bilo motivirano razlozima lične prirode, koja bi čak mogla predstavljati odmazdu optuženom za podnošenje krivične prijave protiv nje, obzirom da saslušanje svjedokinje S-2 i njenog supruga u istrazi⁹⁵, datira mjesec dana po podizanju krivične prijave koja je uvrštena u dokaze u ovom predmetu.

495. Vijeću je simptomatično da se svjedokinja koja je godinama u izuzetnim prijateljskim odnosima sa optuženim, odlučuje na doborovljno i samoinicijativno svjedočenje pred tužiocem, u trenutku kad je optuženi suprotstavio njenim neposrednim interesima, što svakako narušava objektivnost i nepristrasnost njenog svjedočenja.

496. Na okolnost dugogodišnjih prijateljskih odnosa, te razloga zbog kojih su isti narušeni, saslušana je supruga optuženog, Branka Šekarić⁹⁶ u svojstvu svjedoka odbrane. O intezivnim prijateljskim i privatnim odnosima porodice Šekarić i porodice zaštićene svjedokinje S-2 i njenog supruga, svjedoka S-4, govore i materijalni dokazi

⁹⁵ **T-8-** Zapisnik o saslušanju svjedoka S-2, zajedno sa Fotoalbumom u prlgu, Tužilaštvo BiH broj T20 KTRZ 0006581 13 od 27.11.2014. godine.

⁹⁶ Svjedokinja odbrane Branka Šekarić je saslušana na glavnom pretresu održanom 20.20.2014.godine.

odbrane uloženi u spis⁹⁷. Detalje svjedočenja supruge optuženog, te navode iz prezentiranih materijalnih dokaza Vijeće je imalo u vidu, ali ih nije detaljnije elaboriralo, jer su isti prezentirani na sjednici zatvorenoj za javnost, pa je ocijenjeno da bi se objelodanjivanjem navedenih podataka javnosti, ugrozila zaštita identiteta zaštićenih svjedoka. Međutim, na temelju navedenih dokaza osnovano se može zaključiti da su odnosi između ove dvije porodice ozbiljno poremećeni od trenutka suprotstavljanja svjedokinje Branke Šekarić privatnim, poslovnim i političkim interesima svjedokinje S-2, protiv koje je podignuta i krivična prijava.

497. Također Vijeće primjećuje da svjedokinja S-2 i njen suprug, negirajući prijateljske odnose sa optuženim, istog nazivaju „zlikovcem“ i „zvijeri“, tvrdeći da je veličao zlodjela ratnog zločinca Milana Lukića, pa ipak svjedok S-4 na upit optuženog ne negira da je zajedno sa njim vozio za Beograd osobe bošnjačke nacionalnosti, koje su bile voljne da svjedoče kao svjedoci odbrane u predmetu koji se pred Tribunalom vodio protiv optuženog Milana Lukića.

498. Da su ovi svjedoci skloni odmazdi prema optuženom, Vijeće se uvjerilo na sjednici zatvorenoj za javnost, kada je svjedok S-4 izjavio da je fizički napad u kojem je zadobio teške tjelesne povrede vezan za optuženog Dragana Šekarića, u što se Vijeće nije moglo uvjeriti na osnovu informacija koje su dobijene od MUP-a Goražde, odnosno krivične prijave koju je podnio svjedok S-4 u kojoj kao napadača imenuje sasvim drugo lice. Navedeno je kod Vijeća stvorilo uvjerenje da su ovi svjedoci spremni neosnovano inkriminisati optuženog, što je dodatno izazvalo sumnju u vjerodostojnost njihovog svjedočenja.

⁹⁷ **O-21** – Kopija Optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KT 0005979 13 od 06.05.2014. godine, potvrđene dana 13.05.2014. godine.

O-22– Rješenje o odobravanju pristupa informaciji, Službe za odnose sa javnošću, Bosansko podrinjskog kantona, broj: 19-49-82-3/14 od 18.03.2014. godine sa Rješenjem Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1-05-05-34/01 od 11.10.2001. godine sa pratećim Zapisnikom p dnevnom redu, kao Popisom osnivača, Udruženja građana povratnika “Zdravo komšija”, Odluka o zastupanju I predstavljanju Udruženja građana povratka “Zdravo komšija” os 06.08.2001. godine, Rješenje Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1 : 05-05-23/06 od 29.12.2006. godine, Odluka Udruženja povratnika “Zdravo komšija” Goražde od 03.12.2006. godine, Rješenje Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1: 05-05-46/08 od 05.11.2008. godine, Rješenje Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1: 05-05-17/11 od 07.04.2011. godine, Odluka Udruženje povratnika “Zdravo komšija” Goražde od 23.03.2011. godine, Podnesak Službe za odnose sa javnošću, Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: 05-05-111-2/14 od 14.03.2014. godine.

499. Dakle, Vijeće je bilo dužno prilikom ocjene iskaza ovih svjedoka, iz svih naprijed navedenih razloga, postupiti sa povećanom pažnjom, obzirom da su iskazi ovih svjedoka bili motivirani ličnim razmircama sa porodicom optuženog sa kojim su dugo godina bili u prijateljskim odnosima, odnosno, njihovi iskazi su bili motivirani interesima privatne prirode.

500. Još jedna specifičnost u pogledu iskaza svjedokinje S-2 jeste činjenica postojanja službene zabilješke⁹⁸ postupajućeg tužioca, sastavljene 13.01.2014.godine, u kojem se obavlja informativni razgovor sa svjedokinjom S-2, nakon što je sudija za prethodno saslušanje vratio optužnicu na dopunu, nalazeći da u odnosu na ovu tačku optužnice nije dostavljeno dovoljno dokaza koji potkrepljuju postojanje osnovane sumnje da je optuženi počinio djelo koje mu se stavlja na teret.

501. Sve opisano je dovelo u sumnju tvrdnju svjedoka S-2 da je prisistvovala opisanom događaju, i da je među vojnicima koji su počinili predmetne inkriminacije bio i optuženi Dragan Šekarić.

502. Vijeće primjećuje da Tužilaštvo na navedenu okolnost, nije saslušalo niti jednog drugog mještanina naselja Dušće, koji je kritične prilike bio prisutan događajima iz optužnice, a koji bi posjedovao relevantna saznanja o načinu izvršenja djela i učiniocima. Imajući u vidu navedeno, te činjenicu da oštećena Dženita Muhić u kritično vrijeme nije poznavala optuženog i nije mogla prepoznati druge osobe koje su kritične prilike bili u grupi sa Milanom Lukićem, te da jedino svjedokinja S-2 identificira optuženog Dragana Šekarića, kao počinioca predmetnih inkriminacija, to se Sud na temelju njenog iskaza, motiviranog razlozima lične i privatne prirode, nije mogao van svke razumne sumnje uvjeriti u krivicu optuženog za ovu tačku izmijenjene optužnice.

3. Tačka 3. izreke oslobađajućeg dijela presude- premlaćivanje svjedoka VG-025 u logoru u "Uzamnica"

503. Na temelju provedenih dokaza, Vijeće nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi da je optuženi učestvovao u premlaćivanju zaštićenog svjedoka VG-025, na način kako mu se to stavlja na teret u činjeničnom opisu tačke 4. izmijenjene optužnice.

⁹⁸ T-18- Službena zabilješka sastavljena povodom informativnog razgovora sa zaštićenim svjedokom S-2, broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od dana 13.01.2014. godine, u potpisu tužilac Seid Marušić.

504. Vijeće prvobitno nalazi korisnim naglasiti da je tužilac prilikom izmjene optužnice, uvođenjem oštećenog Nurke Derviševića u činjenični opis, izvršio prekoračenje prvobitno postavljenog činjeničnog opisa na štetu optuženog, imajući u vidu da je tačka 4.prvobitne optužnice obuhvatala radnje optuženog usmjerene samo prema jednom oštećenom (svjedoku VG-025), a ne zlostavljanje i drugih zatvorenika logora „Uzamnica“, pa Vijeće navedenu izmjenu tužioca nije moglo tretirati kao konkretizaciju oštećenih lica, već kao prekoračenje činjeničnog opisa (identiteta) prvobitne optužnice, čije bi prihvatanje išlo na teret optuženom.

505. Imajući u vidu da se na navedenu okolnost nije saslušao neposredno oštećeni, svjedok VG-025, Vijeće je izvršilo detaljnu ocjenu iskaza ostalih svjedoka saslušanih na okolnost prisustva optuženog Dragana Šekarića u logoru „Uzamnica“ u Višegradu i njegovog učešća u počinjenju djela koje mu se stavljalo na teret.

506. Svjedok Ahmetspahić Hajrudin⁹⁹, je u svom svjedočenju opisao da je bio zatvoren u „Uzamnici“ u isto vrijeme kad i svjedok VG-025. On je u vrijeme obuhvaćeno optužnicom stanovao sa članovima porodice u naselju Velji Lug u Višegradu, gdje je jedne prilike došla grupa vojnika, među kojima je prepoznao samo jednog vojnika za kojeg vjeruje da je prije sukoba radio u restoranu „Ušće“ u Višegradu. Među njima je bio i vojnik kojeg su oslovljavali nadimkom „Goraždak“ a čiji identitet saznaje kasnije, od prijatelja Almira Aljevića, koji mu je rekao da se osoba pod tim nadimkom zove Dragan Šekarić, da je iz Goražda i da je jedno vrijeme radio u pilani kod Stanka Pecikoze.

507. U izjavi iz istrage¹⁰⁰, svjedok je detaljnije pojasnio da je nekad početkom juna ovo lice došlo sa grupom vojnika u naselje Velji Lug opština Višegrad. Te prilike su maltretirali stanovnike, među kojima i majku i sestru svjedoka, dok je on uspio pobjeći u šumu. U povratku u naselje, zatekao je majku i sestru ubijene u dvorištu porodične kuće. Svjedok sa tog mjesta bježi dalje u Bajinu baštu, gdje ga nekad u ljeto iste godine zarobljava srpska vojska, odvodi u Vardište, a potom u logor „Uzamnica“. Sjeća se po dolasku u logor da je zatekao svjedoka Nurku Derviševića, dok svjedok VG-025 dolazi u logor znatno nakon njihovog dolaska, nije ga poznavao od ranije, već su se upoznali za vrijeme zatočenja. Tvrdi da su za vrijeme boravka u logoru bili konstatno

⁹⁹ Svjedok optužbe Hajrudin Ahmetspahić je saslušan na glavnom pretresu održanom 10.07.2014.godine.

¹⁰⁰ T – 7 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Ahmetspahić Hajrudin broj 08-02/5-2- /05 od 04.10.2005.godine.

premlaćivani od strane vojnika, koje nije poznavao od ranije, te se ne može sa sigurnošću odrediti u pogledu njihovog identiteta.

508. Na upit tužioca da li se može opredijeliti da li je za vrijeme boravka u logoru imao priliku vidjeti optuženog Šekarića, odnosno lice po nadimku „Goraždak“, svjedok je izjavio „*Dok sam ja bio u logoru, nikad nije došao*“. Dakle, svjedok je kategoričan da lice koje on poznaje kao Dragan Šekarić zv. „Goraždak“ niti jednom nije vidio u logoru Uzamnica, dok u iskazu iz istrage još dodaje da mu nije poznato da je ovo lice pretuklo bilo kojeg zatvorenika u logoru u vrijeme dok je on bio zatvoren.

509. Vijeće primjećuje da je navedeni svjedok dosta konfuzno iznosio događaje kojima je prisustvovao, a koji su prethodili njegovom odvođenju u logor „Uzamnica“, pri čemu ne smiješta precizno događaje o kojima svjedoči u konkretan vremenski interval, što dodatno otežava ocjenu autentičnosti i relevantnosti njegovog iskaza u kontesktu ostalih provedenih dokaza. Svjedok događaje iznosi na opisani način vjerovatno uslijed traumatičnih iskustava onoga što je preživio, obzirom da je u povratku iz šume zatekao tijela ubijene majke i sestre, nakon čega je morao bježati i kriti se od srpskih vojnika koji su nastavili dolaziti u selo. Međutim, Vijeće vjeruje da je svjedok doslijedan u pogledu iznošenja opisa lica koje je kritične prilike došlo sa vojnicima, koje su oni oslovljavali nadimkom „Goraždak“, a čiji identitet je saznao posredno.

510. U izjavi iz istrage, svjedok je odredio ovo lice kao osobu koja je često dolazila u njegovo selo, da bi „*redovno pljačkao imovinu bošnjačkog stanovništva*“, a čuo je za vrijeme skrivanja po šumi i da je izvršio ubistvo izvjesnog Avdića, a potom i njegove supruge i djece.

511. Navedene inkriminacije nisu bile obihvaćene predmetnom optužnicom, ali ih je Vijeće imalo u vidu prilikom ispitivanja mogućnosti svjedoka da percipira lik optuženog, te vjeruje da bi ovaj svjedok na isti način opisao i da je optuženi Dragan Šekarić učestvovao u premlaćivanju svjedoka VG-025, da je bio očevidac takvog događaja za vrijeme boravka u logoru „Uzamnica“.

512. Odbrana je tokom postupka prigovarala na kredibilitet ovog svjedočenja, smatrajući navedeni iskaz neprovjerenim i nepotkrijepljenim u pogledu utvrđivanja identiteta lica po nadimku „Goraždak“. Naime, branilac je isticao činjenicu da su saznanja svjedoka Ahmetpahića o identitetu osobe koja je koristila navedeni nadimak posredna, odnosno svjedok je navedenu informaciju dobio od prijatelja Almira Aljića, koji nije saslušan kao svjedok u ovom predmetu, te odbrana nije imala priliku ispitati

ga na navedene okolnost, kako bi se ovi navodi svjedoka Ahmetspahića potvrdili ili opovrgli.

513. Vijeće se nije detaljnije upustilo u ocjenu navedenog prigovora, obzirom da sam svjedok Ahmetspahić tvrdi da lice koje označava nadimkom „Goraždak“ nije imalo priliku vidjeti u logoru „Uzamnica“, s tim da Vijeće nalazi uvjerljivom tvrdnju svjedoka da je navedeni nadimak prema njegovim saznanjima, koristio Dragan Šekarić, što je uostalom potkepljeno i iskazima drugih svjedoka, saslušanih na okolnost događaja u Kosovu polju, za koje je optuženi oglašen krivim.

514. Drugi svjedok saslušan na ovu okolnosti je Nurko Dervišević¹⁰¹, koji je prije izbijanja sukoba sa porodicom živio u naselju Mahala opština Višegrad. On je prema vlastitom kazivanju u logoru „Uzamnica“ boravio u isto vrijeme kad i svjedok Hajrudin Ahmetspahić, te potvrđuje da je svjedok VG-025 doveden u logor znatno kasnije po njihovom dolasku.

515. Opisao je da je za vrijeme boravka u logoru, izveden jedne prilike na čišćenje grada zajedno sa Ademom Berberovićem, i te prilike su utovarali neke ubijene pse u kontejner, kada je neko iz grupe vojnika koji su prolazili rekao da i njih treba ubaciti u kontejner zajedno sa psima. Svjedok nije poznao nikoga od navedenih lica, ali mu je Adem Berberović rekao da se radi o Draganu Šekariću iz Goražda i izvjesnom Novi Rajaku.

516. Međutim, na upit tužioca da li je imao priliku vidjeti lice za koje mu je rečeno da se zove Dragan Šekarić u logoru Uzamnica svjedok je izjavio „*Ma i da sam ga vidio ne bi ga pozn'o, ne bi pozn'o tog čovjeka, nisam ga znao...ne mogu da kažem. Vjerovatno se jeste kretao ali meni na oči nije dolazio.*“ U daljem kazivanju, svjedok je opisao još jednu situaciju u kojoj je imao priliku vidjeti optuženog, a to je bilo za vrijeme obavljanja prinudnih radova kod zadruga na Mušićima, tako da vjeruje da bi ga prepoznao da je dolazio u logor „Uzamnica“.

517. Odbrana je u unakrsnom ispitivanju ukazala na razlike u kazivanju svjedoka na glavnom pretresu i u istrazi, obzirom da u svojoj izjavi datoj na zapisnik u Okružnom tužilaštvu u Istočnom Sarajevu¹⁰², svjedok navodi da je identitet optuženog saznao za

¹⁰¹ Svjedok optužbe Nurko Dervišević je svjedočio na glavnom pretresu održanom 10.07.2014.godine.

¹⁰² O-9- Zapisnik o saslušanju svjedoka Dervišević Nurka dat Okružnom Tužilaštvu u I.Sarajevu broj KT-620/05 od 26.04.2010.godine.

vrijeme obavljanja radova na Mušićima, od Šabana Muratagića, koji je „dobro poznao ljude iz Župe“, dok je na glavnom pretresu nešto drugačije opisao navedeni događaj, rekavši da je ime i prezime optuženog saznao od zatvorenika Muharema Sijerića, koji je inače iz Kopača kod Goražda, a koji je tog dana bio izveden sa njima na prinudni rad.

518. Tako je u svom svjedočenju na glavnom pretresu te na zapisniku datom Tužilaštvu BiH¹⁰³, svjedok Dervišević opisao da je za vrijeme dok su radili na Mušićima, rijekom Drinom naišao čamac sa grupom vojnika, među kojima je bilo lice u civilnoj odjeći koje je imenom zovnuo Sijerić Muharema, zovnuvši ga navodno da zapale cigaru, da bi po povratku Sijerić imao vidne povrede od udaraca. Svjedok je prepoznao da je to lice za koje mu je Adem Berberović ranije rekao da se zove Dragan Šekarić i da je iz Goražda.

519. Na upit branioca da se u konačnici opredjeli kada i na koji način on saznaje identitet optuženog, svjedok Dervišević daje neodređen odgovor, tvrdivši da se tako pričalo među prisutnima na radu.

520. Vijeće na temelju ovakvog iskaza nije čak moglo sa sigurnošću steći uvjerenje da bi ovaj svjedok mogao na adekvatan način identificirati prisustvo optuženog u logoru „Uzamnica“, pa je njegov iskaz ocijenjen nesigurnim, nepreciznim i nepodobnim za utvrđivanje krivice optuženog za premlaćivanje zatvorenika u logoru „Uzamnica“.

521. Pored toga, ovaj svjedok u svojim izjavama ne inkriminira lice Dragan Šekarić kao osobu koja je pretukla svjedoka VG-025 za vrijeme njegovog boravka u logoru, dodajući da mu je poznato da je oštećenog najviše tukao Milan Lukić, koji je najšećće dolazio sam, mada je ponekad znao biti u društvu sa vojnicima, koje ne bi mogao identificirati, jer ih nije poznao od ranije.

522. Svjedok Nurko Dervišević je u jednom dijelu svjedočenja izjavio da je i on pretučen jedne prilike, od strane njemu nepoznatih vojnika, da bi mu zatvorenik Šaban Muratagić, po povratku u ćeliju rekao da su ga pretukli Šekarić i Inđić Boban. Pojašnjava da on prilikom izvođenja nije mogao jasno vidjeti ko ga je udarao, jer se to desilo u kasnim noćnim satima.

¹⁰³ **T-6-** Zapisnik o saslušanju svjedoka Dervišević Nurka dat SIPA-i broj 16-04/2-3-04-2-581/13 od 10.09.2013.godine.

523. Vijeće nalazi da je svjedok Dervišević u svom kazivanju neodređen i protivrječan samom sebi, obzirom da posredno identificira osobu Dragan Šekarić kao osobu koja ga je pretukla, dok je u ranijem izlaganju bio decidan da optuženog nije nikako viđao u logoru. U svakom slučaju, prelaćivanje svjedoka Nurke Derviševića nije bilo obuhvaćeno prvobitnom optužnicom, te Vijeće izmjenu optužnice u tom pravcu nije prihvatio iz razloga koji su već izneseni.

524. Sve i da se mogla prihvatiti izmjena optužnice u tom pravcu, Vijeće na temelju samo ovog posrednog saznanja, nepotkrepljenog drugim provedenim dokazima i samom izjavom Šabana Muratagića, ne bi moglo van svake razumne sumnje utvrditi krivicu optuženog za prelaćivanje svjedoka Nurke Derviševića.

525. Vijeće načelno primjećuje i da ovi saslušani svjedoci krajnje neodređeno navode vrijeme zarobljavanja, a ne mogu tačno opredjeliti ni bližu vremensku odrednicu boravka u logoru „Uzamnica“, što je bilo krajnje relevantno sa aspekta ispitivanja kredibilitnosti i istinitosti njihovih iskaza.

526. U konačnici, jedini svjedok koji neposredno inkriminiše optuženog, jeste Šaban Muratagić. On je u svojoj izjavi iz istrage¹⁰⁴ tvrdio da je u logor „Uzamnica“ doveden nekad 12.06.1992.godine u prijepodnevnim satima, te je po dolasku zatekao komšije Salku Ahmetagića, Ismeta Bulatovića i Šemsu Polju.

527. Ovaj svjedok u izjavi iz istrage ne spori da je bio zatvoren u logoru u isto vrijeme kad i svjedok Nurko Dervišević, te opisuje samo da su gotovo svaku drugu ili treću noć u logor dolazili Milan Lukić i njegov brat Sredoje, te Oliver Krsmanović i jedan za kojeg je kasnije saznao da se zove Drago Šekarić i da je iz Goražda. Svjedok je dalje izjavio da uvijek kad su oni dolazili, zatvorenike bi tukli raznim predmetima, šakama i nogama, a koristili su i električne palice. Niti u jednom dijelu ovaj svjedok ne spominje prelaćivanje svjedoka Nurke Derviševića ili svjedoka VG-025.

528. U pogledu vremenskog određenja boravka u logoru on je znantno konkretniji od drugih svjedoka, pa tako precizira i da je dana 02.08.1992.godine, u logor je došao Milan Lukić i odveo 60-70 zarobljenika, ostali su samo on i Nurko Dervišević. Nakon

¹⁰⁴ **T-9-** Zapisnik o saslušanju svjedoka Muratagić Šabana broj: 17-04/2-04-2-293/07 od 15.03.2007.godine, u prilogu Izvod iz matične knjige umrlih za isto lice broj: 05/1-13-3-983/2014 od dana 04.11.2014.godine.

toga, u logor su dovedeni novi zarobljenici i svi su tu boravili do aprila 1994.godine. Vijeće primjećuje da je svjedok u iznošenju relevantnih detalja veoma koncizan, ali ipak u svojoj izjavi ne pominje događaje obuhvaćene tačkom 4. izmijenjene optužnice.

529. Osim što je prilikom ocjene iskaza ovog svjedoka Vijeće bilo u obavezi poštovati ograničenja u ocjeni i korištenju njegovog iskaza, na način da se isključivo na temelju njegovog iskaza nije mogla u odlučujućoj mjeri zasnovati osuđujuća presuda, Vijeće primjećuje i da isti osim načelnog pomena optuženog u kontekstu grupe vojnika koja je u više navrata prelaćivala zarobljenike, ne konkretizuje prelaćivanje oštećenog VG-025 upravo od strane optuženog Dragana Šekarića.

530. Vijeće na osnovu iskaza saslušanih svjedoka, koji nisu međusobno saglasni i koji su vremenski i činjenično neodredivi, nije mogao steći uvjerenje da je ova tačka izmijenjene optužnice van svake razumne sumnje dokazana.

531. Sud nije bio u mogućnosti saslušati putem video linka svjedoka Adema Berberovića, od kojeg je svjedok Hajrudin Ahmetpahić prema vlastitoj izjavi saznao za identitet optuženog. Dakle, radi se o svjedoku koji o opisanim događajima u logoru „Uzamnica“ posjeduje relevantna neposredna saznanja¹⁰⁵. Svjedok prema informacijama koje je dostavilo Tužilaštvo živi u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD).

532. Vijeće primjećuje da je ovaj svjedok tokom postupka bio dostupan Tužilaštvu BiH, obzirom da je u drugim predmetima ovog Suda svjedočio putem video linka. Međutim, Tužilaštvo nije blagovremeno ispoštovalo proceduru pozivanja navedenog svjedoka posredstvom međunarodne pravne pomoći, te se nije moglo obezbijediti njegovo saslušanje pred ovim Vijećem, pa je u konačnici tužilac odustao od njegovog saslušanja.

533. Dakle, prelaćivanje oštećenog svjedoka VG-025 od strane optuženog Dragana Šekarića u logoru „Uzamnica“ nije dokazano, pri čemu Sud nalazi korisnim

¹⁰⁵ T – 19 – Dopis Saveza logoraša u Bosni i Hercegovini :” Spisak lica koja su boravila u logoru Uzamnica” Višegrad, broj protokola 707 od dana 11.juli.2011. godine, oznaka Tajno, u prilogu dopis Saveza logoraša u BiH , od dana 17. Juni 2013, broj protokola 485.

naglasiti da oštećeni nije saslušan u svojstvu svjedoka, zbog proceduralnog propusta Tužilaštva da Tribunalu uputi zahtjev za skidanje mjera zaštite identiteta.¹⁰⁶

534. Iz tih razloga, navedeni svjedok nije bio pozvan da pristupi na Sud, iako je bio dostupan i sposoban¹⁰⁷ za neposredno i usmeno svjedočenje pred ovim pretresnim vijećem.

535. Detalje o navedenom proceduralnom propustu Tužilaštva, Vijeće je veće elaboriralo u okviru Procesnih odluka.

VI. ZAKLJUČAK

536. Na temelju provedenih dokaza, Vijeće se nesumnjivo uvjerilo da se od kraja maja, odnosno nakon 19.05.1992.godine i odlaska Užičkog korpusa JNA, na području opštine Višegrad desio širok i sistematičan napad Vojske Srpske Bosne i Hercegovine, kasnije Vojske Republike Srpske, koji je bio usmjeren protiv civilnog nesrpskog stanovništva područja ove opštine. U navedeno vrijeme, optuženi je djelovao kao pripadnik navedene vojske, pri čemu je bio potpuno svjestan da njegove radnje predstavljaju dio napada, te je poduzimanjem radnji opisanih u izreci presude, izvršio progon nesrpskog civilnog stanovništva, na etničkoj, nacionalnoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi i to silovanjem oštećene svjedokinje S-1 i ubistvom oštećene Jamak Fatime u naselju Kosovo polje dana 02.06.1992.godine.

537. Obzirom na pravnu kvalifikaciju Zločina protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, Vijeće je tokom postupka ispitivalo postojanje opštih elemenata navedenog djela, te je našlo da je optužba iste dokazala van svake razumne sumnje u odnosu na područje opštine Višegrad. Tako je postojanje širokog i sistematičnog napada na području opštine Višegrad utvrđeno činjenicama iz postupaka pred MKSJ koje su prihvaćene kao utvrđene rješenjem ovog Vijeća, a koji zaključak Vijeća je dodatno pokrijepljen iskazima svjedoka i uloženim materijalnim dokazima.

538. Nadalje, slijedeći element postojanja predmetnog krivičnog djela zahtijeva postojanje veze između radnji optuženog i širokog i sistematičnog napada koji se

¹⁰⁶ Uvidom u predmetni spis ustanovljeno je da je sudija Minka Kreho, još 28.03.2014.godine dostavila postupajućem tužiocu u ovom predmetu odobrenje za obraćanje Tribunalu u skladu sa članom 86 H Pravilnika o postupku i dokazima, odnosno odbrila obraćanje Tužilaštva Tribunalu sa zahtjevom za skidanje mjera zaštite svjedoku VG-025.

¹⁰⁷ Navedeno je ustanovljeno provedenim vještačenjem po naredbi Suda od 27.10.2014.godine.

odvijao na području Višegrada, što je podrazumijevalo da je optuženi u relevantno vrijeme bio dio struktura koje su vršile napad. Iz iskaza saslušanih svjedoka nesporno proizilazi da se optuženi u inkriminisanom periodu nalazio na teritoriji opštine Višegrad, iako je prema materijalnim dokazima, formalno pravno bio angažovan pri vojnoj pošti 7094 Goražde (pripadnik Goraždanske brigade i to u periodu 04.05.1992.godine do 28.08.1992.godine). Međutim, Vijeće napominje da je u kontekstu postojanja ovog opšteg elementa krivičnog djela, značajno bilo samo utvrditi da je optuženi bio dio oružanih formacija koje su vršile napad, što jeste nesporno utvrđeno.

539. Nadalje, opšti element ovog djela podrazumijevao je i civilni status oštećenih odnosno žrtava protiv kojih je bio usmjeren napad, te pojedinačne radnje optuženog. U konkretnom slučaju, nesporno je utvrđeno da su oštećene (Jamak Fatima i svjedokinja S-1), u vrijeme počinjenja djela, uživale zaštitu u skladu sa zajedničkim članom 3. Ženevskih konvencija, odnosno uživale su status zaštićene „civilne“ kategorije lica.

540. Posljednji uslov da bi optuženi bio oglašen krivim za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, jeste da postoji dovoljno dokaza da je počinio i pojedinačne inkriminacije navedene u izreci presude, odnosno da je svojim radnjama ostvario i elemente progona ubistvom i silovanjem nesrpskog civilnog stanovništva.

541. U konkretnom slučaju, žrtve zločina su oštećena Jamak Fatima i svjedokinja S-1, koje su se u kritičnom trenutku zatekle u naselju Kosovo polje, i koje su kao žrtve odabrane od strane optuženog i grupe lica sa kojima je kritičnog dana došao u naselje, isključivo na temelju svoje pripadnosti jednom narodu. Diskriminatorski odnos optuženog i drugih lica vidljiv je iz načina ophođenja prema svjedokinjama S-1 i S-3 te njihovoj djeci i svekrvi sa kojom su boravile u istoj kući, kao i prema oštećenoj Jamak Fatimi.

542. Kako je prethodno opisano, Vijeće je uvjerenje o krivici optuženog steklo prvenstveno na iskazu zaštićene svjedokinje S-1, koja je neposredno oštećena predmetnim krivičnim djelom i koja veoma detaljno opisuje sam dolazak grupe vojnika u kojoj se nalazio optuženi Šekarić. Ona je opisala i vrijeđanje i prijetnje koje su vojnici upućivali prema njoj, svjedokinji S-3 i njihovoj mladb djeci, te svekrvi koja je u kritično vrijeme boravila na spratu kuće. Svjedokinja detaljno opisuje i sam čin silovanja koji je nad njom izvršilo lice koje identificira nadimkom „Goraždak“ dodajući da su ga prisutni vojnici oslovljavali i imenom Dragan. Navedeno je u svom svjedočenju u relevantnom dijelu potkrijepila i svjedokinja S-3, koju je također silovao jedan od vojnika iz grupe, te

svjedokinje Bakira Hasečić i Amela Međuseljac.

543. Uvjerenje o krivici optuženog za ubistvo oštećene Jamak Fatime, Vijeće je zasnovalo također na svjedočenju svjedokinja S-1 i S-3, te svjedokinja Bakire Hasečić i Amele Međuseljac, koje su se krile na mjestu sa kojeg su mogle vidjeti dijelove događaja, pa tako i sam trenutak odvođenja oštećene u pravcu zapaljene porodične kuće, te na iskazu supruga ubijene Fatime Jamak, Šefketa Jamak.

544. Svjedokinje S-1 i S-3, te Bakira Hasečić, saglasno izjavljuju da se oštećena dolaskom pred kuću Bakira Kosa obraćala prisutnima sa molbom da joj pomognu ugasiti kuću, te nudeći da otkupi vozilo koje su joj prethodno oduzeli drugi vojnici, na što je optuženi rekao „*Baba hoće da otkupi auto, a ni marke nije dala, e sad ćeš gorjeti!*“ te je zajedno sa još dvojicom vojnika silom odgurao do njene kuće koja je već bila zapaljena, kojom prilikom su udarali oštećenu, tražili od nje novac, da bi je nakon dovođenja pred porodičnu kući i nakon što im je dala novac koji je imala, koristeći trenutak dok su je dvojica vojnika držala za ruke, optuženi Dragan Šekarić ugurao u zapaljenu kuću. Nakon toga, optuženi je istu usmratio pucnjem iz vatrenog oružja, nakon čega se vratio pred kuću Bakira Kosa, gdje su i dalje bile svjedokinje S-1 i S-3 rekavši kako je oštećena Jamak Fatima „*sama sebi presudila*“.

545. Suprug oštećene Jamak Šefket, je sa mjesta gdje se nalazio potvrdio da se čula galama vojnika i njegove supruge, tražili su joj novac, a ona je plakala, nakon čega je čuo da je neko od prisutnih rekao „ulazi!“ i potom se čuo pucanj. Kasnije je saznao da je ista ubijena i da je izgorila u porodičnoj kući.

546. Alibi koji je optuženi branio posredstvom svjedoka Topalović Miljka, koji je inače njegov ujak, i svjedokinje odbrane B.Č., a koji se odnosi na relevantni vremenski period za koji je oglašen krivim, ovo Vijeće nije prihvatilo, jer nalazi iskaze navedenih svjedoka nepotkrijepljenim, neuvjerljivim i nesaglasnim drugim provedenim dokazima.

547. U pogledu oslobađajućeg dijela presude, Vijeće će ukratko rezimirati razloge kojima se rukovalo prilikom donošenja odluke.

548. U pogledu tačke 1. izreke oslobađajućeg dijela presude, Vijeće nalazi korisnim naglasiti da Tužilaštvo tokom predmetnog postupka, nije izvelo dovoljno dokaza na okolnost postojanja opšteg elementa krivičnog djela za koje se optuženi teretio, odnosno postojanja širokog i sistematičnog napada na području Goražda, niti je na temelju provedenih dokaza van svake razume sumnje dokazano ne samo učešće, već

uopšte prisustvo optuženog na terenu Goražda u vrijeme napada na stanovništvo naselja Kokino selo.

549. Naime, saslušani svjedoci o prisustvu optuženog dali su neodređene, uopštene ili neuvjerljive iskaze, na kojima nije bilo moguće zasnovati uvjerenje o krivici optuženog.

550. U pogledu tačke 2.izreke oslobađajućeg dijela presude, kojom se optuženi teretio za odvođenje Zukić Faruka i Džemila, te ubistvo oštećene Zukić Behije, Vijeće naglašava da je Tužilaštvo na navedenu okolnost saslušalo samo dva svjedoka i to Dženitu Muhić, koja je neposredni očevidac i ujedno oštećena izvršenim krivičnim djelom, te svjedokinju S-2, čiji je kredibilitet u velikoj mjeri narušen tokom predmetnog postupka, a iz razloga koje je Vijeće već iznijelo.

551. Naime, Vijeće je cijeneći iskaze ova dva svjedoka, njihovim upoređivanjem i posmatranjem u odnosu na ostale izvedene dokaze došlo do zaključka da je iskaz svjedokinje S-2 nepotkrepljen drugim dokazima, protivrječan sam sebi i nesaglasan sa iskazom neposredno oštećene Dženite Muhić, čiji su otac i brat kritičnog dana odvedeni u nepoznatom pravcu, a majka pogubljena u večernjim satima u porodičnoj kući.

552. Razmatrajući dokazanost navoda iz tačke 3. oslobađajućeg dijela presude, u odnosu na premlaćivanje svjedoka VG-025, Vijeće nalazi nužnim istaći da Tužilaštvo u ovom predmetu nije na okolnost iz ove tačke optužnice saslušalo neposredno oštećenog, niti svjedoka Adema Berberovića, koji o događaju posjeduje relevantna neposredna saznanja. U konačnici, Tužilaštvo je na ovu tačku izvelo dokaz čitanjem izjave svjedoka Muratagić Šabana, na čijem iskazu se ne može u pretežnom dijelu zasnovati osuđujuća presuda, te na iskazu Nurke Derviševića i Ahmetspahić Hajrudina, koji nisu međusobno saglasni u kontekstu utvrđivanja dokaznog standarda *van svake razmne sumnje*.

553. Dakle, proceduralnim propustima Tužilaštva, te uslijed nedostatka dokaza, Vijeće je bilo u obavezi primjenom principa *In dubio pro reo* iz člana 3. stav 2 . ZKP BiH, osloboditi od optužbe Dragana Šekarića za radnje činjenično opisane u tačkama 1.) 2.) i 4.) na glavnom pretresu izmijenjene optužnice.

VII. ODLUKA O KAZNI

554. Član 2. KZ BiH u stavu 2. propisuje da se "propisivanje krivičnih djela, i vrste i raspona krivičnih sankcija zasniva na neophodnosti primjene krivičnopravne prinude i njenoj srazmjernosti, jačini opasnosti za lične slobode i prava čovjeka, te druge osnovne vrijednosti."

555. Odredbom člana 39. KZ BiH propisana je opća i posebna svrha kažnjavanja, koja se osim preodgoja učinioa sastoji i u društvenoj osudi učinjenog krivičnog djela, na način da se utječe na svijest građana o pogibeljnosti krivičnih djela, ali i o pravednosti kažnjavanja učinioa. Adekvatno kažnjavanje počinioca za učinjeno krivično djelo ima za cilj i prevenciju protivpravnih ponašanja kojima se povrijeđuju ili ugrožavaju temeljne opće ili individualne vrijednosti.

556. Pri odmjeravanju kazne za krivično djelo za koje je optuženi oglašen krivim, Vijeće je polazeći od svrhe kažnjavanja propisane članom 39. KZBiH, te slijedeći opšta pravila za odmjeravanje kazne iz člana 48. KZBiH, imalo u vidu način izvršenja krivičnog djela, te činjenicu da je u oba slučaja postupao sa direktnim umišljajem, kao oblikom vinosti.

557. Vijeće je nadalje cijenilo sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje egzistiraju na strani optuženog Dragana Šekarića, pa je tako kao olakšavajuću okolnost cijenilo činjenicu da je optuženi porodičan čovjek, otac dvoje djece, koje okolnosti nisu prema mišljenju vijeća kvalitativno i kvantitativno podobne da dovedu do izricanje blaže kazne, od one za koju se opredijelilo Vijeće, obzirom na specifične okolnosti krivičnog djela čiji je predmet napada bio život i dostojanstvo oštećenih.

558. Od otežavajućih okolnosti cijenjena je bezobzirnost optuženog u izvršenju pojedinačnih inkriminacija za koje je oglašen krivim, te činjenica da je koristio nemoć oštećenih i njihovu potpunu zavisnost od grupe vojnika sa kojima je došao kritične prilike, iskoristivši svoj status vojnika, da ostvari nasilan seksualni odnos sa svjedokinjom S-1, koja je bila u strahu za vlastiti i život svoje djece koja su tu bila prisutna.

559. Također, Vijeće je kao otežavajuću činjenicu cijenilo bezobzirnost optuženog u postupanju prema oštećenju Jamak Fatimi, koju je lično optuženi ugurao u kuću koja je prethodno zapaljena, da bi nakon što je plamen zahvatio oštećenu, optuženi ispalio metak u nju. Da optuženi nakon počinjenja djela nije ispoljavao kajanje zbog učinjenog,

proizilazi iz njegove rečenice „*sama je sebi presudila!*“ pri čemu Vijeće naglašava da je navedeno učinjeno oštećenoj samo iz razloga što nije odmah ponudila novac za „otkup“ vozila koje joj je prethodno oduzela grupa vojnika, sa kojom je optuženi došao u naselje Kosovo polje.

560. Kao otežavajuću okolnost Vijeće je cijeniло težinu povrede zaštićenog dobra, pa je u vezi s tim imalo u vidu da je krajnja posljedica radnji optuženog bilo psihičko uništenje svjedokinje S-1, jer se silovanje nad istom desilo u okolnostima u kojem je ista osjećala bojazan za sigurnost vlastite mladb djece, koji takvo postupanje čini vrijednim prezira, uz nužne posljedice u vidu fizičke, te i danas prisutne duševne patnje i degradacije.

561. Pogubljenje oštećene Jamak Fatime se desilo na krajnje zastrašujući i brutalan način, koji u svom iskazu opisuje suprug ubijene, što je također Vijeće imalo u vidu kod konačnog odmjeravanja visine kazne.

562. Dakle, Vijeće je na osnovu svih provedenih dokaza došlo do nesumnjivog zaključka da je optuženi umišljajno ostvario sva bitna obilježja djela za koje je oglašen krivim, a koje je počinio na način opisan u izreci presude, nalazeći da je izrečena kazna srazmjerna težini počinjenog djela i nastupjelim posljedicama, te da će se istom ostvariti svrha kažnjavanja.

563. Obzirom na sve naprijed navedeno, Vijeće nalazi da će se izricanjem kazne zatvora u trajanju od 14 (četrnaest) godina, u konkretnom slučaju postići svrha kažnjavanja.

VIII. ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

564. Sud je primjenom odredbi člana 188. stav 4. ZKPBiH odlučio osloboditi optuženog obaveze naknade troškova postupka, u dijelu u kojem je oglašen krivim, obzirom da je isti prema ličnim podacima u spisu lošeg materijalnog stanja, pa imajući u vidu da je ovom presudom nepravosnažno osuđen na višegodišnju kaznu zatvora, te da će u narednom periodu optuženi biti objektivno spriječen da ostvaruje zaradu. Vijeće je imalo u vidu i da su u dosadašnjem toku postupka i troškovi zastupanja putem branioca po službenoj dužnosti, plaćani iz budžetskih sredstava Suda, pa je ocijenjeno da bi dosuđivanjem obaveze naknade troškova bila dovedena u pitanje egzistencija optuženog i članova njegove porodice.

565. U odnosu na oslobađajući dio presude, Sud je primjenom odredbe člana 189. stav 1. ZKP- a BiH optuženog oslobodio obaveze naknade troškova postupka.

IX. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA

566. Primjenom odredbi člana 198. stav 2 ZKP-a BiH, Sud je radi ostvarivanja

imovinskopravnog zahtjeva oštećene Jamak Šefketa i svjedokinju S-1 uputio na parnicu, obzirom da podaci prikupljeni u toku ovog postupka nisu Vijeću pružili pouzdan osnov za potpuno ili djelimično dosuđenje, pa je ocijenjeno da bi utvrđivanje visine imovinsko pravnog zahtjeva predstavljalo nepotrebno odugovlačenje predmetnog postupka.

567. U odnosu na oslobađajući dio izreke presude, Sud je po ovom pitanju postupio u skladu sa odredbom člana 198.stav 3. ZKP BiH.

ZAPISNIČAR

Pravni savjetnik

Lejla Kurtanović

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Mira Smajlović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude stranke i branioci mogu izjaviti žalbu vijeću Apelacionog odjeljenja Suda u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog opravka presude.

U skladu sa odredbom člana 293. stav 4. ZKP BiH oštećeni presudu mogu pobijati žalbom, samo u dijelu koji se odnosi na odluku Suda o troškovima krivičnog postupka i odluku o imovinsko pravnom zahtjevu.

*Žalba se podnosi Sudu u dovoljnom broju primjeraka.

X. ANEKS I

A. PRIHVAĆENE UTVRĐENE ČINJENICE

ANEKS

1. Predmet MKSJ Tužilac protiv Mitra Vasiljevića (IT-98-32-T,) prvostepena presuda od 29.11.2002.godine,

1. „Opština Višegrad smještena je u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine, a na svojem istočnom rubu graniči sa Republikom Srbijom. Gradsko sjedište opštine Višegrad nalazi se na lijevoj obali Drine“(§ 39.)

2. „Godine 1991. opština je imala oko 21.000 stanovnika, od čega je u samom gradu Višegradu živjelo njih oko 9.000. Približno 63% stanovništva bilo je muslimanske nacionalnosti, a oko 33% srpske“ (§ 39.)

3. „U novembru 1990. u općini su održani višestranački izbori“(§ 39.)

4. „Većinu glasova osvojile su dvije stranke: SDA (Stranka demokratske akcije), uglavnom muslimanska, i SDS (Srpska demokratska stranka), uglavnom srpska“(§ 40.)

5. „Rezultati izbora gotovo su potpuno odgovarali nacionalnom sastavu stanovništva opštine tako da je 27 od 50 mjesta u opštinskoj skupštini dobio SDA a 13 SDS. Srpski političari nisu bili zadovoljni takvom raspodjelom uticaja i smatrali su da su nedovoljno zastupljeni na položajima vlasti. Ubrzo su planule međunacionalne napetosti“ (§ 40.)

6. „Početkom 1992. godine građani muslimanske nacionalnosti su razoružani ili je od njih zatraženo da predaju oružje. Istovremeno su se Srbi počeli sami naoružavati i organizovati vojnu obuku“ (§ 41.)

7. „Organizovati su se pokušali i Muslimani, ali su u tome bili mnogo manje uspješni“ (§ 41.)

8. *„Od 4. aprila 1992. godine, srpski političari su uporno počeli tražiti da se policija podijeli po nacionalnostima“ (§ 41.)*
9. *„Ubrzo nakon toga, obje suprostavljene grupe podigle su barikade oko Višegrada, nakon čega je uslijedilo sporadično nasilje uključujući pucnjavu i granatiranje“ (§ 42.)*
10. *„Početkom aprila 1992. godine jedan Višegrađanin muslimanske nacionalnosti, Murat Šabanović, preuzeo je kontrolu nad tamošnjom riječnom branom, i zaprijetio da će otvoriti branu“ (§ 42.)*
11. *„Dana 13. aprila 1992. godine, Šabanović je ispustio nešto vode čime su nanesene štete imanjima nizvodno“ (§ 42.)*
12. *„Narednog dana je intervenisao Užički korpus Jugoslovenske narodne armije (JNA), preuzeo kontrolu nad branom i ušao u Višegrad“ (§ 42.)*
13. *16. „Iako je mnogo Muslimana iz Višegrada pobjeglo upravo bojeći se dolaska Užičkog korpusa JNA, kada se to stvarno dogodilo, prisustvo Korpusa imalo je isprva smirujući efekat“ (§ 43.)*
14. *„Nakon što su obezbijedili grad, oficiri JNA i vođe Muslimana povelili su zajedničku kampanju putem sredstava informisanja ne bi li ljude ohrabрили da se vrate svojim domovima“ (§ 43.)*
15. *„Krajem aprila 1992. godine mnogi su to zaista i učinili“ (§ 43.)*
16. *„JNA je inicirala i pregovore između dviju strana, u pokušaju da se razriješi međunacionalna napetost“ (§ 43.)*
17. *„Neke Muslimane je međutim zabrinjavala činjenica da se u sastavu Užičkog korpusa nalaze isključivo Srbi“ (§ 43.)*
18. *„Ubrzo nakon toga, organizovani su konvoji iza kojih su mnoga sela ostala bez svojih nesrpskih žitelja“ (§ 44.)*

19. „U jednom navratu, na fudbalski stadion u Višegradu dovedene su hiljade nesrba iz sela iz prigradskog područja Višegrada s obje strane Drine“(§ 44.)

20. „Ljudi su tamo podvrgnuti pretresu kojim se tražilo oružje i obratio im se zapovjednik JNA. On im je rekao da oni koji žive na lijevoj obali Drine mogu da se vrate u svoja sela koja su očišćena od “reakcionarnih snaga”, dok stanovnici desne obale Drine nisu pušteni da se vrate“(§ 44.)

21. „Zbog toga je mnogo ljudi sa desne obale Drine ostalo u Višegradu, odlučilo se skrivati ili pobjeglo“ (§ 44.)

22. „Dana 19. maja 1992. godine JNA se povukla iz Višegrada. Paravojne jedinice su ostale, da bi odmah nakon odlaska armije iz grada pristiglo još njih. Priključilo im se nešto lokalnih Srba“ (§ 45.)

23. „Već u junu 1992. godine počelo je samovoljno ubijanje civila nesrpske nacionalnosti“ (§ 49.)

24. „Dana 14. juna 1992. godine lokalni Srbi iz paravojne grupe pod vodstvom Milana Lukića zatvorili su u jednu muslimansku kuću u Pionirskoj ulici u Višegradu više od 60 muslimanskih civila svih dobi koji su bježali iz Koritnika i Sasa. Kuću su zatim zapalili. U one koji su pokušali da pobjegnu kroz jedan od prozora pucalo se, te su svi osim šest osoba živi izgorjeli“ (§ 50.)

25. „Građani nesrpske nacionalnosti počeli su nestajati već početkom aprila 1992. Godine. Tokom nekoliko narednih mjeseci ubijene su stotine nesrba, uglavnom Muslimana – muškaraca, žena, djece i starijih osoba“ (§ 51.)

26. „Iz masovnih grobnica ne teritoriji opštine Višegrad i u njenoj okolini ekshumirane su još stotine muslimanskih civila svih dobi i oba spola“ (§ 52.)

27. „Nestajanje ljudi vrhunac je doseglo u junu i julu 1992. godine. Šezdeset i dva odsto ukupno nestalih u opštini Višegrad 1992. godine nestalo je tokom ta dva mjeseca. Većina, ako ne i svi nestali, bili su civili“(§ 53.) „

28. „Milan Lukić i njegovi ljudi – među ostalima – mnogima su od njih oduzeli stvari od vrijednosti“(§ 54.)

29. „Ozlijeđenim ili bolesnim građanima nesrpske nacionalnosti uskraćivao se pristup liječenju“ (§ 54.)

30. „Jednom prilikom, jednoj Muslimanki sa teškim opekotinama, bila je odbijena pravovremena i odgovarajuća medicinska pomoć, a jedini medicinski savjet koji je dobila od lokalnog ljekara srpske nacionalnosti bio je neka pođe preko planina i linije fronta i nađe na drugoj strani bolnicu spremnu da je prihvati na liječenje“ „Dva svjedoka srpske nacionalnosti posvjedočila su da je za njih moglo biti opasno da Muslimanima pruže ljekarsku pomoć“ (§ 54.)

31. „Srušene su dvije gradske džamije u Višegradu“ (§ 55.)

2. Predmet MKSJ Tužilac protiv Milana i Sredoja Lukića (IT-98-32/1-T), prvostepena presuda od 20.07.2009.godine

„Muslimani su bili najveća grupa interno raseljenog stanovništva iz opštine Višegrad. Na spisku nestalih osoba koji je 2005. godine objavio Međunarodni komitet Crvenog krsta bilo je navedeno da postoje prijave 705 nestalih osoba iz Višegrada, od kojih je velika većina bila Muslimana. Velik broj Muslimana je ubijen. Od sredine maja do septembra ili oktobra 1992. Mevsud Poljo i drugi iz Drine su izvadili i potom pokopali 170–180 leševa, odjevenih većinom u civilnu odjeću. Prema izjavama Mevsuda Polje, ta brojka čini samo 20 posto leševa viđenih u rijeci u to vrijeme. Iz masovnih grobnica u okolini opštine Višegrad kasnije su ekshumirane stotine leševa muslimanskih civila. (§ 893.)

„Posljedica toga bila je dramatična promjena nacionalnog sastava stanovništva Višegrada. Kad je sukob počeo, u Višegradu su Muslimani bili gotovo dvostruko brojniji od Srba. Godine 1997. udio Srba u stanovništvu iznosio je 95,9 posto, dok je udio Muslimana pao na manje od 1 posto.“ (§ 894.)

XI. IZVEDENI DOKAZI

A. LISTA SASLUŠANIH SVJEDOKA I VJEŠTAKA OPTUŽBE

*	Datum	Svjedok
1.	24.03.2014.	Nura Močević
2.	31.03.2014.	Sejdo Močević
3.	31.03.2014.	Zineta Pleh
4.	07.04.2014.	Amra Bekrijić
5.	07.04.2014.	Paša Živojević
6.	07.04.2014.	Ramiza Uhota
7.	14.04.2014.	Haris Duhović
8.	14.04.2014.	Alija Smajović
9.	14.04.2014.	S – 5
10.	21.04.2014.	Čulov Elvid
11.	21.04.2014.	S – 6
12.	21.04.2014.	Šefket Jamak
13.	09.06.2014.	Reuf Uhota
14.	09.06.2014.	S-1
15.	09.06.2014.	S-3
16.	16.06.2014.	Bakira Hasečić
17.	07.07.2014.	Amela Međuseljac
18.	10.07.2014.	Dženita Muhić
19.	10.07.2014.	Nurko Dervišević
20.	10.07.2014.	Hajrudin Ahmetpahić
21.	22.09.2014.	S-2
22.	06.10.2014.	S-4
23.	03.11.2014.	Vještaci Senad Pešto i Enra Suljić
24.	12.11.2014. 26.11.2014.	Oprašić Mujesira

B. LISTA PROVEDENIH MATERIJALNIH DOKAZA OPTUŽBE

T- 1 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Močević Sejde dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 25.12.2013.godine.

T - 2 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Čulov Elvid broj:04-02/3-1-65 od 17.05.2005.godine, dat pred MUP Sektor kriminalističke policije Goražde.

T - 3 - Zapisnik o saslušanju svjedoka S-1 dat u Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 29.11.2013. godine uz prilog Fotodokumentacija, TBiH, broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od 20.11.2013. godine.

T- 4 - Zapisnik o saslušanju svjedoka Bakire Hasečić TBiH T20 0 KTRZ 0006581 13 od 29.11.2013. godine uz prilog fotodokumentacije.

T - 5 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Smajović Adema broj 07-02/3-1-62 od 13.05.2014.godine; Izvod iz matične knjige umrlih na ime Smajović Adem broj 06-17-202-6979/2014 od 10.04.2014.godine.

T – 6 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Dervišević Nurka dat SIPA-i broj 16-04/2-3-04-2-581/13 od 10.09.2013.godine.

T- 7 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Ahmetspahić Hajrudin broj 08-02/5-2- /05 od 04.10.2005.godine.

T- 8 – Zapisnik o saslušanju svjedoka S-2, zajedno sa Fotoalbumom u prilogu, Tužilaštvo BiH broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 27.11.2014. godine.

T- 9 – Zapisnik o saslušanju svjedoka Muratagić Šabana broj: 17-04/2-04-2-293/07 od 15.03.2007.godine, u prilogu Izvod iz matične knjige umrlih za isto lice broj: 05/1-13-3-983/2014 od dana 04.11.2014.godine.

T- 10 – Plan izvođenja napada na Goražde, u potpisu načelnik štaba Mitrović Jovo, u zaglavlju odobrio Petković Brane, u prilogu skica, dokaz ima Hašku ovjeru broj:4404005039.

T – 11 – Plan izvođenja napada na Goržde, document ima Hašku ovjeru broj: 4404005010

T – 12 – Akt Službe za opštu upravu, opštine Novo Goražde, dostava podataka za lice Šekarić Dragan, broj 02/1-80-1/13 od 08.04.2013.godine.

T – 13 – Izvod iz matične knjige umrlih na ime Kaloper Midhat, izdat od nadležnog organa općine Goražde, broj: 06-15-202-1655/10 od dana 26.01.2010. godine.

T – 14 – Izvod iz matične knjige umrlih na ime Moćević Mujo, izdat od nadležnog organa općine Goražde, broj: 06-15-202-473/10 od dana 11.01.2010. godine.

T – 15 – Izvod iz matične knjige umrlih na ime Živojević Šahin, izdat od nadležnog organa općine Goražde, broj 026-15-202-474/10 od dana 11.01.2010. godine.

T – 16 – izvod iz matične knjige umrlih na ime Zukić Behija, izdat od strane nadležnog organa općine Višegrad, broj 03-202-339/13 od dana 19-12-2013-godine.

T – 17 – Službena zabilješka sačinjena u naselju Lozje, Centar Službi bezbjednosti Goražde od dana 23.03.1993. godine, potpisana od strane lica Samir Džebo.

T – 18 – Službena zabilješka sastavljena povodom informativnog razgovora sa zaštićenim svjedokom S-2, broj: T20 0 KTRZ 0006581 13 od dana 13.01.2014. godine, u potpisu tužilac Seid Marušić.

T – 19 – Dopis Saveza logoraša u Bosni I Hercegovini :” Spisak lica koja su boravila u logoru Uzamnica” Višegrad, broj protokola 707 od dana 11.juli.2011. godine, oznaka Tajno, u prilogu dopis Saveza logoraša u BiH , od dana 17. Juni 2013, broj protokola 485.

T – 20 - Karton lične karte na ime Šekarić Dragan.

T – 21 – Potvrda Štaba Teritorijalne odbrane Višegrad na ime Šekarić Dragan.

T – 22 – Revers na ime Šekrić Dragan od 21.10.1991.godine.

T – 23 – Zapisnik o uviđaju, Okružni Vojni sud Goražde br.kr.9/93 od 20.03.1993.godine.

T – 24 -Presuda Višeg Suda u Bijelom Polju, broj: K.br. 5/98 od 09.09.2002. godine, postala pravosnažna dana 19.11.2003. godine, protiv optuženog Nebojše Ranisavljevića.

C. LISTA SASLUŠANIH SVJEDOKA ODBRANE

*	Datum	Svjedok
1.	20.10.2014.	Miloš Nešković
2.	20.10.2014.	Velemir Šekarić
3.	20.10.2014.	Branka Šekarić
4.	27.10.2014.	Stanimir Kiridžić
5.	03.11.2014.	Miljko Topalović
6.	19.01.2015.	B.Č. ¹⁰⁸

D. LISTA PROVEDENIH MATERIJALNIH DOKAZA ODBRANE

O – 1 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-1, MUP, UP, Sektor kriminalističke policije Goražde, broj: 07-02/3-1-118 od 12.08.2005. godine

O – 2 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-1, Državne agencije za istragu i zaštitu broj: 17-04/2-04-.2-598/06 od 17.10.2006. godine

O – 3 Izjava svjedokinje S-1 data Udruženju “Žene žrtve rata” Sarajevo, broj 165/04 od 17.04.2004. godine

O - 4 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-3, TBiH, broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 25.12.2013. godine

O – 5 Zapisnik o saslušanju svjedoka Bakire Hasečić dat MUP-u BPD, UP, Sektor kriminalističke policije Goražde od 12.08.2005. godine

¹⁰⁸ Navedena svjedokinja je Sudu dostavila pismeni zahtjev kojim traži da se njeno ime i prezime ne navode u presudi koja će biti objavljena na web stranici Suda BiH.

O – 6 Izjava svjedokinje Bakire Hasečić date pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji Bivše Jugoslavije od 1991. godine

O – 7 Zapisnik o saslušanju svjedoka Dženite Muhić dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-570/06 od 10.10.2006.godine

O – 8 Zapisnik o saslušanju svjedoka Dženite Muhić dat Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0006581 13 od 12.12.2013.godine

O – 9 Zapisnik o saslušanju svjedoka Dervišević Nurka dat Okružnom Tužilaštvu u I.Sarajevu broj KT- 620/05 od 26.04.2010.godine

O – 10 Matični karton na ime Šekarić Dragan i Jedinični karton na ime Šekarić Dragan

O – 11 Uvjerenje o ranjavanju na ime Šekarić Velemir broj 437-3/94 od 20.02.1996.godine

O – 12 Krivična prijava protiv svjedoka S - 2 od 03.10.2013.godine i Potvrda da je ista predata 04.10.2014.godine.

O – 13 Izjava svjedoka Oprašić Mujesire data Udruženju „Žene žrtve rata“ Sarajevo broj BiH – Višegrad – 01/08 od 14.01.2008.godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Oprašić Mujesire dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-506/09 od 28.05.2009.godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Oprašić Mujesire dat SIPA-i broj 17-04/2-04-2-747/09 od 02.10.2009.godine

O – 14 Fotografija na kojoj se nalazi 7 lica (Lukić i njegova grupa)

O - 15 – Dopis Vlade Republike Srpske, Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite, broj 16-03/3.2-2-835-306/14 od 16.04.2014. godine sa prilogom Istorije bolesti Bolnice Sokolac, matični broj 3101 od 02.08.1992. godine i Matični list iste ustanove od istog datuma i sa istim brojem

O – 16 – Dopis Zdravstvenog centra u Užicu, OJ Opšta bolnica, broj 02-0406/58 od 20.03.2014. godine sa prilogom Otpusne liste, matični broj 17424/93

O – 17 – Uvjerenje Zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, filijala Istočno Sarajevo, broj 000691/2014 od 04.02.2014. godine sa prilogom Pregledom podataka registrovanih u matičnoj evidenciji osiguranika ERC ZIPO – Sarajevo, amtični broj 0001209155902

O – 18 – Članak sa stranice www.goražde.ba sa naslovom: „Počelo obilježavanje 22. Godišnjice od početka operacija „Krug“ i „Drina“ od 14.08.2014. godine

O – 19 – Uvjerenje Bosanko podrinjskog kantona, općina Goražde, Općinska služba za stambene, imovinsko-pravne poslove i pitanja izbjeglica i raseljenih lica, broj: 08-1-36-325/2002 od 05.02.2014. godine sa prilogom Uvjerenja, MUP-a Bosansko podrinjskog kantona, Uprava za administraciju I podršku Goražde, broj 07-03/2-1-13-1994/07 od 26.03.2007. godine

O – 20 – Podaci iz kaznene evidencije za S-2 izdati od strane MUP-a Bosansko podrinjskog kantona, Sektro kriminalističke policije Goražde, broj 07/I-5-04-13/142/ER od 11.11.2014. godine

O – 21 – Kopija optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KT 0005979 13 od 06.05.2014. godine, potvrđene dana 13.05.2014. godine

O – 22 – Rješenje o odobravanju pristupa informaciji, Službe za odnose sa javnošću, Bosansko podrinjskog kantona, broj: 19-49-82-3/14 od 18.03.2014. godine sa Rješenjem Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1-05-05-34/01 od 11.10.2001. godine sa pratećim Zapisnikom p dnevnom redu, kao Popisom osnivača, Udruženja građana povratnika “Zdravo komšija”, Odluka o zastupanju I predstavljanju Udruženja građana povratka “Zdravo komšija” os 06.08.2001. godine, Rješenje Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1 : 05-05-23/06 od 29.12.2006. godine, Odluka Udruženja povratnika “Zdravo komšija” Goražde od 03.12.2006. godine, Rješenje Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1: 05-05-46/08 od 05.11.2008. godine, Rješenje Ministarstva za pravosuđe, upravu i radne odnose Bosansko

133

podrinjskog kantona Goražde, broj: UP-1: 05-05-17/11 od 07.04.2011. godine, Odluka Udruženje povratnika "Zdravo komšija" Goražde od 23.03.2011. godine, Podnesak Službe za odnose sa javnošću, Bosansko podrinjskog kantona Goražde, broj: 05-05-111-2/14 od 14.03.2014. godine

O – 23 – Rješenje Osnovnog suda u Srpskom Sarajevu, broj: RU – 9/02 od 21.03.2002. godine, Zapisnik sa Osnivačke skupštine "Regionalnog odbora za povratak u Jugoistočnu Bosnu" od 19.12.2001. godine sa pratećim popisom

E. SASLUŠANI SVJEDOCI SUDA

*	Datum	Svjedok
1.	22.12.2014.	Dženita Muhić
2.	22.12.2014.	S-2

F. ULOŽENI MATERIJALNI DOKAZI SUDA

D-S- 1 - Zapisnik o obilasku lica mjesta broj S1 1 K 14550 14 Kri od 17.10.2014.godine i Snimak sa lica mjesta.

D-S- 2 - Nalaz i mišljenje prof dr Enra Suljić od 17.10.2014.godine, vještačenje zaštićenog svjedoka VG-025; Nalaz i mišljenje prim dr Pešto Senada od 30.10.2014.godine, vještačenje zaštićenog svjedoka VG-025.

D-S- 3 – Fotografije prezentirane svjedoku S-2 na glavnom pretresu održanom dana 22.12.2014. godine.